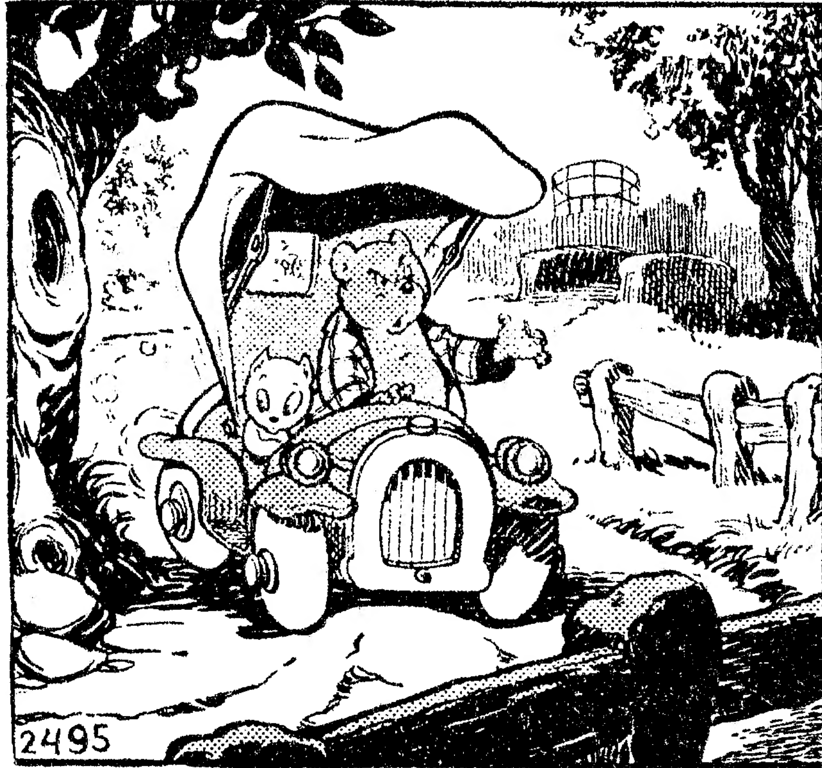
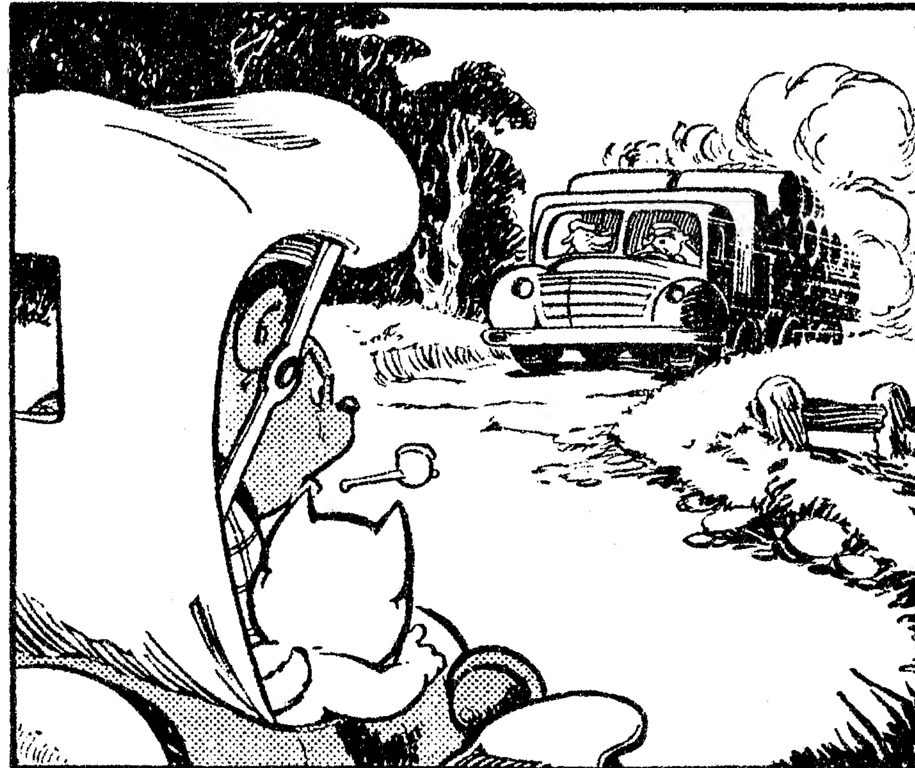
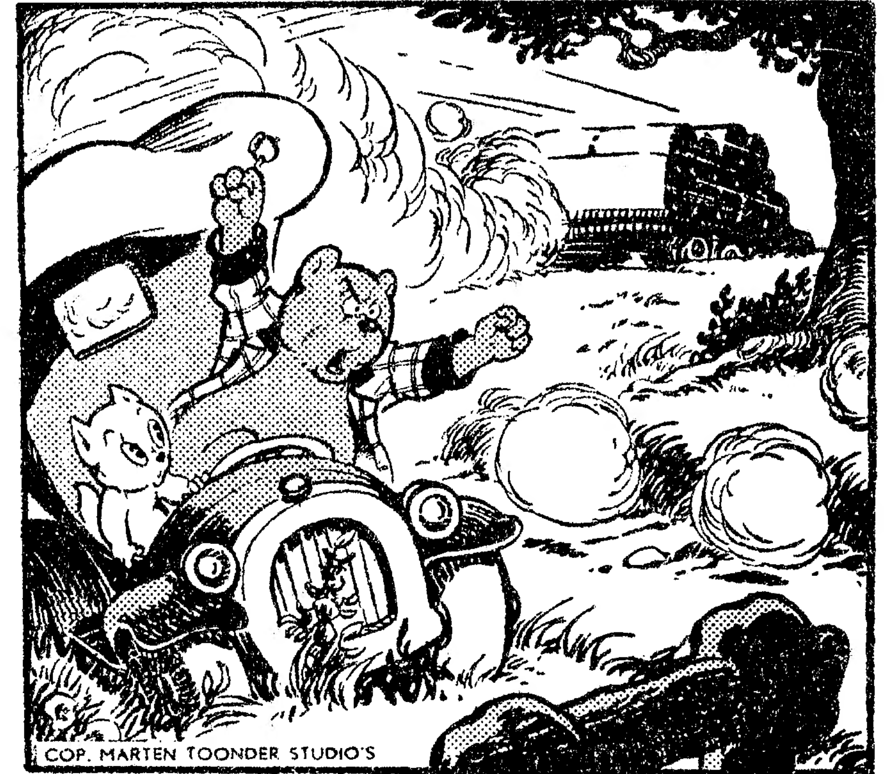
HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2495

Op een mooie dag in het voorjaar reden Tom Poes en heer Bommel in de oude Schicht de vrije natuur in. Het was een vriendelijke dag met vogels en groene blaadjes en zonneschijn — echt een dag om er op uit te trekken en avonturen te gaan beleven. Maar jammer genoeg had heer Ollie slecht geslapen en dat gaf hem een knorrige kijk op het leven. Hij ergerde zich aan alles.

„Het is een schande!" sprak hij. „Wat een weg! Middeleeuws noem ik dat! Hebben we daar nu een gemeentebestuur? Kijk nu toch eens hoe smal en hobbelig het hier is. En dat in deze tijd met snelverkeer en moderne voortvarende lieden achter het stuur. Heren, die op willen schieten zoals ik! Als IK het voor het zeggen had, zou ik hier een brede, fraaie snelweg laten aanleggen. Héél breed, met zes banen en met een minimum-snelheid, als je begrijpt wat ik bedoel."

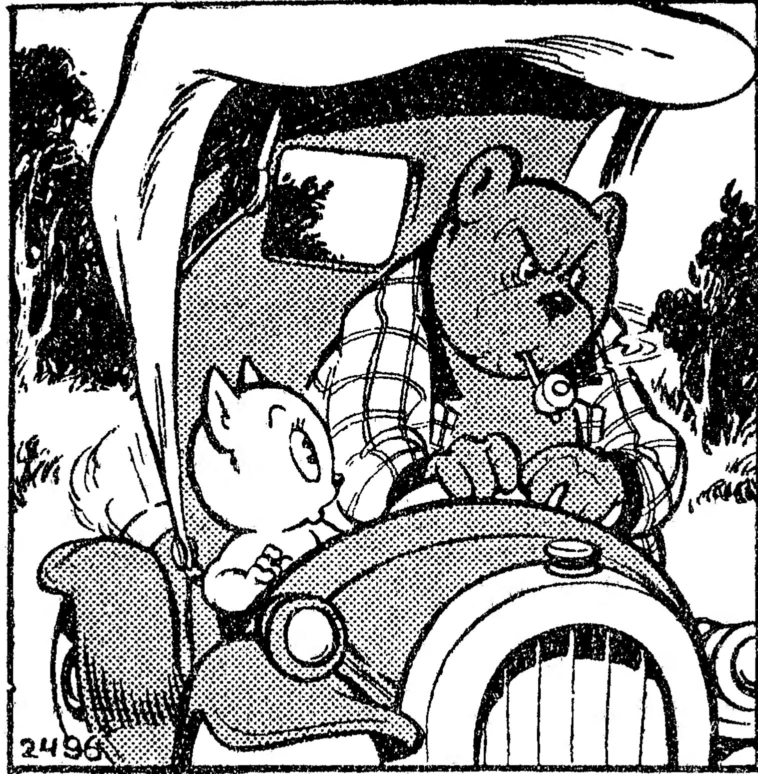
„Hm", zei Tom Poes. „Kijk uit, heer Ollie! Daar komt een erg brede vrachtwagen aan. U zult opzij moeten!"

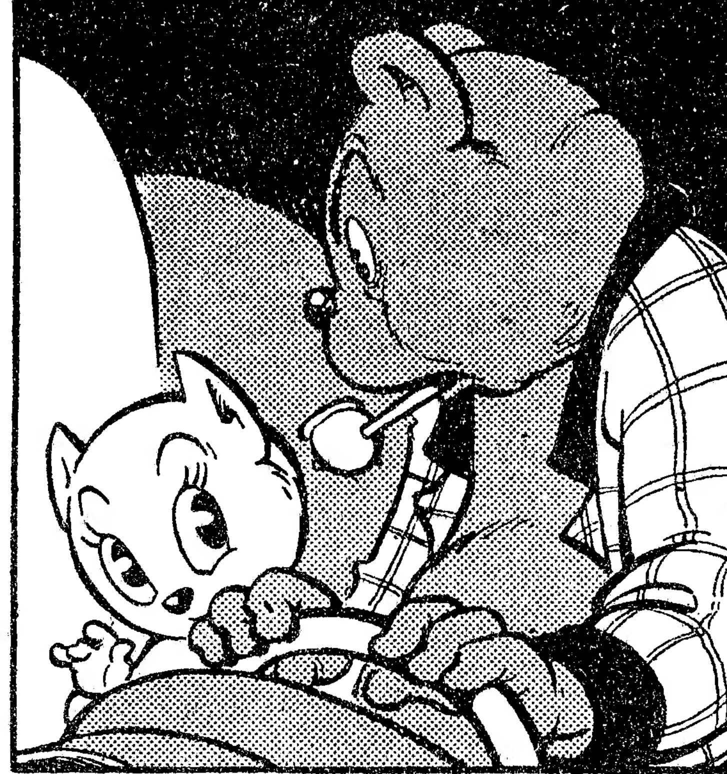
Heer Bommel gaf een ruk aan het stuur, zodat de Schicht in de berm schoot en na enkele huppels tot stilstand kwam. De tegenligger passeerde ronkend en liet hen in dichte stofwolken en oliewalm achter.

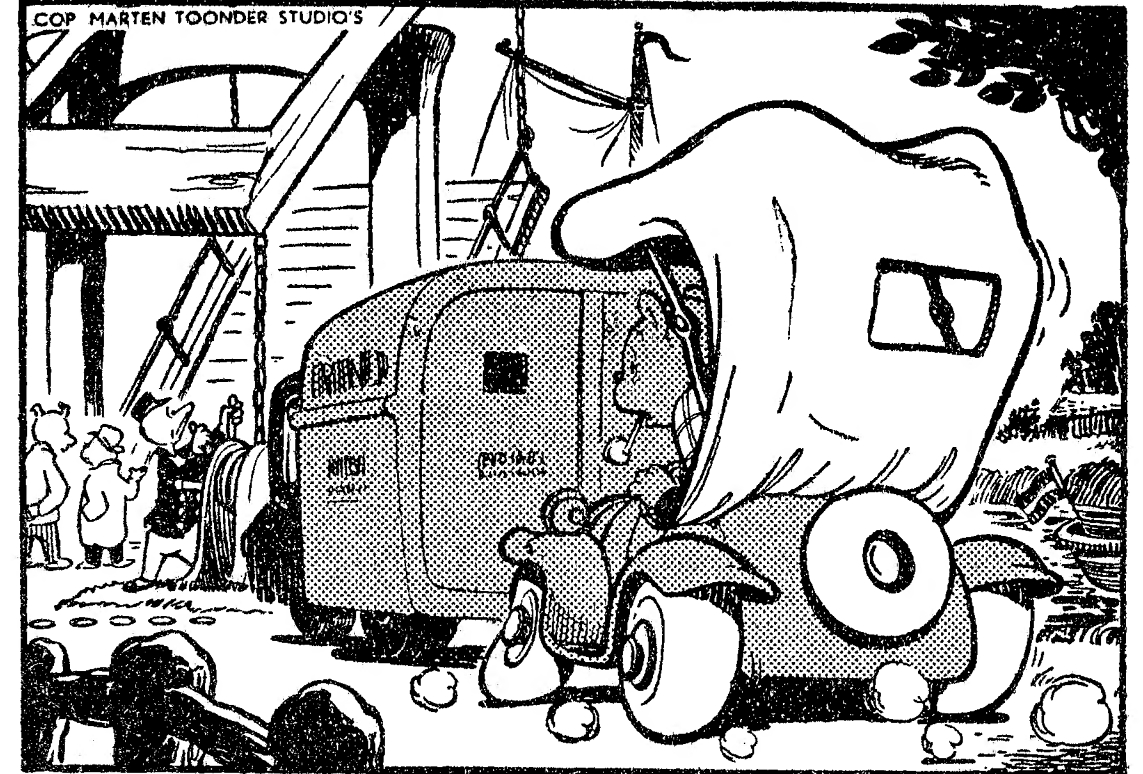
„Het is een schande!" riep heer Ollie, uit zijn voertuig hangend. „Die lui razen maar over de wegen of het niets is! Er moest een maximum-snelheid voor vrachtauto's bestaan! En dan die weg! Zo'n weg is een aanfluiting! Als IK het voor het zeggen had, zou ik hier éénrichtingsverkeer maken! Een rustige autoweg met twee banen, die ...."

Tom Poes luisterde niet. Hij dacht, dat heer Bommel wel tot vriendelijker gedachten zou komen wanneer ze eenmaal in de vrije natuur waren.

HEER BOMMEL en de daadsteller

Heer Bommel bracht zijn voertuig weer op de weg en reed verder. Maar zijn humeur was er niet beter op geworden.

„Treurig!" sprak hij. „Wat een toestanden! Wat een weg! Men betaalt hoge wegenbelastingen, als heer zijnde — men betaalt veel te veel voor nieuwe auto's...."

„Maar de oude Schicht is toch niet zo nieuw?" vroeg Tom Poes.

„Bah!" riep heer Ollie uit. „Je praat naar je verstand hebt. Een Bommel hecht aan zijn bezittingen. En iemand van mijn stand kan nu eenmaal niet in zo'n moderne, opgeblazen wagen gaan zitten. Eenvoud en klasse — dat is mijn stijl! Maar àls ik een nieuwe wagen zou kopen zou die veel te duur zijn! Nee, jonge vriend, als ik het voor het zeggen had...."

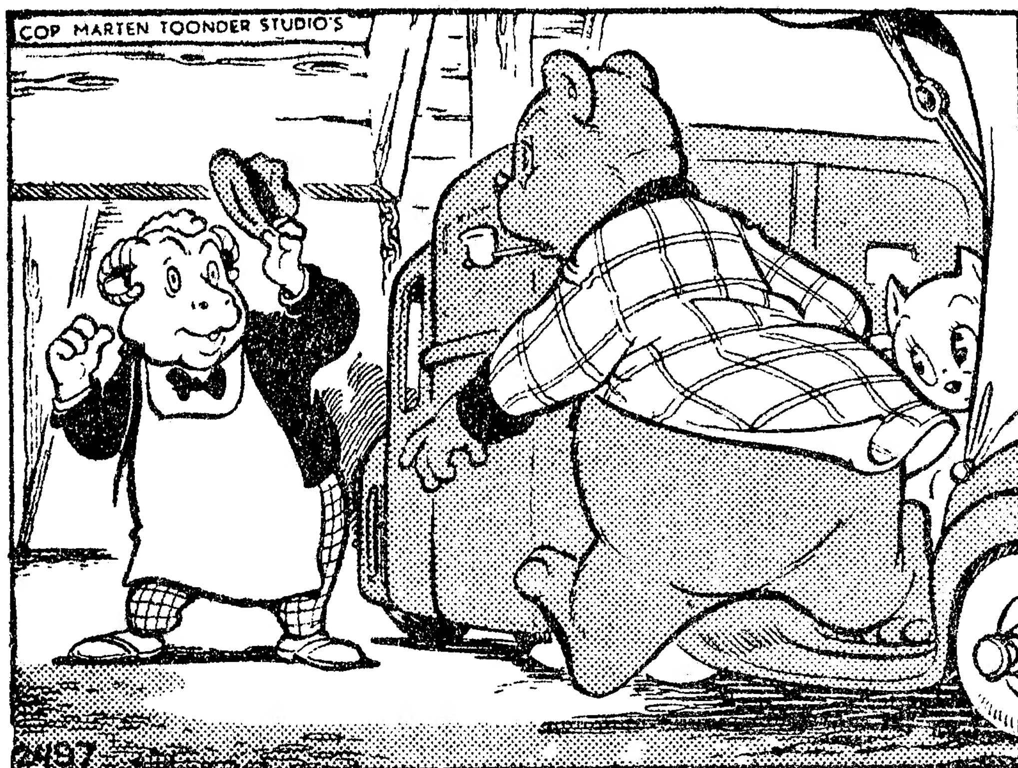
„U ziet alles te somber", zei Tom Poes. „Over een half uurtje komen we in de vrije natuur en dan gaat het wel over!"

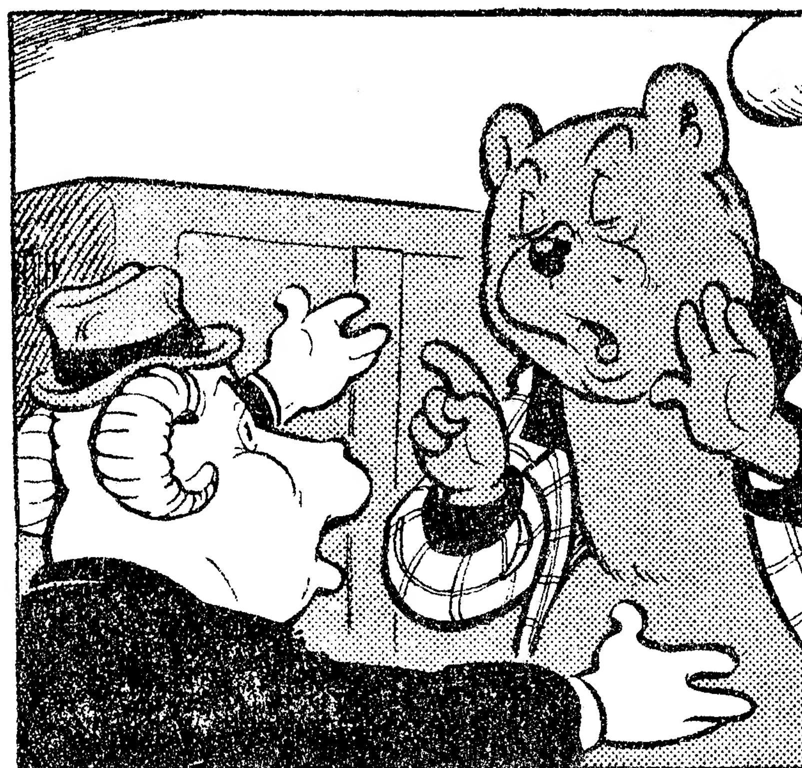
„Je bent brutaal!" zei heer Bommel ontstemd. „Je doet lelijk tegen me. Ik, je vriend en beschermer, die hier over de slechtste weg van het land hots om jou een genoegen te doen! Het is treurig! In mijn tijd was dat anders. Toen had de jeugd nog eerbied voor de ouderdom. Ollie, jongen, zei mijn goede vader altijd, als ouderen spreken moeten jongeren zwijgen — en daar heb ik me altijd aan gehouden! Nee, als IK het voor het zeggen had, zou ik...."

Hij zweeg, want hij bemerkte plotseling, dat de brug over de rivier de Rommel was opengedraaid om doorgang aan een roeiboot te verlenen.

Met een grom remde hij zijn voertuig en kwam zodoende tot stilstand achter de driewieler van de kruidenier Grootgrut.

HEER BOMMEL *en de daadsteller*

Heer Bommel stapte grommend uit zijn auto om hoofdschuddend en misnoegd naar de opgehaalde brug te gaan kijken. Zodoende kreeg hij de kruidenier Grootgut in het oog, die naast zijn driewieler stond te wachten.

„Goede morgen, meneer Bommel!" riep de handelaar vriendelijk de hoed afnemend. „Een mooie morgen, nietwaar? Echt lente! Nu moet u mijn appelflap eens proberen. Dat smaakt met dit weertje, hoor!"

„Grmpf!" zei heer Ollie.

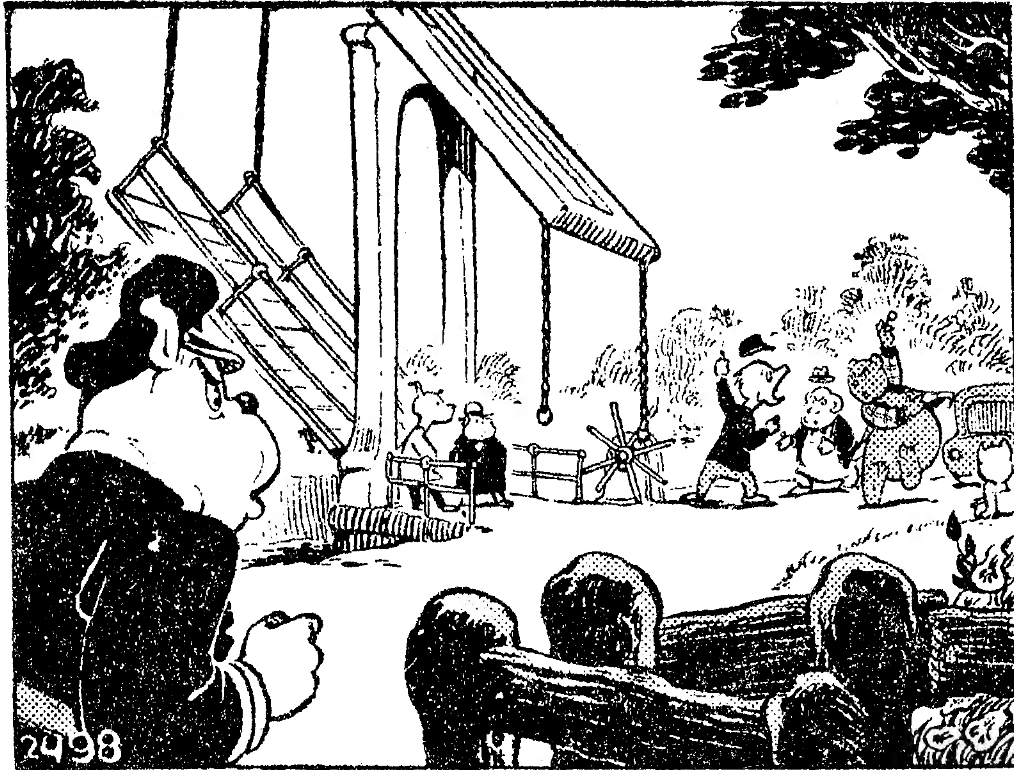
„Ah juist!" hernam de winkelier, die aan het gezicht van zijn klant zag dat die meer belangstelling voor de verkeersopstopping had. „Het is treurig, nietwaar? Zo'n ouderwetse ophaalbrug! Vooral voor een bezet heer als u, die haast heeft. Ik zeg altijd maar: Als IK het voor het zeggen had zou ik daar een hoge, moderne brug laten bouwen, wat u?"

„Ach wat!" snauwde heer Bommel. „Een hoge brug is even lastig! Als de brug hoger wordt, worden de schepen hoger en dan moet de hoge brug ook open en dan staat men weer te wachten. Wanneer men een autorijdend heer is, is men altijd het slachtoffer wanneer u begrijpt wat ik bedoel. Nee, als IK het voor het zeggen had zou ik het wel weten! Een tunnel onder dat water door en die brug weg! Uit!"

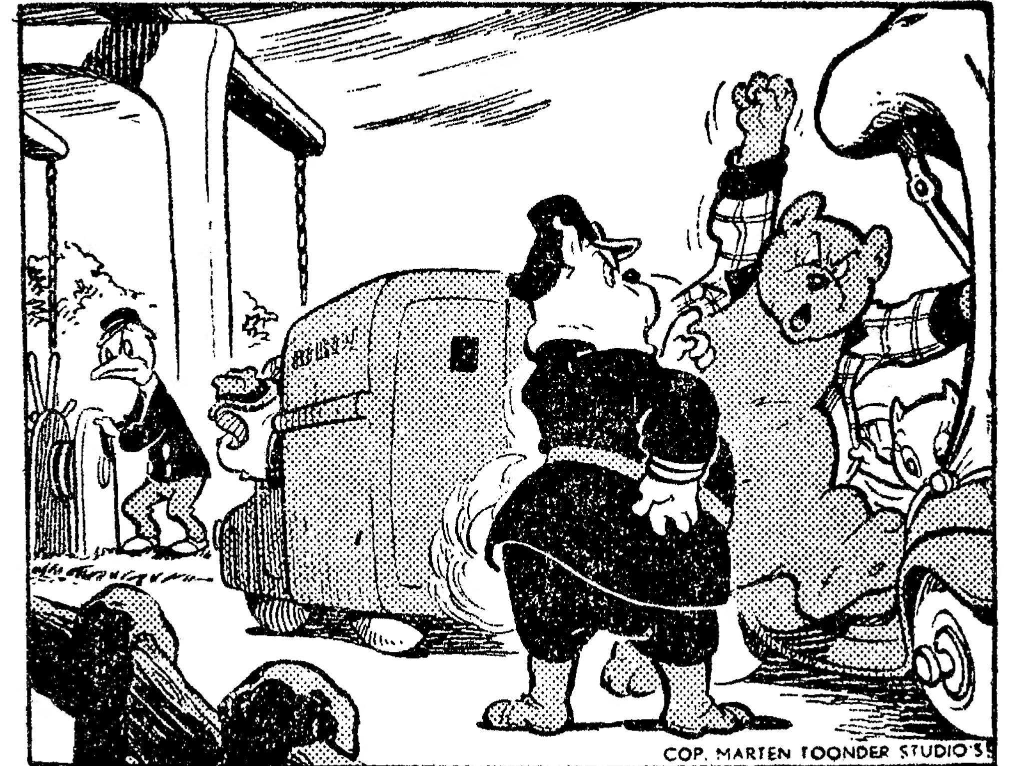
„Ah juist!" zei de kruidenier. Hij wilde om zo'n kleinigheid niet graag een klant verliezen en daarom gaf hij gemakkelijk toe. Maar de bruggewachter die heer Ollie's woorden al draaiende gevolgd had, mengde zich nu plotseling in het gesprek.

„Ja zeker!" riep hij met schorre stem. „En ik dan, hè? Mij uit mijn bestaan stoten, hè? Wij bruggewachters komen er niet op aan, hè? Als jullie maar rijden kunnen in die sleeën, hè?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2498

De brugwachter liet het dichtdraaien van de brug geheel in de steek en voegde zich bij heer Bommel en de kruidenier Grootgrut om zijn gram te luchten.

„Als jullie maar kunnen rondhotsen in die glimmende wagens!" riep hij bitter uit.

„Onzin!" zei heer Ollie uit de hoogte. „Een modern heer moet nu eenmaal voort kunnen. Weg met die middeleeuwse brug! Een tunnel er onder en wèg met dat gepeuter! Als IK het...."

„Of een hoge, moderne brug", sprak de winkelier. Hij wilde heer Bommel niet mishagen, maar hij vond het toch jammer, om zijn eigen ideeën zo maar op te geven. „Wanneer IK het te vertellen had, zou ik...."

De twist begon hoog te lopen, doch op dat moment naderde gelukkig commissaris Bulle Bas.

„Wat is hier aan de hand?" riep hij met zware stem. „Vooruit, maak die brug dicht, brugwachter! Het verkeer is al lang genoeg opgehouden. Er is altijd ellende op dit punt!"

De brugwachter wierp nog een duistere blik op zijn tegenstanders en wendde zich dan af om zijn plicht te gaan doen.

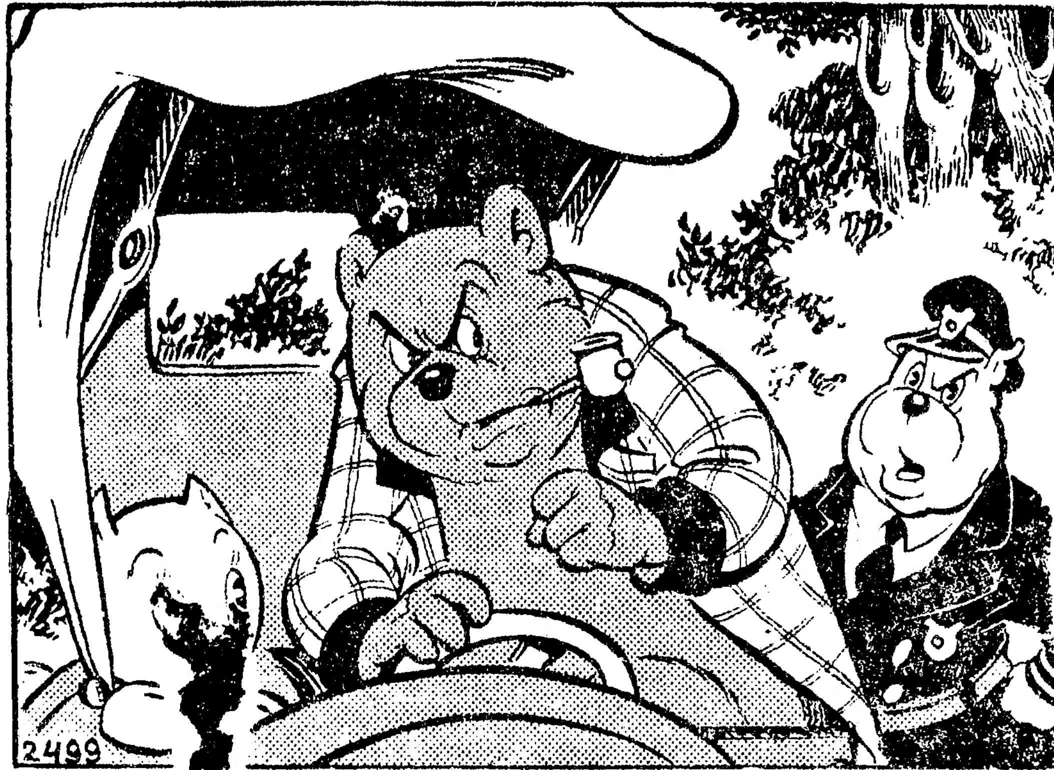
„Een hoge, moderne brug zou beter zijn, wat u, commissaris?" vroeg de kruidenier, terwijl hij naar zijn wagentje stapte.

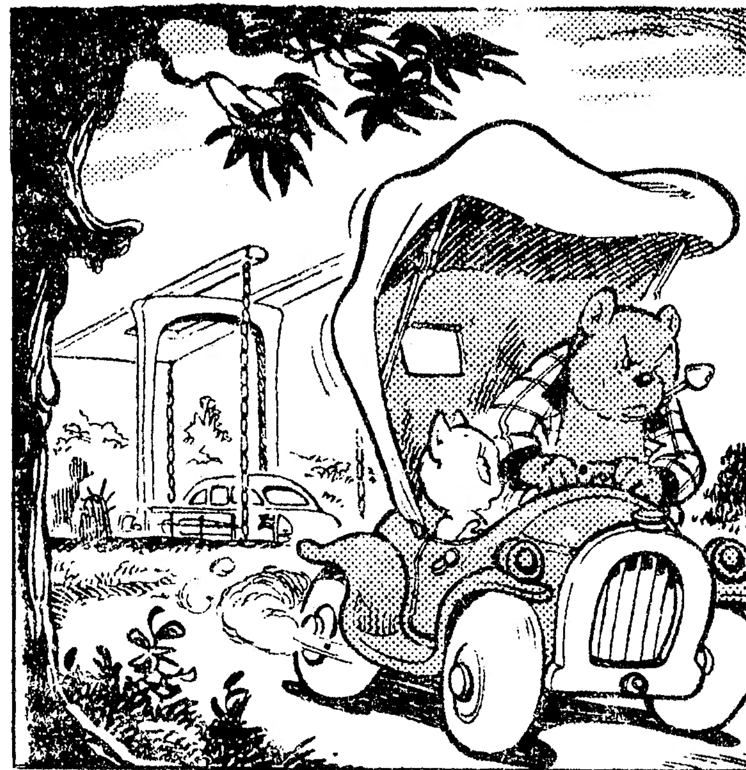
„Onzin", riep heer Bommel boos. „Knoeiwerk! Als IK het voor het zeggen had...."

„Hm!" gromde de hooggeplaatste politiebeambte. „En als IK het voor het zeggen had, zou ik die gracht laten dempen! Een brug of een tunnel is geen oplossing. Allemaal half werk! Ik zou het wel weten! Gooi de boel dicht en de weg er overheen! Klaar!"

Nu werd heer Bommel echter in ernst boos.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2499

„Die gracht dempen?” riep heer Bommel boos uit.

„Dempen!” bevestigde de commissaris. „Brug weg, water weg, tunnel weg. Dan is het uit met dat eeuwige gedonder hier!”

„U moest u schamen!” riep heer Ollie geschokt. „Deze fraaie oude gracht dempen. Zoiets heb ik nog nooit gehoord! Ik zal mij beklagen bij de burgemeester! Als ik het voor het zeggen had ...”

„Je hebt het niet voor het zeggen”, zei de commissaris. „En dat is maar goed ook. „Verdwijn vóór ik je opschrijf! Je belemmert het verkeer en je beledigt een ambtenaar in functie!”

Heer Bommel aarzelde. Doch toen beklom hij met gezwollen gelaat de Oude Schicht en reed weg.

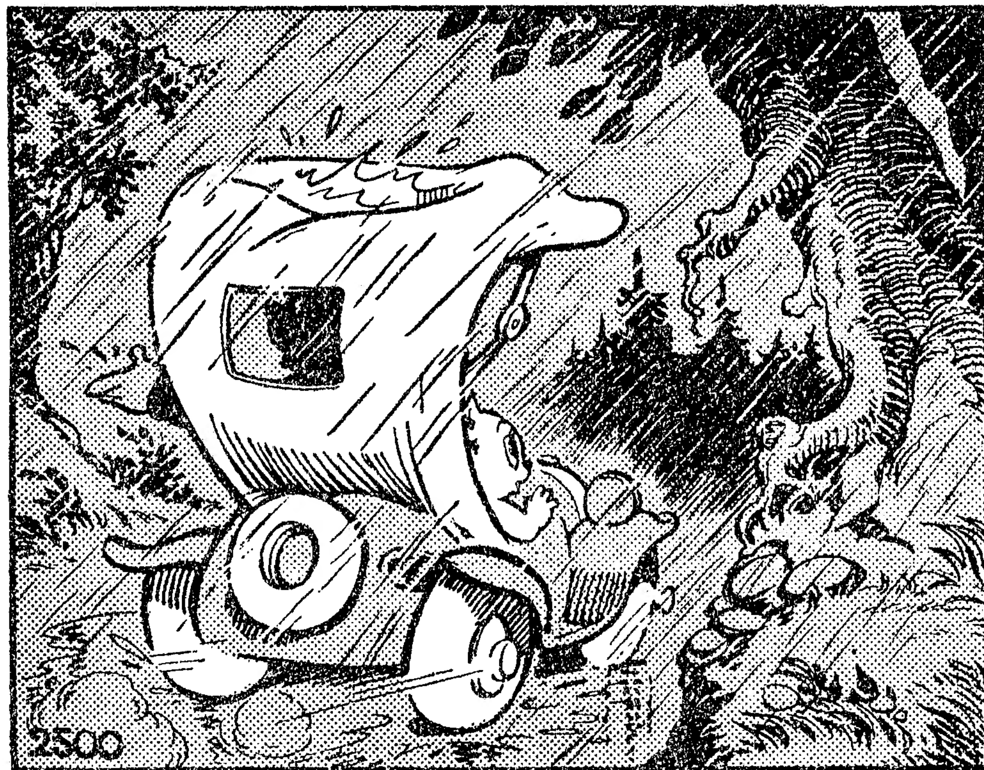
„Het is héél droevig”, sprak hij. „Ik ben blij, dat we de vrije natuur ingaan, jonge vriend. Hier hebben de verkeerden het voor het zeggen. Lieden zonder beschaving of gevoel, als je begrijpt, wat ik bedoel. Een heer heeft in deze wereld geen plaats meer. Het is bitter!”

Tom Poes liet de bui rustig over zich heen gaan. Hij dacht, dat heer Ollie's stemming wel beter zou worden wanneer ze de omstreken van Rommeldam eenmaal achter zich hadden.

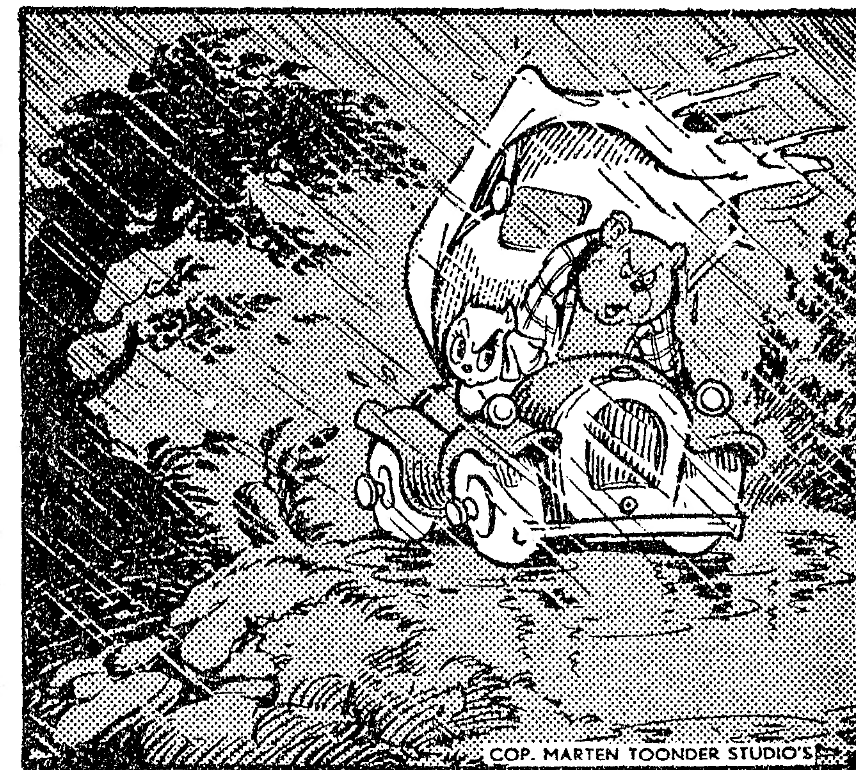
Nu, dat was ook zo. Toen ze een verlaten streek bereikten, waar de weg zich tussen wilde bloemen en varens tegen de heuvels op begon te slingeren, zweeg heer Bommel. En even later hoorde Tom Poes een onbestemd gebrom naast zich, dat er op duidde, dat zijn vriend neuriede.

„Eigenlijk heeft hij gelijk”, dacht Tom Poes. „Goeie, ouderwetse avonturen kan men in de stad niet beleven. Hier is het beter. Het is alleen jammer dat er een bui aankomt. Dat kon wel eens een flink onweer worden!”

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2500

Het begon te regenen. Niet zo maar eens een beetje, maar in stralen, zodat het fraaie uitzicht plotseling belemmerd werd door een grauwe watermassa.

„Het is wel bitter", zei heer Ollie. „Wat een heer van mijn stand in deze dagen nodig heeft is een ritje in een open auto, met licht en een beetje warmte, als je begrijpt wat ik bedoel. Maar dat is me nu eenmaal niet gegund. Zo gauw ik de vrije natuur betreed slaat er water in mijn gezicht.

„Dat komt van die open kap", zei Tom Poes, „maar het zal wel gauw weer overgaan."

„Hm, zou het?" vroeg heer Bommel. Hij stak een hand naar buiten en keek hoopvol naar het zwarte zwerk.

„Ja, het zal misschien wel weer overdrijven", zei hij aarzelend. „Het klaart op, als ik me niet vergis...."

Op dat moment kwam er een onverwachte windvlaag van de bergen omlaag gieren. Zij greep de oude Schicht en gaf een vreselijke ruk aan het voertuig. Daar kon het bejaarde kapje niet tegen, bezwaard als het was door de regen die het dak als een kuipbad vulde. De stof barstte dan ook en heer Ollie en Tom Poes zaten plotseling midden in een waterval.

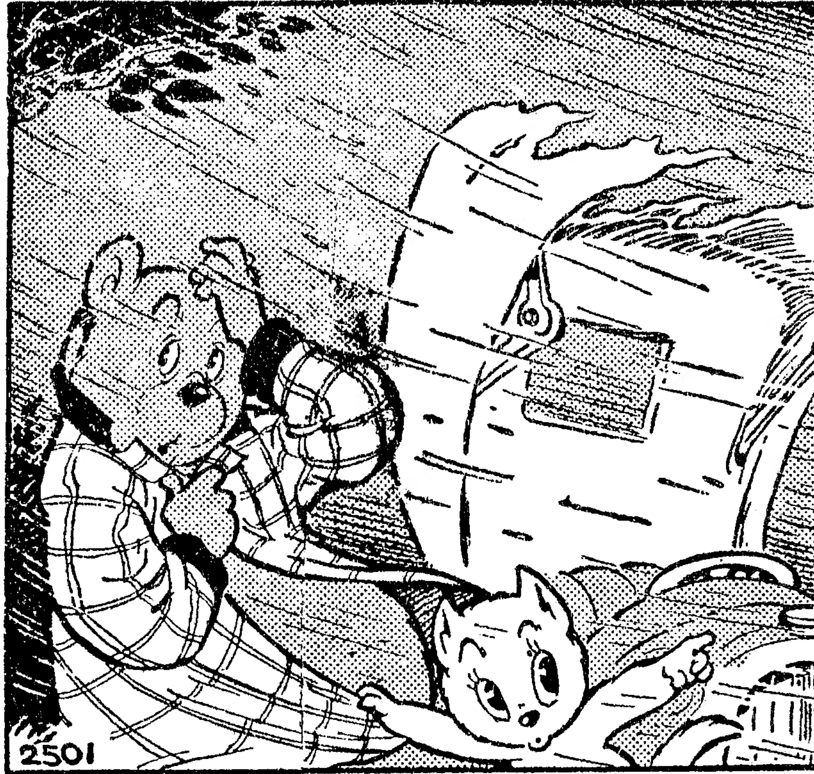
„Ho! Help! Wat is dat?" riep heer Ollie in grote schrik.

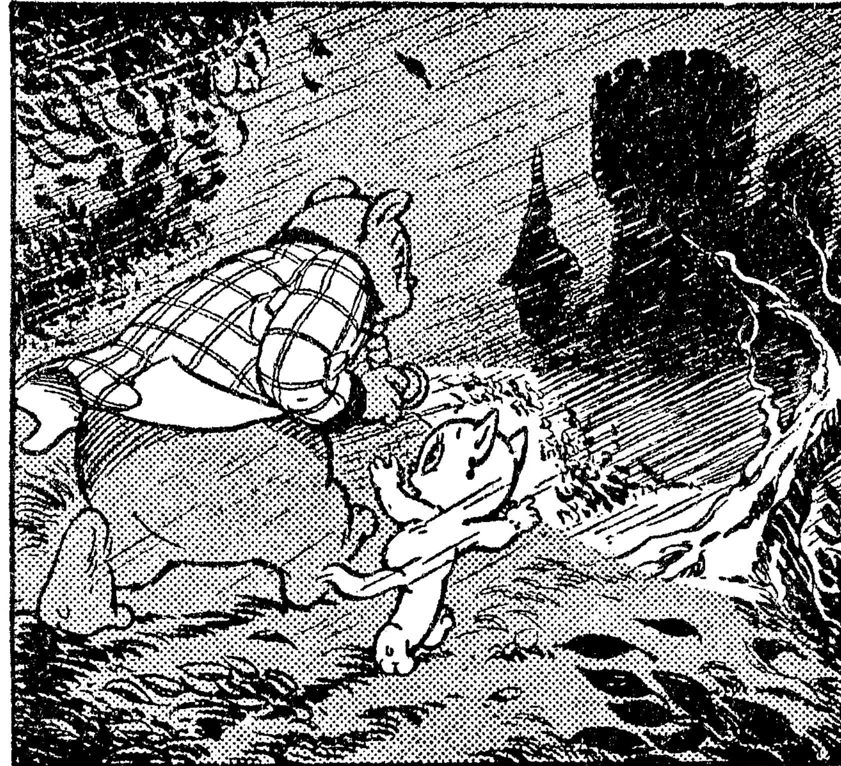
„Het lekt een beetje", zei Tom Poes, zich afdrogend. „Zo'n linnen kap is toch ook niet alles."

„Hm!" gromde heer Bommel. „Blmpf!" Hij schudde zich, zodat de druppels in het rond vlogen en begon opnieuw te starten. Want door de schrik en de verwarring had hij de motor af laten slaan.

Doch nu bleek, dat het trouwe voertuig er genoeg van had. Door al dat water was er een kortsluiting bij een der papierbinders ontstaan — en ondanks heer Ollie's verwoede pogingen was er geen leven meer in te krijgen....

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2501

Heer Bommel stapte uit in de stromende regen en keek verwijtend naar de Oude Schicht.

„Hij doet het niet meer, Tom Poes!” klaagde hij. „Er zit geen stroom meer in, als je begrijpt, wat ik bedoel. Het is droevig. Daar staan we nu in de wildernis — nergens is een garage en dat voorjaar van jou snijdt me door merg en been!”

„Dat voorjaar van mij?” vroeg Tom Poes verbaasd.

„Natuurlijk!” riep heer Ollie bitter uit. „Als jij niet zo gezeurd had over buiten rijden en avonturen beleven, zou ik nu prettig thuis zitten bij de warme haard, omringd door de goede zorgen van Joost. En in plaats daarvan....”

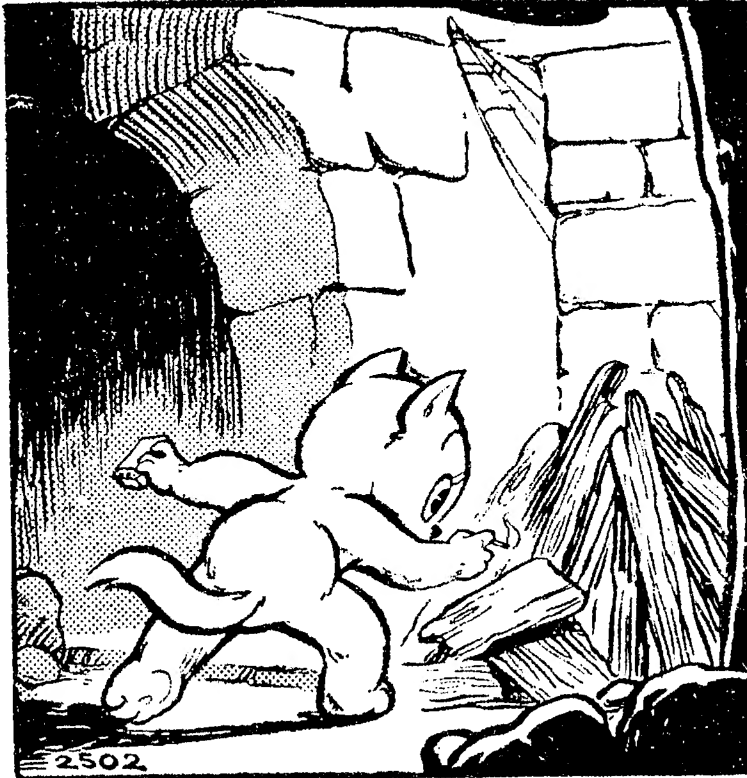
„Ja, ja”, zei Tom Poes ongeduldig. „Maar met dat gemopper komen we niet verder. Laten we een schuilplaats zoeken om de nacht door te brengen. Daar verderop heb ik een soort ruïne zien liggen en ik denk, dat het daar droger is dan hier.”

Heer Bommel pakte mompelend een zaklamp uit de auto en ploeterde met zijn jonge vriend door de storm. De lamp gaf genoeg licht om de weg enigszins te kunnen volgen en het gelukte hun dan ook de plek te vinden die Tom Poes bedoelde. Het was de bouwval van een oude burcht, die vroeger aan een roofridder had behoord, maar die nu al enkele eeuwen leeg stond.

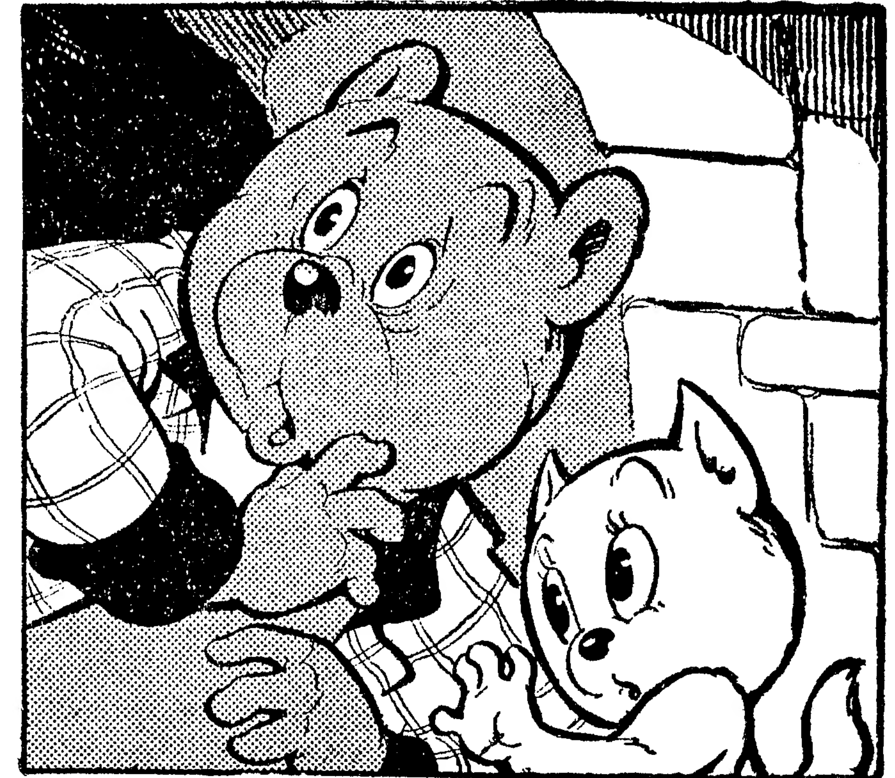
Het bouwsel was dan ook danig vervallen en toen ze er binnentraden bleek het binnen haast even hard te waaien als buiten.

„Wat een bende!” gromde heer Ollie. Hij liet zijn lantaarn wat onzeker in de hoeken schijnen en schudde neerslachtig het hoofd. „Alles is verwaarloosd”, mopperde hij. „Het is treurig. Als ik het hier te zeggen had zou ik de boel beter onderhouden. Bah. Ik zou de kasteelheer wel eens willen spreken.”

HEER BOMMEL en de daadsteller

Heer Bommel liet zijn lamp onderzoekend in alle hoeken schijnen, zodat de schaduwen onrustig bewogen. De wind blies huilend door de kieren en langs de deuren, die knarsend in hun hengsels hingen en heer Ollie huiverde. Hij wilde net iets droevigs zeggen over een heer, die bij nacht en ontij door ruïnes dwaalde om zijn jonge vriend een genoegen te doen, toen plotseling de lantaarn doofde.

„Ook dat nog!" riep hij klagend. „De batterij is op! Doe dan iets, Tom Poes. Laat mij hier niet zo in het donker staan!"

Tom Poes antwoordde niet. Hij had wat oude planken in de haard gelegd en met behulp van veel lucifers en geduld slaagde hij er in een vuurtje te maken.

Heer Ollie ging met een zucht zitten. Hij strekte kleumerig de handen naar de vlammetjes en keek gedrukt om zich heen.

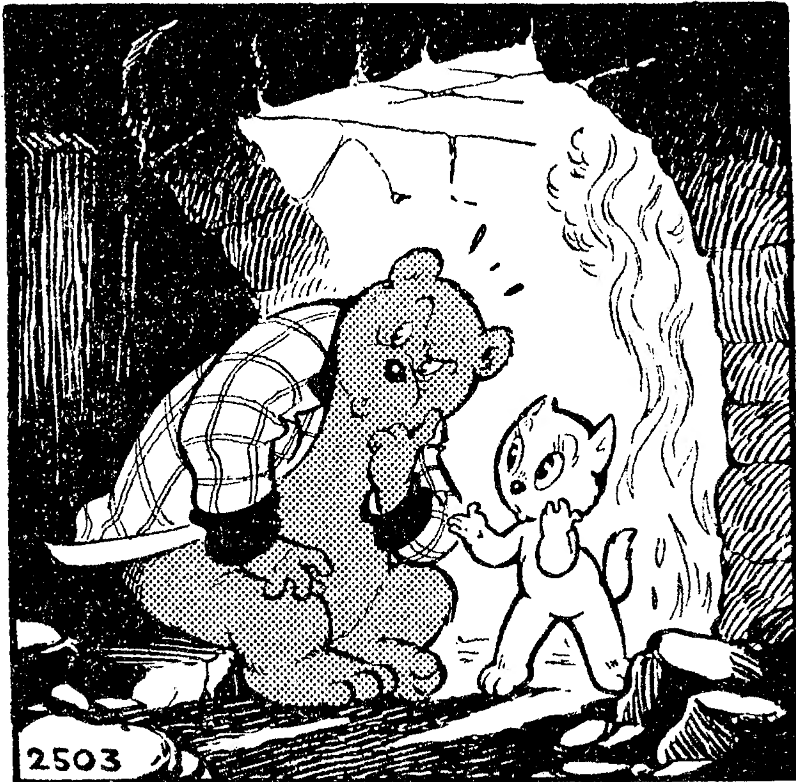
„Een ellendige omgeving", prevelde hij. „Het zou me niet verbazen als mijn teer gestel hier een knak kreeg. Alles is duisternis en schaduw. En dan die tocht, die vreselijke tocht! Een schande om zo'n slot zó te verwaarlozen! Als ik het hier te zeggen had, zou ik in de eerste plaats de deuren laten herstellen! Ik zou...."

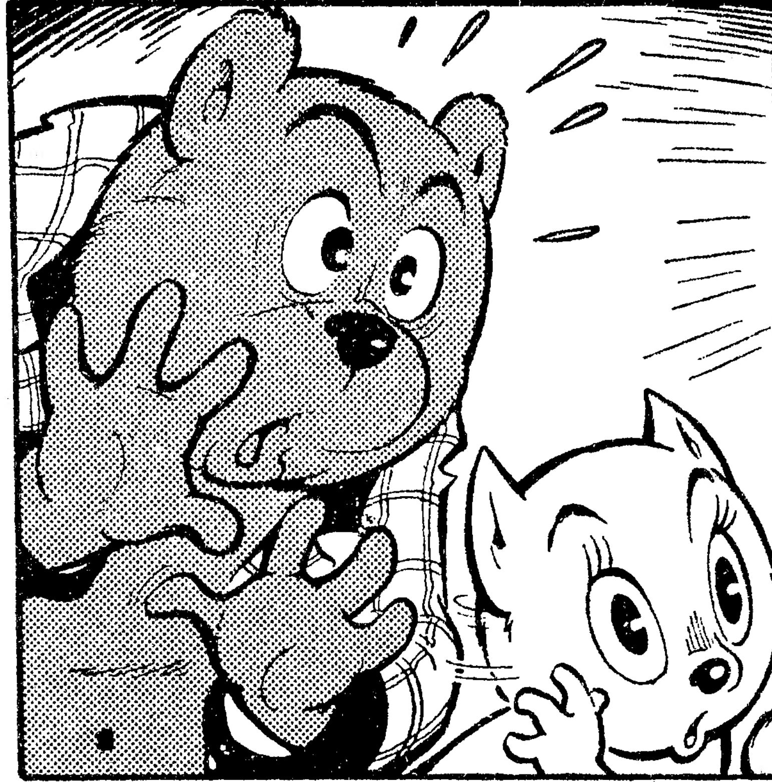
Op dat moment klonk er uit de duisternis achter hen een luid geraas. Een deur sloeg bonkend open en daarop volgden enige harde slagen van staal op staal.

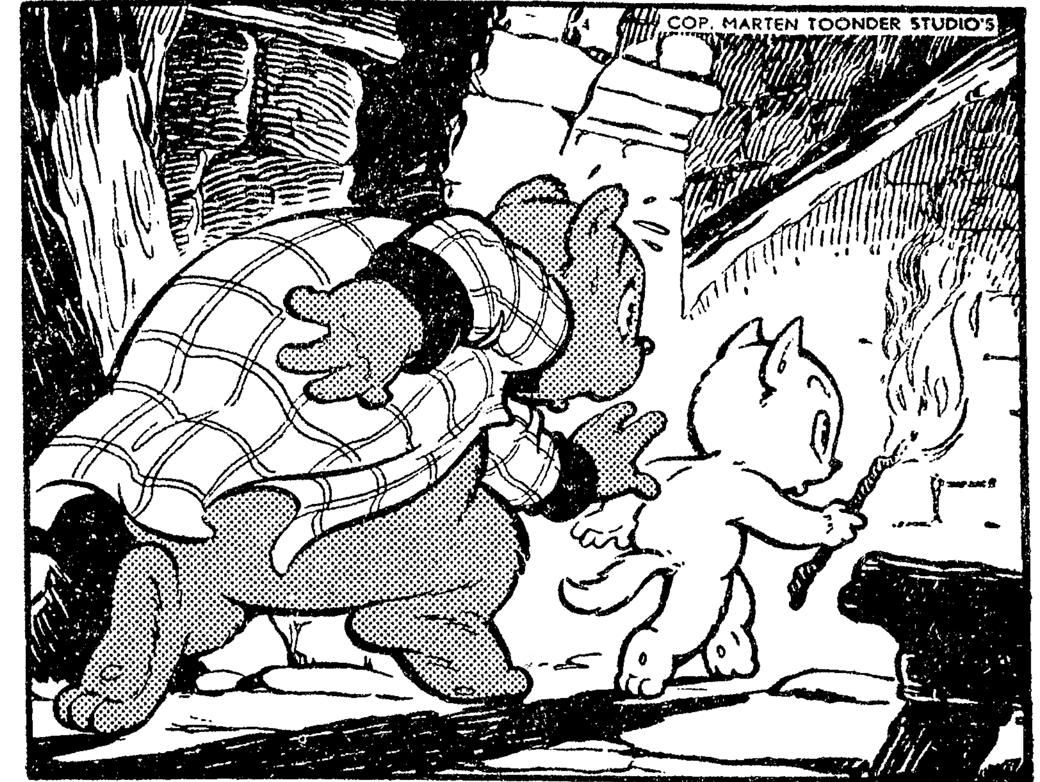
Heer Ollie gaf een kreet en staarde verstijfd van schrik in de donkere ruimte.

„Wa....wah.... wattistat?" stamelde hij. Maar zijn stem was in het tumult van de slagen en de huilende wind bijna niet te horen.

HEER BOMMEL en de daadsteller

Heer Bommel trok het hoofd tussen de schouders en wachtte totdat het lawaai na een laatste, hevige slag plotseling ophield. Toen kwam hij uitgeput uit zijn jas te voorschijn en staarde met vertrokken ogen rond.

„Wah.... watwastat?" vroeg hij op jammerende toon.

„Ik weet het niet", zei Tom Poes, die zich ook niet helemaal op zijn gemak voelde. „Er werd gehamerd of zo iets!"

„Gehamerd!" riep heer Ollie bitter uit. „Hier zitten we in een stormnacht in een oude ruïne en alle boze geesten jammeren door de kieren en de spoken springen dreunend door het vertrek en jij zegt, dat er gehamerd wordt!"

„Onzin", zei Tom Poes. „Er bestaan geen spoken. Dat jammeren is de wind, die huilt. En dat gedreun zal van die tochtende deuren komen."

„Zou het?" vroeg heer Bommel onzeker. Hij stak het hoofd nog wat verder omhoog en waagde een angstige blik achter zich.

Doch op hetzelfde moment daverde er een nieuwe reeks slagen door de kamer — nu uit een andere hoek, zodat hij met een gil weer in zijn kraag verdween.

„Dit wordt te gek!", zei Tom Poes. „Nu wil ik weten wat hier aan de hand is. Het lijkt wel alsof er een fabriek aan het werk is!"

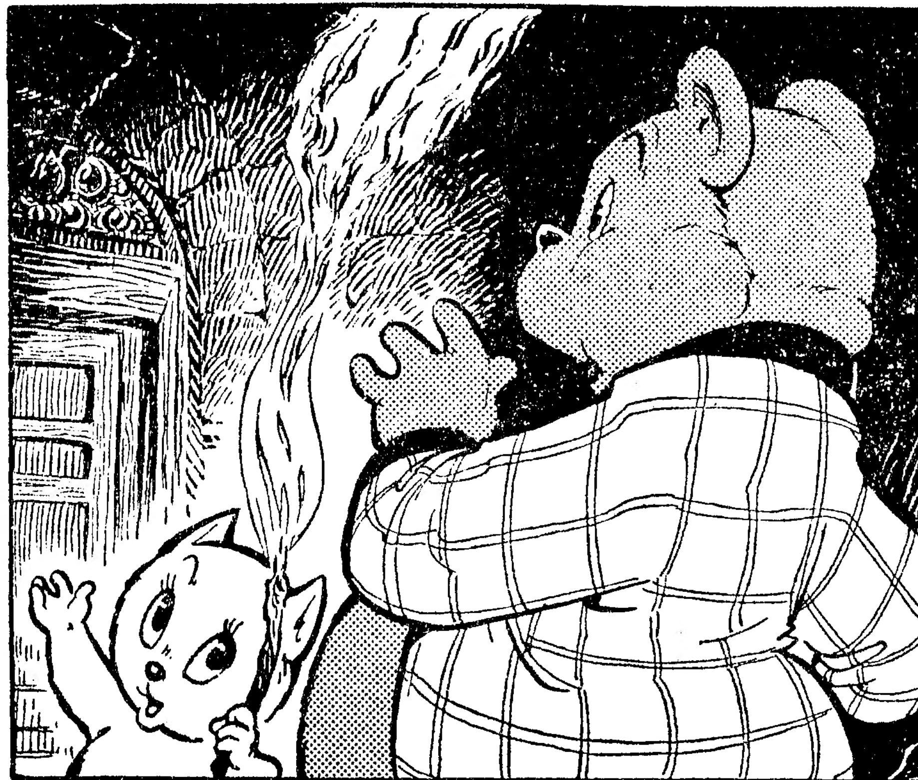
Hij nam een brandende tak uit de haard en sloop door de kamer naar de plaats waar het geluid vandaan kwam.

„Tom Poes!" kreet heer Ollie. „Niet doen! Laat me niet alleen, bedoel ik!" Hij sprong op en liep gebukt en hijgend achter zijn jonge vriend aan.

„We moeten samen blijven", fluisterde hij. „Ik zal je be-beschermen! L-loop j-jij maar voorop, d-dan zal ik je in de rug dekken — als je begrijpt w-wat ik be-bedoel!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2504

Tom Poes schuifelde langzaam door het vertrek in de richting waar het vreemde lawaai vandaan kwam. Heer Bommel sloop achter hem aan en gaf aanwijzingen.

„Niet zo vlug!” hijgde hij. „Langzamer! Houd die tak wat hoger! Wacht even, — laat me niet alleen j-jonge vriend! D-denk toch n-niet alleen aan jezelf! Stop!”

Maar Tom Poes luisterde niet naar hem. Hij hield de brandende tak omhoog en keek zoekend rond, zonder echter iets vreemds te ontdekken. Het gedreun hield intussen weer onverwachts op en nu was alleen nog het gefluit van de wind en van heer Ollie's adem te horen.

„Hier was het!” zei hij, „bij deze deur.”

„J-ja”, zei heer Bommel, zich een weinig herstellend. „B-bij deze deur. Hm.... oef! Eh.... ik zie niets — jij?”

„Ik zie wel wat!” zei Tom Poes verbaasd. „Die deur is gemaakt! Ziet u wel? Zij zit weer keurig in de hengsels en nu tocht zij niet meer!”

Heer Ollie staarde ontdaan naar het herstelde houtwerk, terwijl Tom Poes nu haastig naar de andere deuren liep.

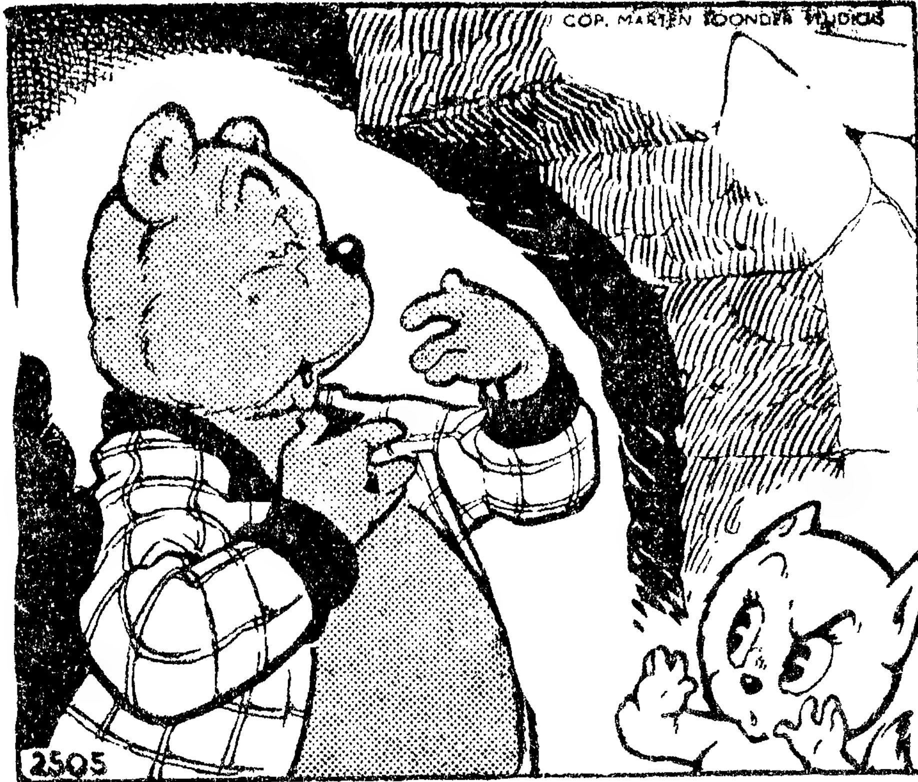
„Ze zijn allemaal gemaakt!” meldde hij. „Dat geklop en gedreun was natuurlijk timmeren!”

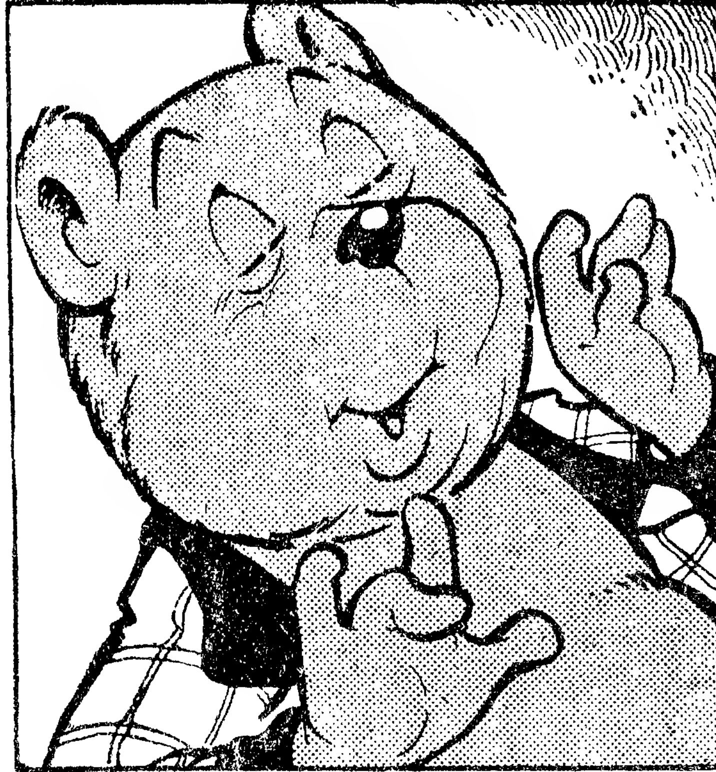
„Timmeren!” mompelde heer Bommel. Hij schuifelde terug naar het haardvuurtje en ging met een zucht zitten.

„Waar getimmerd wordt is een timmerman”, prevelde hij. „W-wie was d-die timmerman, vraag ik me af? H-hier zijn duistere krachten aan het werk! Ik.... ikkik w-wil hier w-weg!”

„Ja, het is vreemd!” zei Tom Poes. „En het is ook eigenaardig, dat het gebeurde nadat u zei, dat u die deuren zou laten herstellen, als u het voor het zeggen had, heer Ollie!”

HEER BOMMEL *en de daadsteller*

Na de laatste woorden van Tom Poes begon heer Bommel na te denken. En hoe meer hij nadacht, hoe meer hij opknapte. Tenslotte rechtte hij zich de rug en trok zijn jas goed.

„Ik begrijp nu alles", sprak hij. „Toen ik zei, dat IK die deuren zou laten maken wanneer ik het voor het zeggen had, kwam mijn wensvermogen in werking, als je begrijpt wat ik bedoel. Want wij heren hebben dat héél sterk! Dat wensvermogen, bedoel ik...."

„Hm", zei Tom Poes, „daar heb ik nooit veel van gemerkt!"

„Bah!" hernam heer Ollie. „Ik beschik op dat gebied over grote krachten, die ik meestal bescheiden verberg — dat moest jij weten, jonge vriend. Maar als de nood groot is en wanneer ik zéér sterk iets verlang, dan gebeurt het ook!"

„Wat een onzin", zei Tom Poes wrevelig. „Die wensen van u geven altijd alleen maar ellende, dat hebt u toch wel met die wensgrot gemerkt! U moest wijzer zijn!"

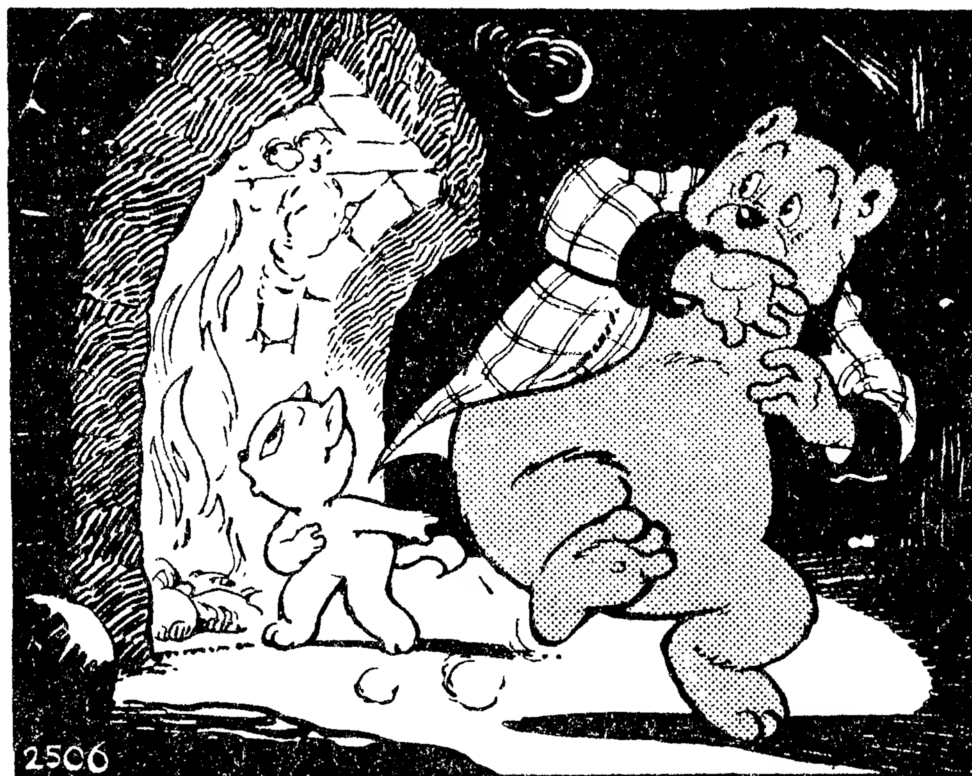
„Wijzer zijn?!" riep heer Bommel uit. Hij liep rood aan en het zag er een ogenblik naar uit, dat hij in woede zou losbarsten. Doch toen beheerste hij zich.

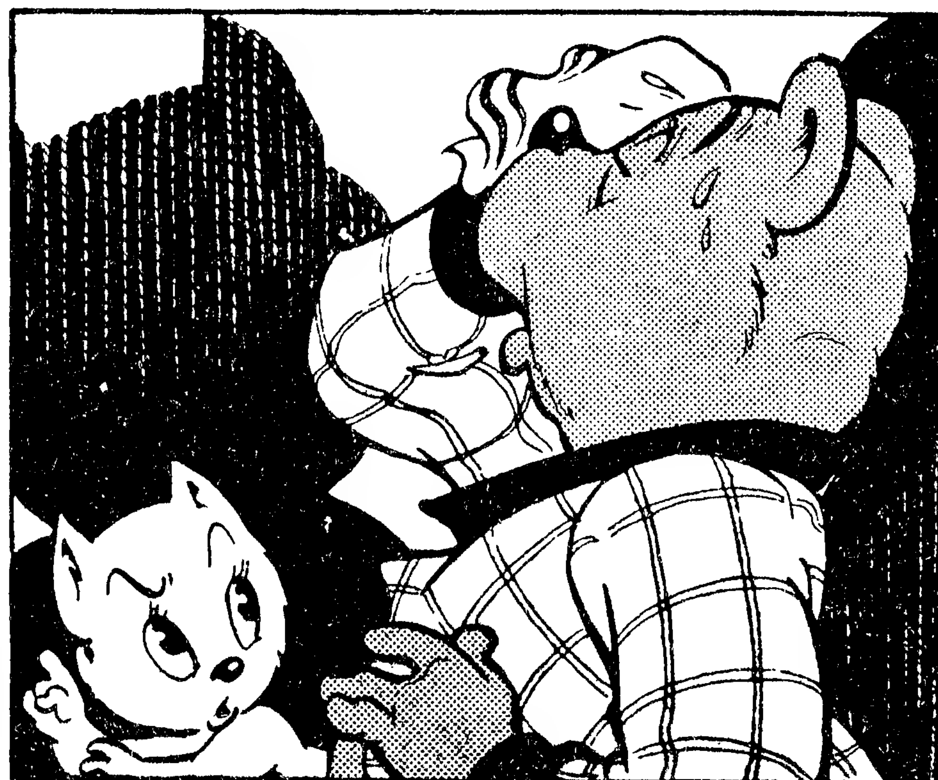
„Goed, ik zal wijzer zijn", zei hij vreemd kalm. „Ouder en wijzer. Ik zal zwijgen. Wijs doch eenzaam, dat is mijn lot. Hm — en laten we nu geen ruzie maken. Het is hier al akelig genoeg. Ik wou, dat het vuur wat harder brandde — het is koud!"

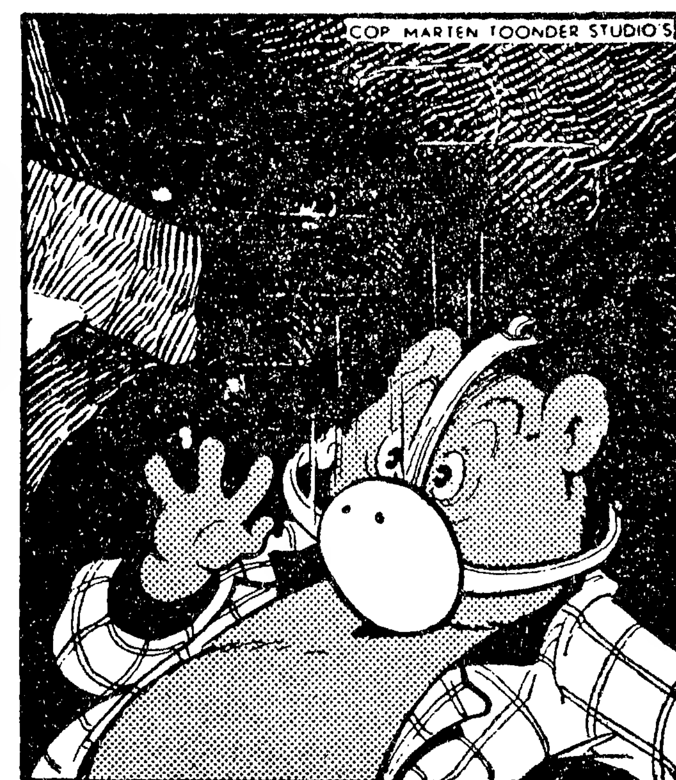
„Ik heb geen hout meer", zei Tom Poes.

Op dat moment klonk er een vreemd geluid in de schoorsteen. De rook sloeg in het duistere vertrek, een vieze roetklomp viel in de vlammen en daarop stortte met luid geraas een groot aantal houtblokken in de haard.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2506

Toen de houtblokken zo onverwacht uit de schoorsteen vielen sloeg heer Bommel een arm voor het gelaat en staarde met verdraaide ogen boven de mouw uit. Zo bleef hij verstijfd zitten totdat het vreemde verschijnsel ophield. Het vuur dat eerst nogal was neergeslagen kroop nu onder het hout uit en begon met veel vlammetjes te knetteren.

„Z-zie je wel?" vroeg heer Ollie opgewonden. „M-mijn wens is al wéér uitgekomen! Ik wou, dat het vuur wat harder brandde, zei ik — en daar heb je het al! Meteen begint het brandstof te regenen, als je begrijpt wat ik bedoel."

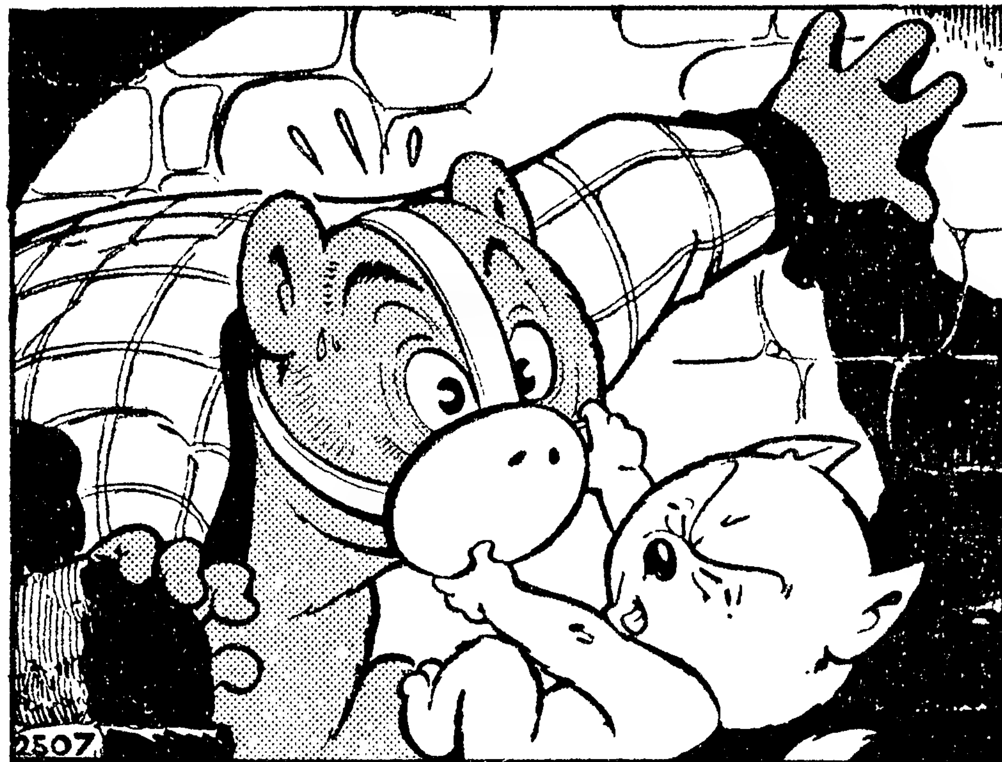
„Hm!" zei Tom Poes. Hij tuurde ingespannen in de schoorsteen om te ontdekken waar die onverwachte blokken vandaan gekomen waren. Maar in de dichte rookwolken zag hij niets dan duisternis.

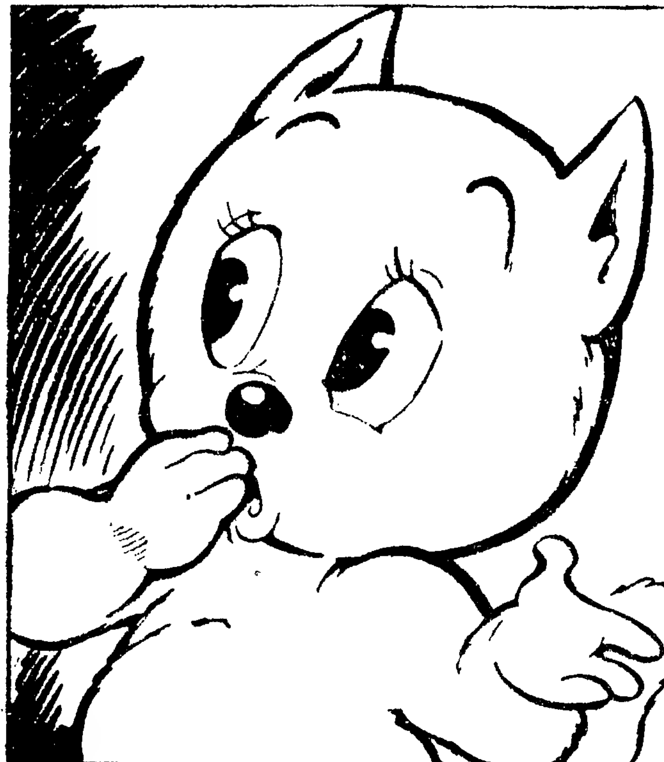
„Het is toch wel héél bijzonder!" hernam heer Bommel. Hij wiste zich het gelaat af en er kwam een zelfingenomen glimlach rond zijn mondhoeken toen hij vervolgde: „De wenskracht van een heer, bedoel ik. Ach, wij Bommels kennen onze eigen kracht niet. Wanneer wij eenmaal iets willen is er niets dat ons kan weerstaan, wat jij, jonge vriend?"

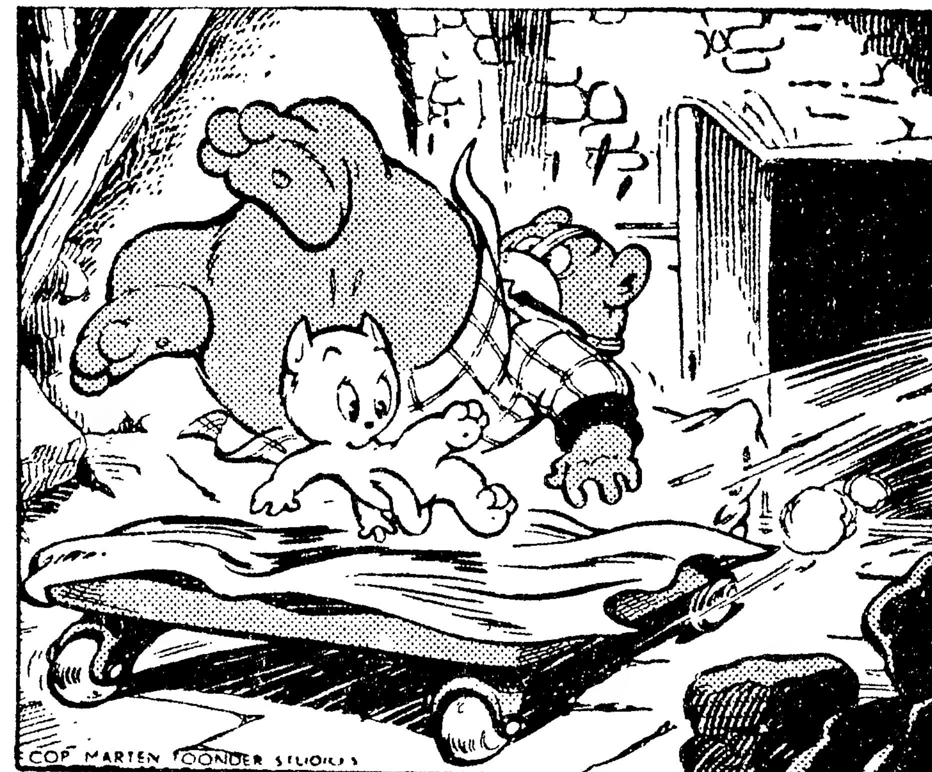
„Ik wou, dat u ophield met die opschepperij!" zei Tom Poes geprikkeld. „Wat hier aan de hand is, weet ik nog niet, maar we kunnen beter voorzichtig zijn. En wanneer u zo doorgaat zitten we direct weer in de ellende. Ik wou, dat u uw mond hield totdat we meer van dit gedoe afweten!"

Heer Ollie haalde diep adem om Tom Poes eens goed op zijn plaats te zetten. Maar van de balken boven zijn hoofd viel plotseling een soort muilkorf naar beneden, die zich met een korte klik om zijn schedel sloot.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2507

„Mmpllfft!” riep heer Bommel gesmoord. Hij rukte aan de stalen muilkorf die hem zo plotseling de mond gesnoerd had en hij liep paars aan.

Tom Poes sprong verschrikt op en begon aan het ding te rukken. Maar het paste precies om heer Ollie's schedel en er was geen beweging in te krijgen. Na enige tijd geworsteld te hebben hield hij er dan ook ademloos mee op.

„Het gaat niet”, zei hij. „We zullen er mee naar een smid moeten — het zit erg vast!”

„Hpmlm-mm!” mompelde heer Ollie. Hij keek radeloos met een opgezwollen gelaat naar zijn jonge vriend, maar die verstond hem niet.

„Het spijt me erg”, zei Tom Poes. „Ik ben bang, dat dit mijn schuld is. Ik had gewenst, dat u uw mond zou houden, weet u wel? En het blijkt, dat niet alleen ùw wensen maar ook de mijne hier vervuld worden!”

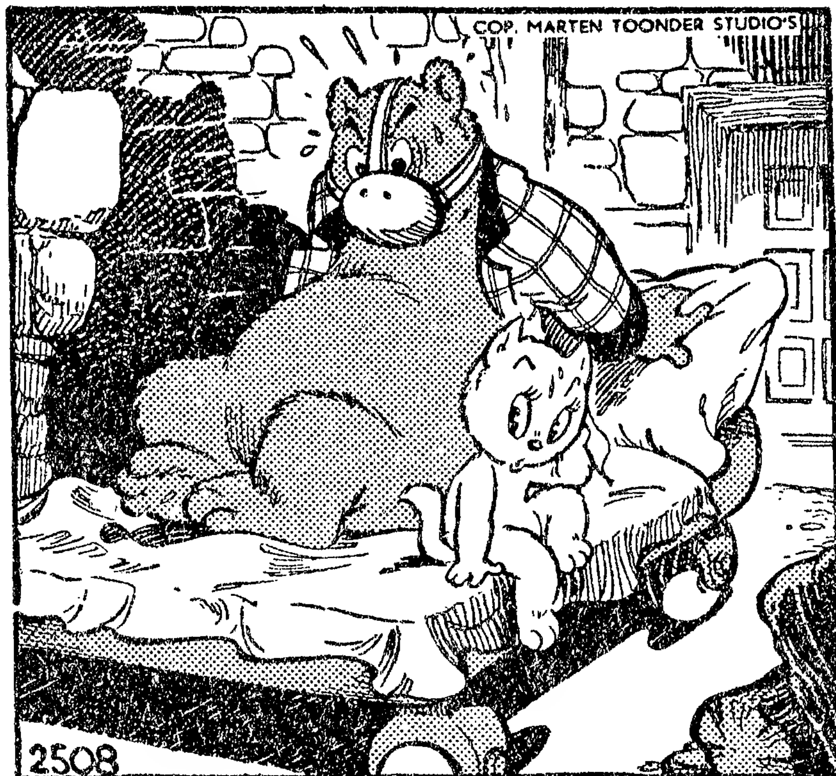
„Schmlfpt.... chmmm!” riep heer Bommel binnensmonds. „Ik weet niet, wat u bedoelt”, vervolgde Tom Poes. „Met dat ding op kunt u niet praten. Laten we tot morgen wachten. Het is nu te laat en te donker om nog naar een smid te gaan — ik zou trouwens niet weten waar ik er een vinden moet. Denkt u, dat u kunt slapen met die muilkorf voor?”

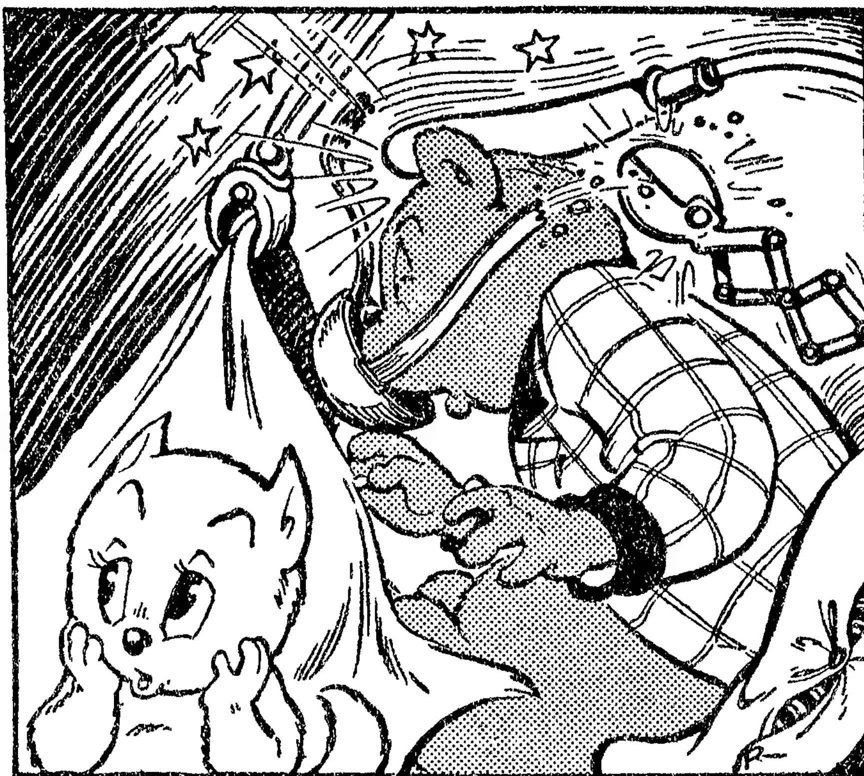
Heer Ollie schudde woedend het hoofd en uitte een vloed van gesmoorde neusklanken terwijl hij uitzinnig aan het instrument rukte.

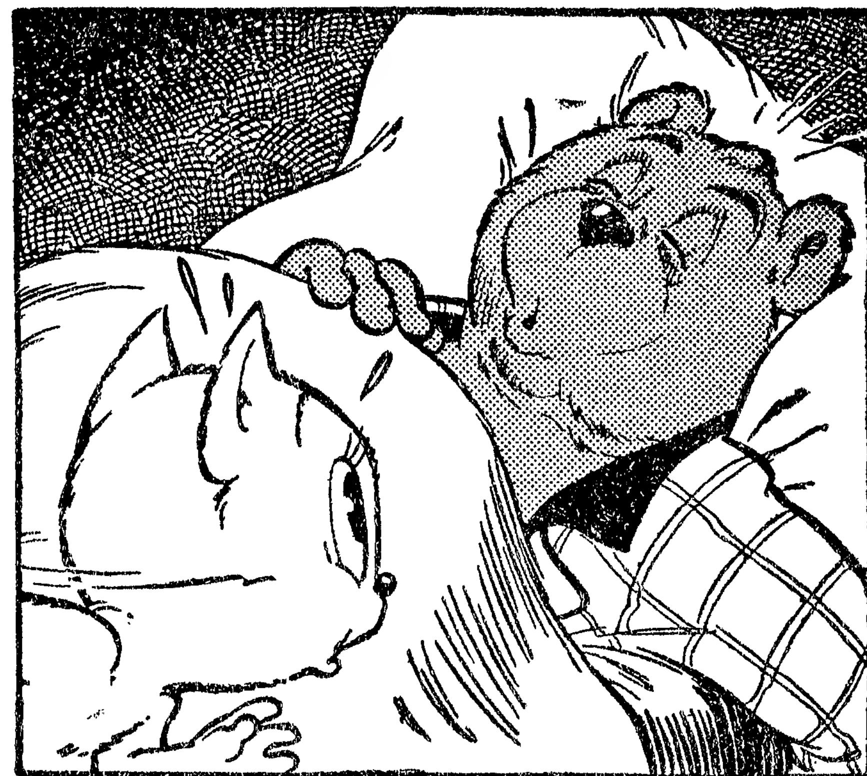
„Als we nu maar een goede slaapplaats hadden zou het misschien beter gaan”, zei Tom Poes nadenkend.

Op hetzelfde moment klapte er een deur open en rolde er een bed op wielen naar binnen. Het had zo'n vaart, dat het heer Bommel en Tom Poes opschepte en op de zacht verende matras wierp.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2508

Heer Bommel krabbelde overeind en ging op de rand van het zo onverwacht verschenen bed zitten. Hij staarde scheel naar zijn muilkorf en begon druk binnensmonds te spreken.

„U hebt gelijk", zei Tom Poes, „het is allemaal erg naar."

„Wns dt dt dng fgt!" loeide heer Ollie door zijn neus. Hij rukte aan het stalen toestel, wees naar de balken, maakte toen een vage beweging naar de deuren en toen hij merkte, dat Tom Poes hem niet begreep begon hij uitzinnig te stampvoeten.

„Ja, het is bar vervelend", zei Tom Poes, die medelijdend naar het beweeg van zijn vriend keek. „Als u nu maar een beetje kon slapen zou alles nog zo erg niet zijn. Dit bed lijkt me wel goed."

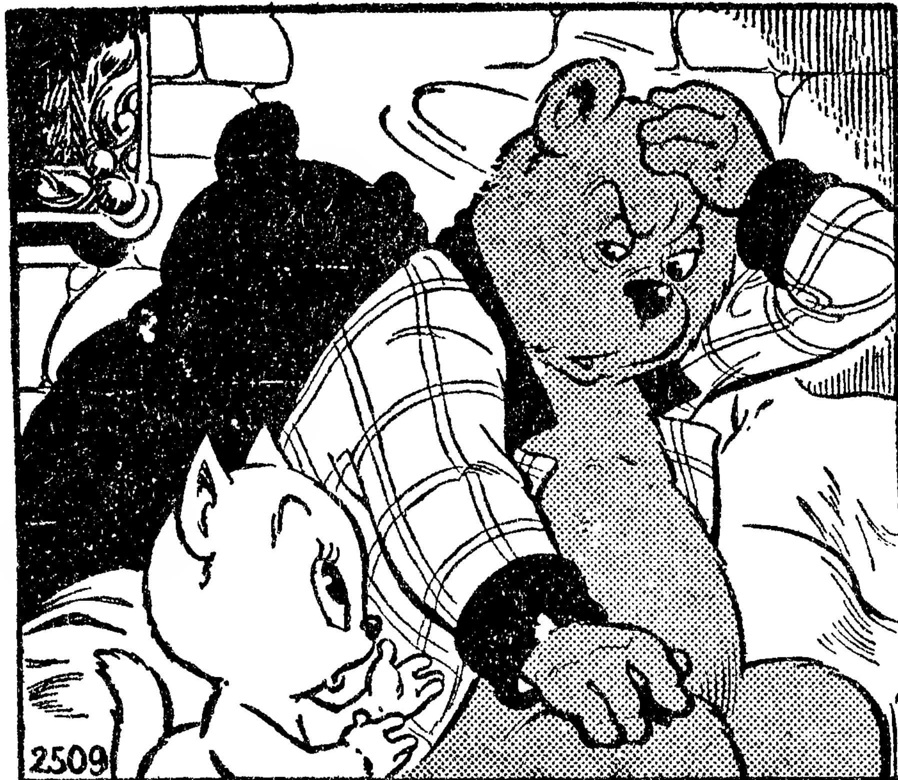
Heer Bommel stiet een geluid uit, dat enigszins op een vreugdeloos lachje leek en wierp zich toen uitgeput op de matras.

„Als die muilkorf er nu maar niet was", vervolgde Tom Poes tot zichzelf. „Ik wou, dat dat ding nu maar weg was en dat heer Ollie ging slapen. Hij heeft het zo nodig. Want morgen moet hij weer fris zijn om het geheim van deze ruïne te helpen opsporen."

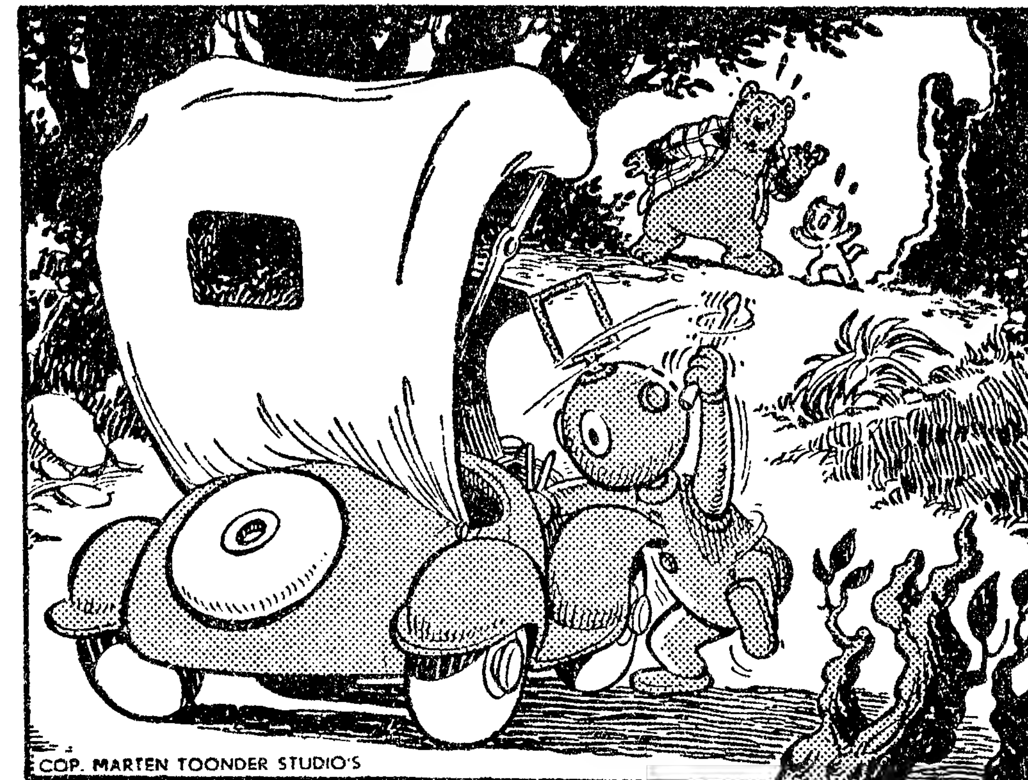
Achter hem klonken enige doffe geluiden maar daar hij er aan gewend was dat zijn vriend onrustig bewoog, sloeg hij daar geen acht op. Peinzend mompelde hij nog wat door totdat hij heer Ollie plotseling hoorde snurken.

Toen hij zich met een ruk omdraaide lag heer Bommel rustig op zijn rug te slapen, zonder korf voor en met een buil op het hoofd. Want terwijl Tom Poes nadacht was er van achter het bed een stang verschenen waaraan een staaltang en een zachte gummiknuppel gemonteerd waren. En die hadden snel en doelmatig hun werk gedaan.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2509

Toen Tom Poes de volgende morgen wakker werd was de storm afgenomen. Een waterig zonnetje scheen door de kieren van de bouwval toen hij zich oprichtte en wat verbaasd rondkeek. Heer Bommel zat op de rand van het bed en betastte voorzichtig de buil die tussen zijn oren oprees.

„Het is vreemd", mompelde heer Ollie, „het schijnt, dat ik mijn hoofd gestoten heb! Héél pijnlijk, die bobbel. Maar het gekke is, dat ik het mij niet kan herinneren — het moet in mijn slaap gebeurd zijn......"

„Ja, heel vreemd", zei Tom Poes. „Maar de hoofdzaak is dàt u geslapen hebt! Laten we nu maar gauw beginnen om deze vreemde ruïne eens te onderzoeken. Ik ben benieuwd wat er achter al die vreemde dingen zit."

„Welke vreemde dingen?" vroeg heer Bommel met tegenzin.

„Alles wat er hier gisteravond gebeurd is!" zei Tom Poes ongeduldig. „Die deuren, uw muilkorf en dat brandhout en de rest!"

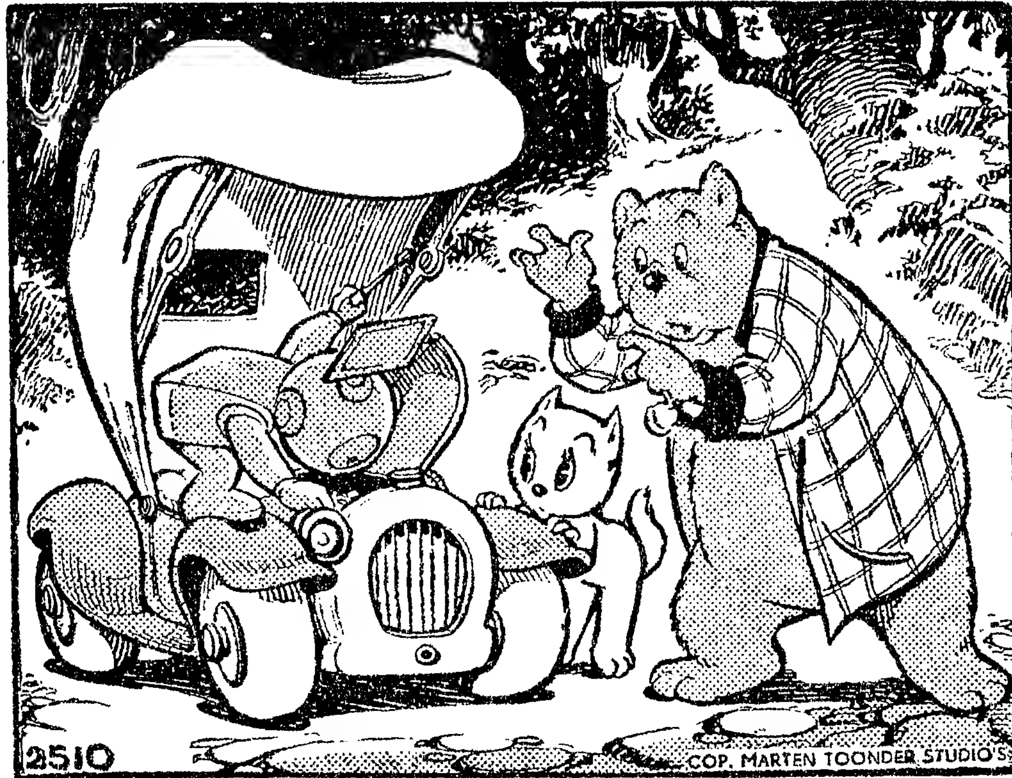
„Daar ben ik niets benieuwd naar", zei heer Ollie. „Het is niet aardig van je om weer over die muilkorf te beginnen, jonge vriend. Het was gisteren een vreemde avond en als heer zijnde kan men dat soort avonden maar beter vergeten. Ik zal tenminste blij zijn, wanneer de Oude Schicht weer gerepareerd is en wanneer we hier weg zijn. Het deugt hier niet, als je begrijpt wat ik bedoel."

Zo sprekende stapte hij met forse tred het gebouw uit en liep naar de weg. Tom Poes volgde met tegenzin. Hij wilde net voorstellen, dat heer Bommel dan maar alleen verder moest gaan, toen deze plotseling stilhield en naar zijn auto wees.

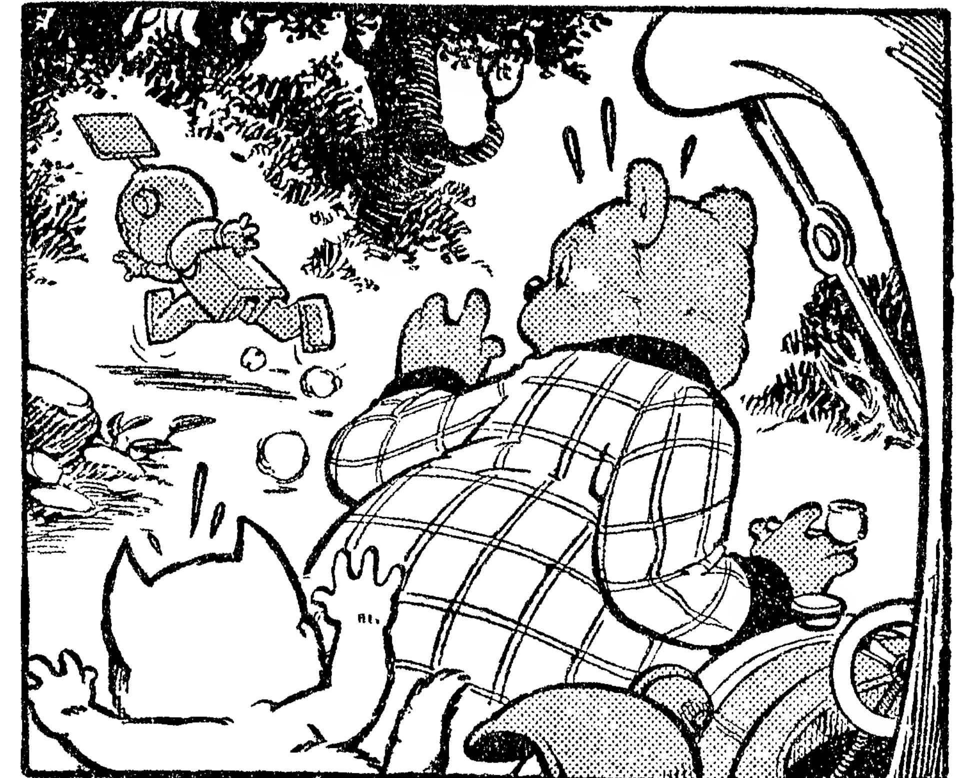
„K-kijk d-daar eens!" stamelde hij. „D-daar is iemand b-bezig, j-jonge vriend! Er staat iemand aan mijn motor te k-knoeien! Een vreemd iemand!"

„Ah!" riep Tom Poes. „Nu komen we toch nog het geheim van de ruïne te weten! U wilde immers graag, dat de Schicht gerepareerd zou worden?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2510

Tom Poes en heer Bommel liepen wat aarzelend naar de Oude Schicht en hielden op een kleine afstand halt. Een vreemde figuur was doende in de motorkap. Hij keek bij hun nadering niet op of om, doch werkte nijver door terwijl hij zachtjes in zich zelf zoemde.

„Wat r-raar!" fluisterde heer Ollie. „Een héél raar iemand, jonge vriend! H-hij heeft maar één oog! En zo.... eh.... zo bol en glimmend! Z-zou dit een monteur zijn?"

Tom Poes liep op het merkwaardige ventje toe en sprak hem aan.

„Wie ben jij?" vroeg hij.

„Bzz, bzz...." zoemde de ander, rustig voortwerkend.

„Ben jij soms degene, die gisteravond die deuren hersteld heeft?" drong Tom Poes aan. „Heb jij die houtblokken in de kachel gegooid? Heb jij voor dat bed gezorgd en voor die muilkorf?"

Maar het glimmende kereltje antwoordde nog steeds niet. Het draaide een moertje aan en bevestigde een paar draden en keek niet op. Nu trad ook heer Ollie naar voren.

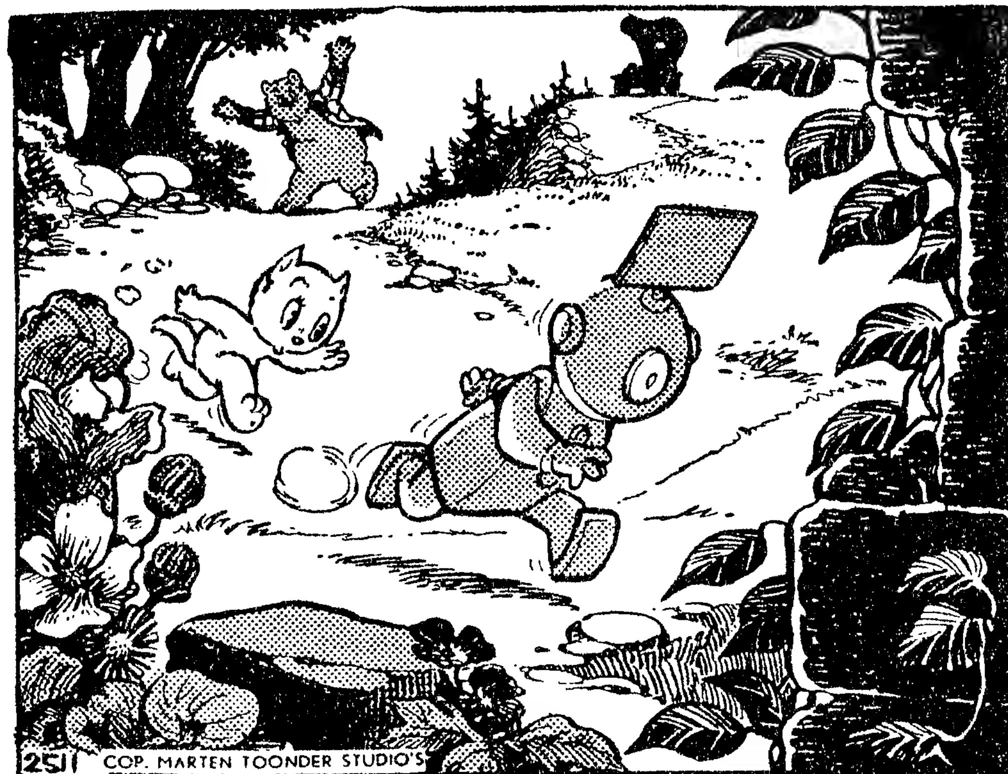
„Bah!" sprak hij. „Ik begrijp nu alles! Dit is gewoon maar een onschadelijke robot. Hij is van ijzer, zie je wel? Net als ik gisteren al zei; er bestaan geen spoken, zei ik. Voor al dat soort dingen is een eenvoudige wetenschappelijke uitleg, zei ik — en ziedaar, nu zie je het! Het is een robot en nog niet eens een erg goeie!"

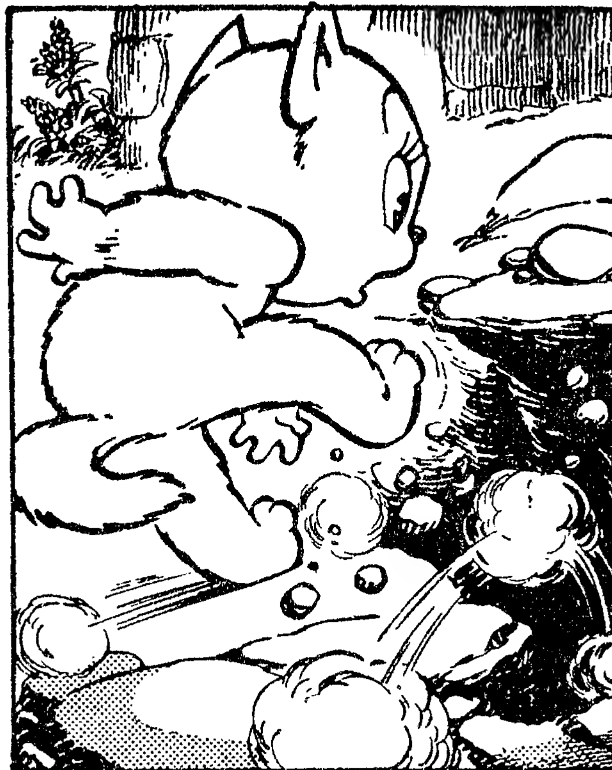
„Geen goeie?" vroeg Tom Poes verbaasd. „Hij doet anders alles wat we wensen!"

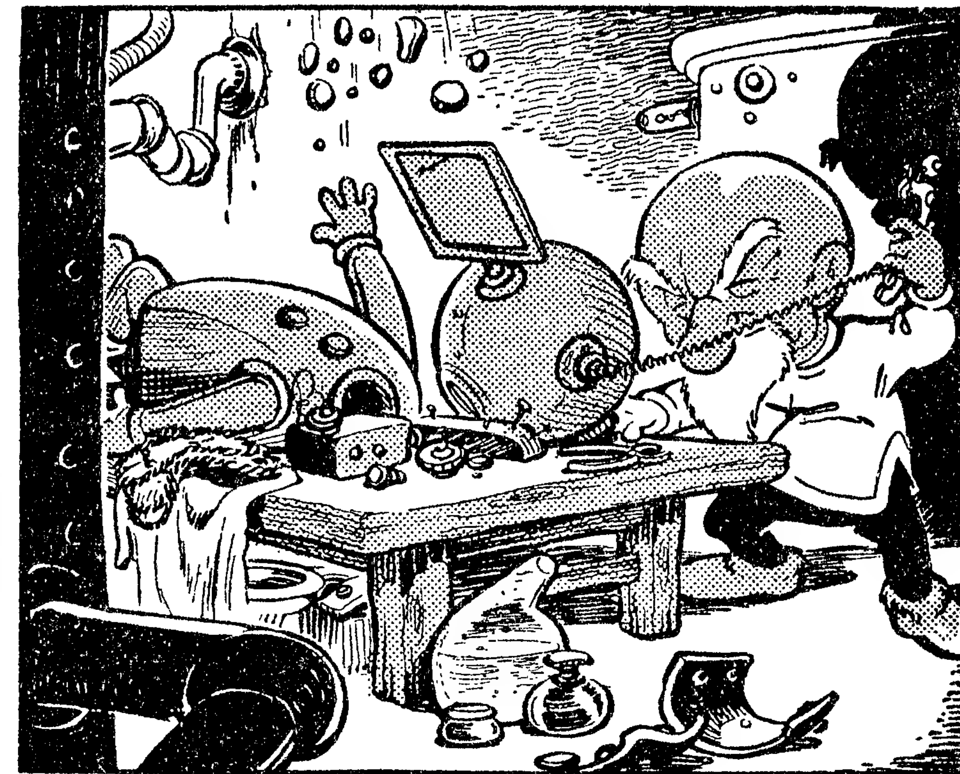
„Hm", hernam heer Bommel misprijzend. „Hij is onbeleefd en dom! Wanneer IK zo'n ijzeren mannetje had, dat alle wensen vervulde, zou ik zorgen, dat hij kon praten! Ik zou...."

Bij deze laatste woorden had het mechanische mannetje zich opgericht. Hij draaide een schakelaar om, zodat het raamwerk op zijn hoofd een slag om maakte en draafde toen onverwacht weg in de richting van de ruine.

HEER BOMMEL en de daadsteller 2511

Heer Bommel en Tom Poes keken het robotje verbaasd na.

„Vreemd", zei heer Ollie, „waar gaat hij nu opeens naar toe? Het was toch wel een behulpzaam kereltje — en ik hoop niet, dat we hem beledigd hebben!"

„Men kan een robot niet beledigen", zei Tom Poes, „nee, ik denk, dat hij naar zijn baas gaat!"

„Z-zijn b-baas?" vroeg heer Bommel verblekend

„Natuurlijk!" riep Tom Poes uit. Hij begon achter het ijzeren mannetje aan te draven en heer Ollie volgde aarzelend op een afstandje. „Stom, dat ik daar niet aan gedacht heb. Zo'n machineventje werkt natuurlijk niet alleen. Er moet iemand zijn, die hem gemaakt heeft — dat is natuurlijk de bewoner van deze geheimzinnige ruïne!"

De robot ging echter niet naar de oude bouwval. Hij verdween plotseling in de grond — en toen Tom Poes dichterbij kwam, zag hij dat er een groot gat in de bodem gegraven was. Nieuwsgierig boog hij zich daar over heen en staarde nu in een grote ruimte die door een paar lampjes flauw verlicht werd. Het bleek een kelderachtig gewelf te zijn. Er stonden allerlei vreemde toestellen en een klein oud mannetje was er bezig om het hoofd van het robotje los te schroeven.

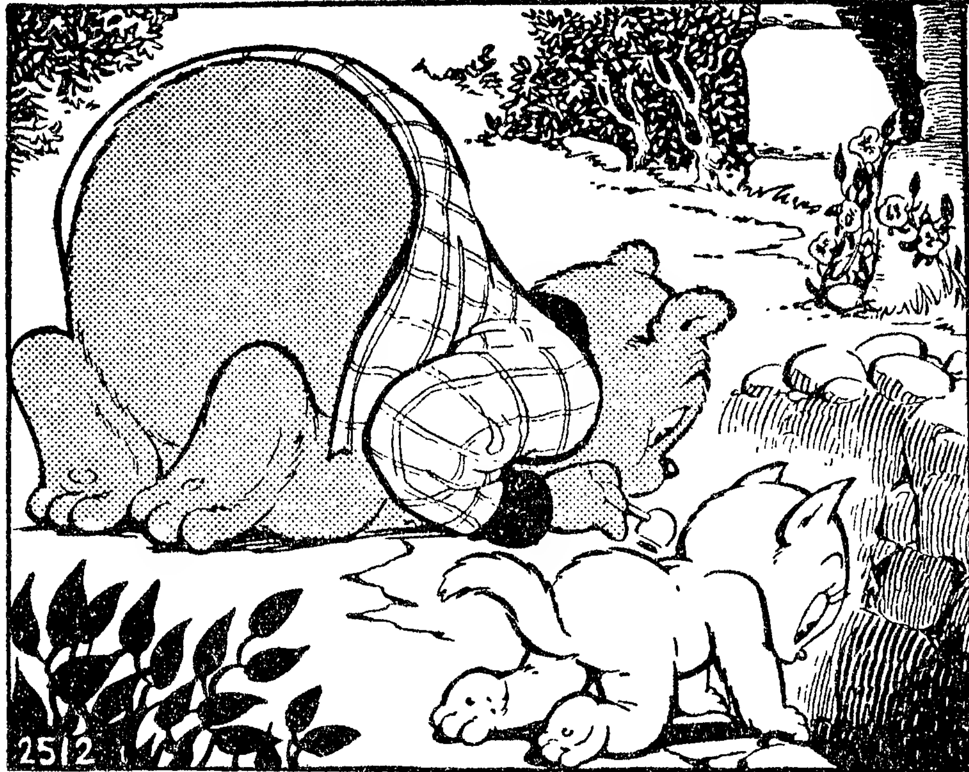
„Hij moet kunnen praten, natuurlijk", prevelde de grijsaard. „Dom, dat ik daar niet aan gedacht heb. Dat komt er van wanneer men zo'n klein denkraam heeft — men vergeet zo veel!"

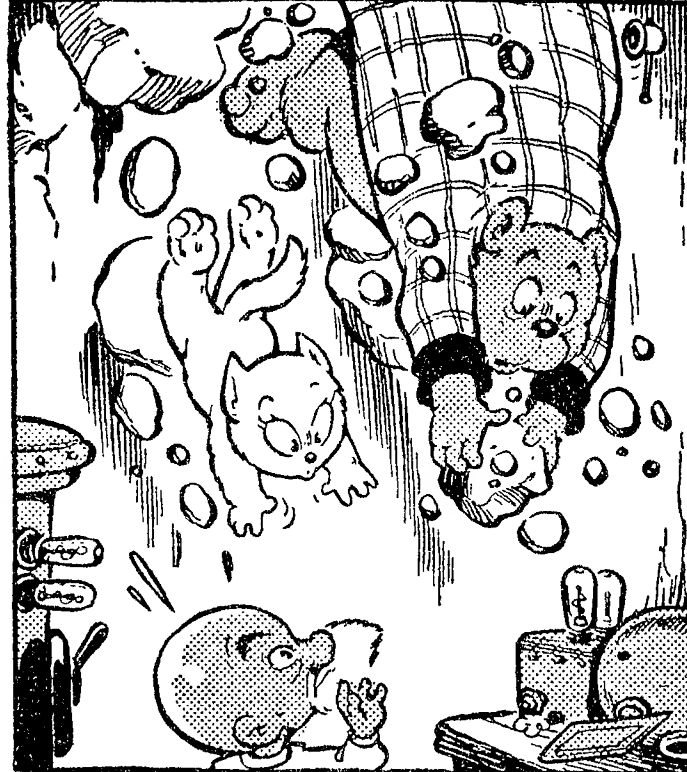
Hij trok de ijzeren schedel van de romp en keek naar binnen.

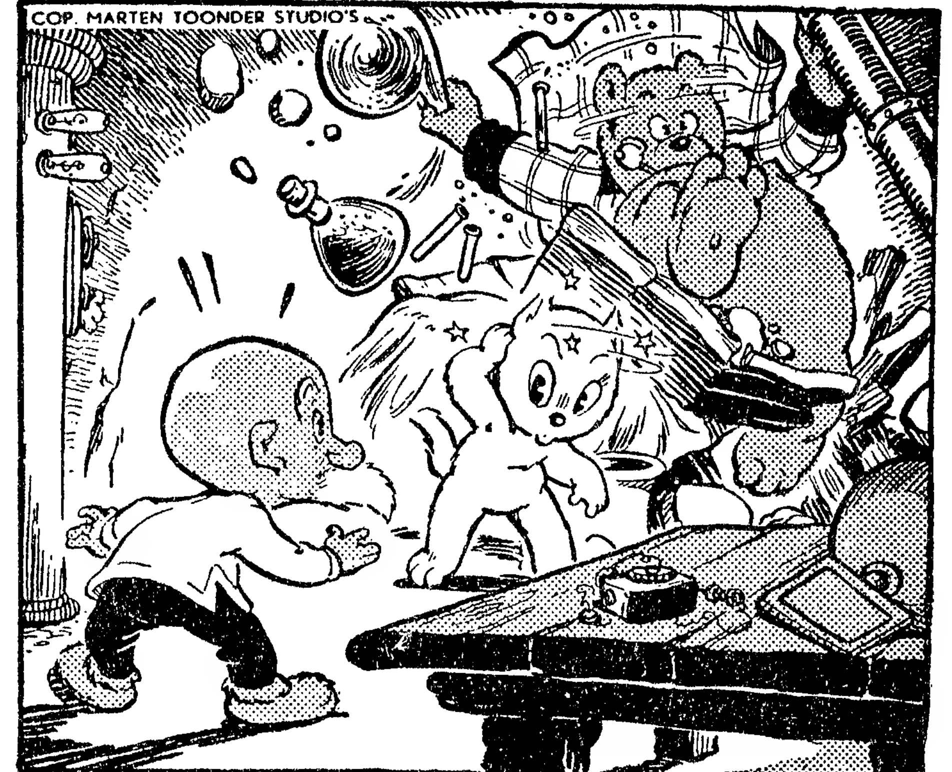
„Kijk, kijk", hernam hij mompelend. „Ik heb hem spontaan reagerende donalen met nimonen van de derde graad gegeven — net als een echt mens. Ik heb er zelfs aan gedacht om hem van krobbels te voorzien en toch heb ik het praten vergeten! Ongelofelijk dom!"

„Maar dat is Kwetal, de breinbaas!" dacht Tom Poes, met grote verbazing naar de drukke doening kijkend.

HEER BOMMEL en de daadsteller

Heer Bommel naderde nu ook het gat waar Tom Poes bij geknield lag en keek nieuwsgierig naar beneden.

„Wat is dat hier?” vroeg hij. „Jij ligt hier maar te kijken en je vindt het niet nodig om je oude vriend en beschermer te vertellen wat er aan de hand is. Als IK....”

„Sstt!” fluisterde Tom Poes. „De maker van de robot is Kwetal, de breinbaas! Kijk, hij is daar bezig!”

„Wie is Kwetal?” vroeg heer Ollie. Hij knielde nu ook neer en boog zich ver over de opening.

„Hm, dat oude ventje komt me bekend voor, dat wel!” hernam hij. „Kwetal, de breinbaas.... ja, ja. Dat was die dwerg, die....”

Op dat moment brokkelde de rand van het gat, die niet op het gewicht van de struise heer berekend was, plotseling af. En voordat ze een houvast hadden kunnen vinden tuimelden Tom Poes en heer Bommel temidden van aarde en steenklompen de kelder binnen.

Daar schrok het bezige grijsaardje toch wel even van. Hij liet de robot die hij aan het bewerken was, in de steek en snelde naar de binnenkomenden.

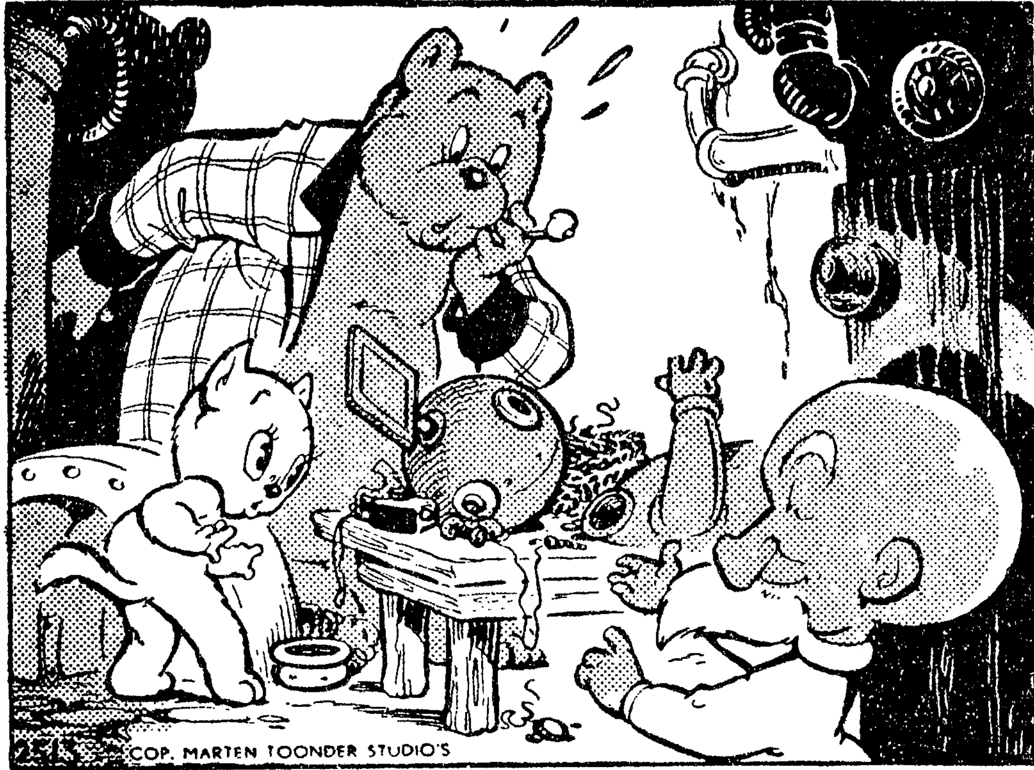
„Ach, wat is dat nu toch jammer!” riep hij uit. „Ik heb de bodem hier niet genoeg verstevigd. Ik had er meer prok in moeten doen. Neem me vooral niet kwalijk, heren. Ik moet nog veel leren, ziet u?”

Toen zweeg hij plotseling en een trek van herkenning kwam op zijn doorgroefd gelaat.

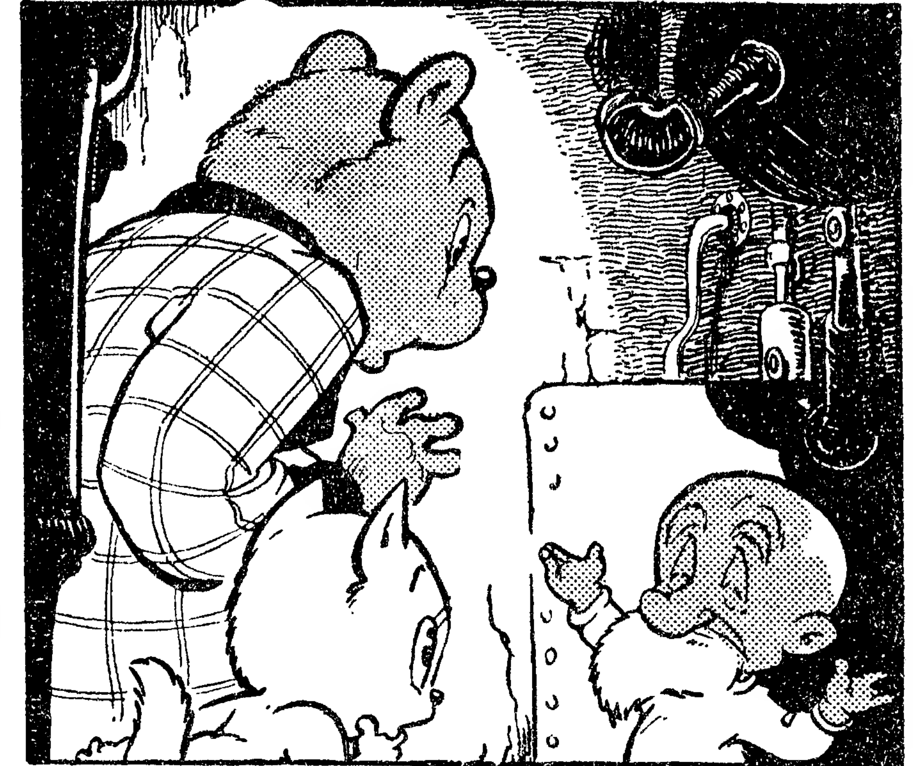
„Ach, maar dat is meneer Bommel!” riep hij uit. „De grote Bommel, met het magistrale denkraam! Wees welkom! Kom binnen!”

„Hm!” zei heer Ollie, langzaam opkrabbelend. „Inderdaad, nu zie ik het weer. U bent die geleerde met dat kleine denkraam. En ik ben de grote Bommel, als u begrijpt wie ik bedoel. Zo, zo! U bent dus de maker van die robot?”

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2513

„Ja, ik heb deze robot gemaakt", sprak het oude ventje trots. „Het is een daadsteller! Hij heeft spontaan reagerende...."

„Een daadsteller?" vroeg Tom Poes verbaasd.

„Zeker!" zei het grijsaardje. „De meeste lieden met een groot denkraam weten altijd precies wat er gebeuren moet Maar ze doen nooit iets. Ze zeggen alleen maar, dat zij het wel zouden weten als ze het voor het zeggen hadden."

„Ja", zei Tom Poes. „Als IK het voor het zeggen had! Dat zeggen ze!"

„Precies", riep Kwetal. „En daarom heb ik een daadsteller gemaakt. Hij heeft een blanco denkraam en hij doet wat er gezegd wordt. Op zo'n manier worden die grote gedachten tenminste uitgevoerd, ziet u?"

„Een héél goed idee!" zei heer Bommel prijzend. „Maar wat doet u nu met hem? Wat is dat voor een lampje?"

„Een lampje?" vroeg de dwerg. „O, die prikkelstoffer bedoelt u? Die draai ik er even in, want dan kan hij ook praten. Die had ik vergeten. Ja, ja, ik vergeet altijd héél veel. Dat is bijzonder hinderlijk...."

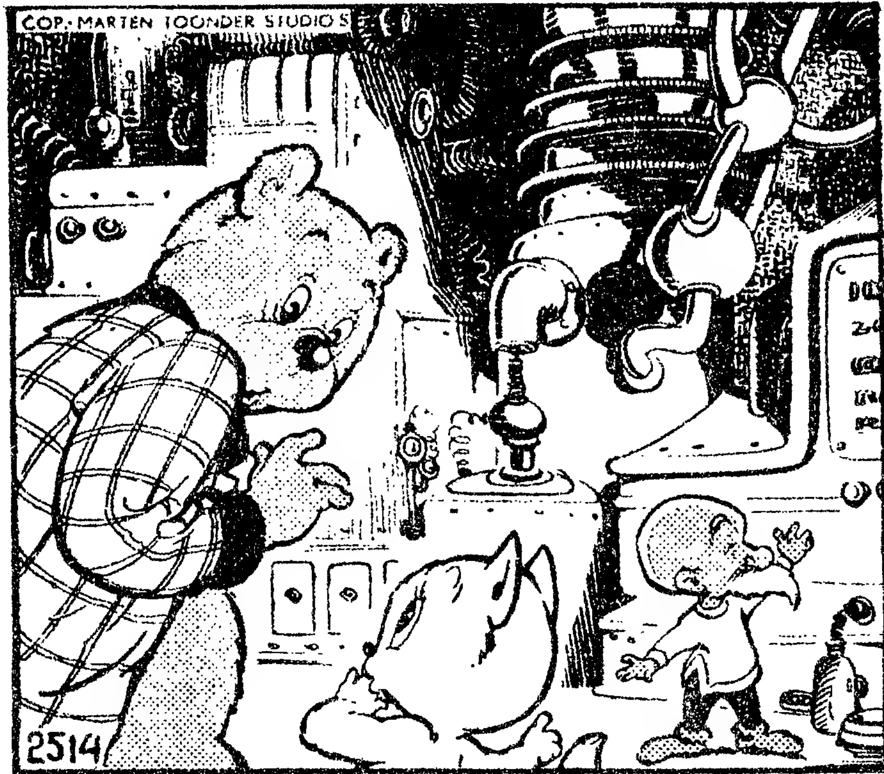
Hij schroefde peinzend de prikkelstoffer aan het hoofd van de robot vast en begon toen plotseling te klagen.

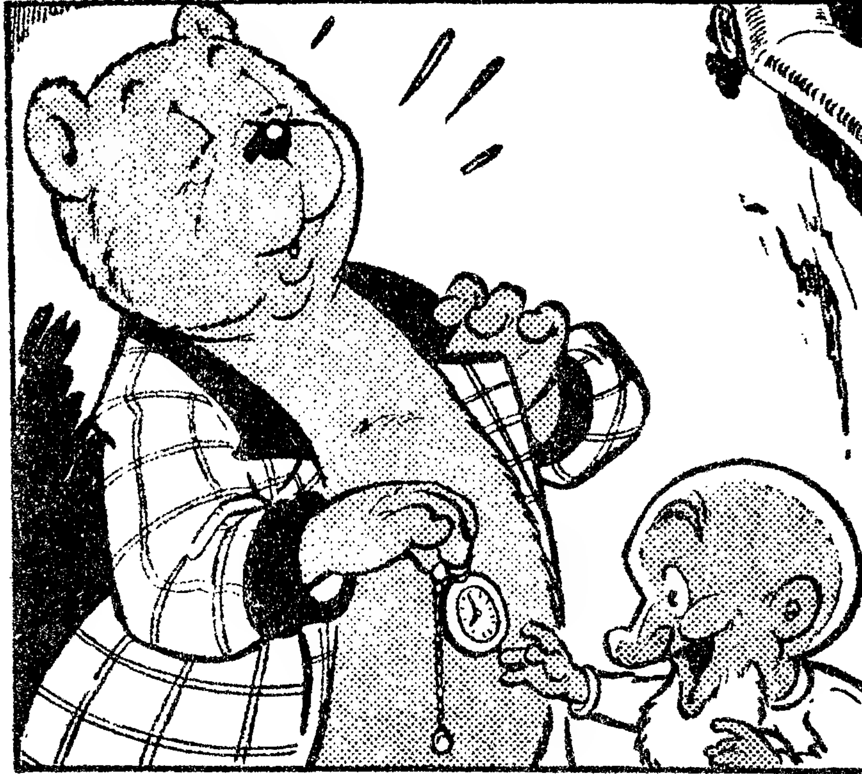
„„Alles zou gemakkelijker zijn wanneer ik maar een toestel had om de tijd te meten!" riep hij uit.

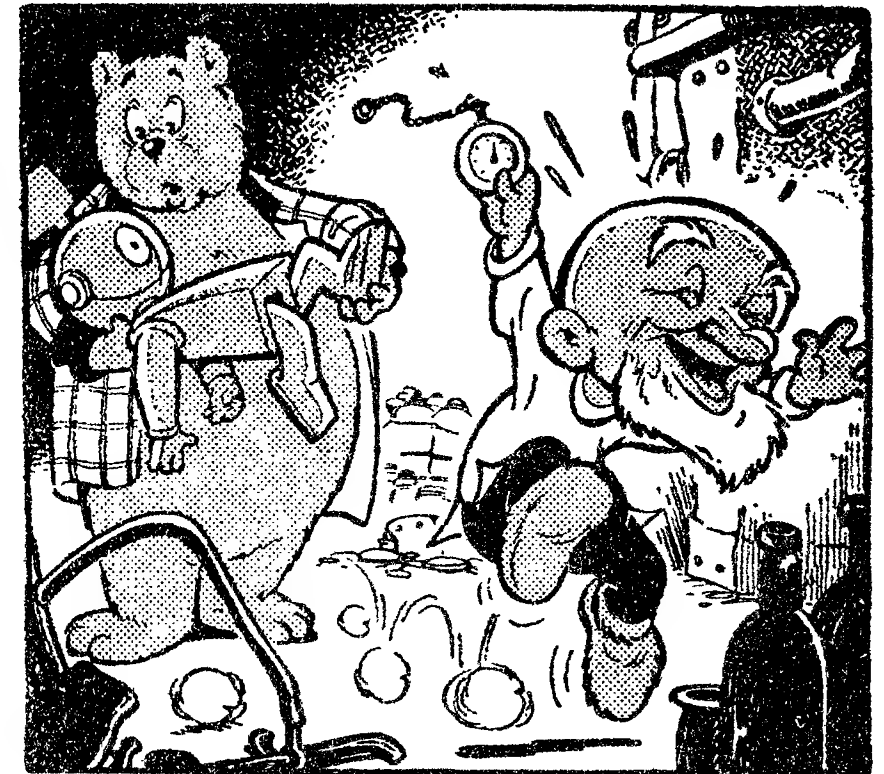
„Een toestel om de tijd te meten?" vroeg heer Ollie verbaasd. „Bedoelt u dat u wilt weten hoe lang de tijd is?"

„Niet zozeer de lengte", zei de dwerg hoofdschuddend. „Ik bedoel meer de inhoud. Weliswaar heb ik een zonnewijzer, maar die werkt alleen bij mooi weer. En zodoende heeft de tijd nu al een heel jaar stilgestaan. En in werkelijkheid is dat niet zo, want ik zie aan de bomen, dat het weer lente is. Ach — het is héél moeilijk voor mij...."

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2514

„Kan uw daadsteller geen toestel maken om de tijd te meten?" vroeg Tom Poes. „Die robot doet toch alles wat hem wordt opgedragen?"

„Dat is zo", zei Kwetal. „Maar hij heeft een blanco denkraam, zodat hij zèlf niets kan verzinnen. Ik heb hem een tijdmeter laten maken, maar die werkt niet goed!"

Het ventje wees op een enorme machine, die glimmend op de achtergrond stond en daar een hele wand vulde.

„Een mooi toestel!" sprak heer Bommel prijzend. „En zo groot! Daar kunt u héél wat tijd mee meten, denk ik!"

De breinbaas schudde echter droevig het hoofd. „Het werkt niet", sprak hij. „Het loopt op geïoniseerde latropen, ziet u? En die nihiliseren alle metaal, zoals u weet."

„Dat is jammer", zei heer Ollie vol meegevoel. „Het moet voor u heel vervelend zijn om de tijd niet te kunnen meten — hoewel ik het niet begrijp. Begrijp jij het, Tom Poes? Er is iets vreemds met die tijdmeter. Het is net alsof ik daar al eens eerder van gehoord heb — als je begrijpt wat ik bedoel!"

„Natuurlijk", fluisterde Tom Poes. „Hij bedoelt een klok, of een horloge!"

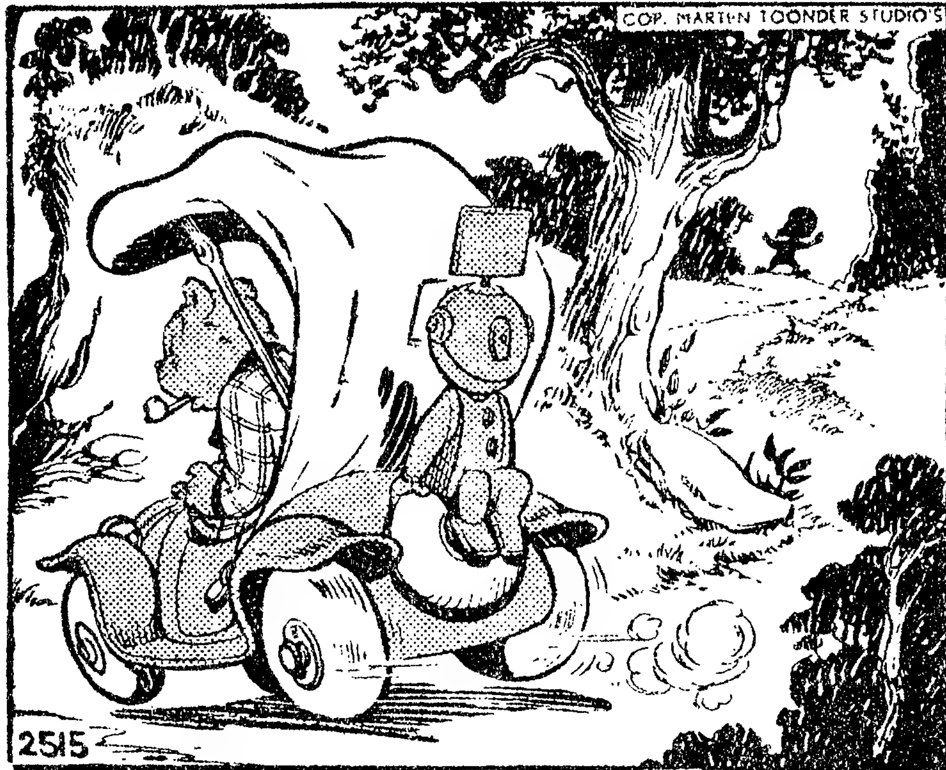
Heer Bommels gelaat klaarde op. Met een breed gebaar trok hij zijn horloge uit zijn jas en gaf dat aan het oude ventje.

„Dat ik daar niet eerder aan gedacht heb!" zei hij. „Dit bedoelt u natuurlijk."

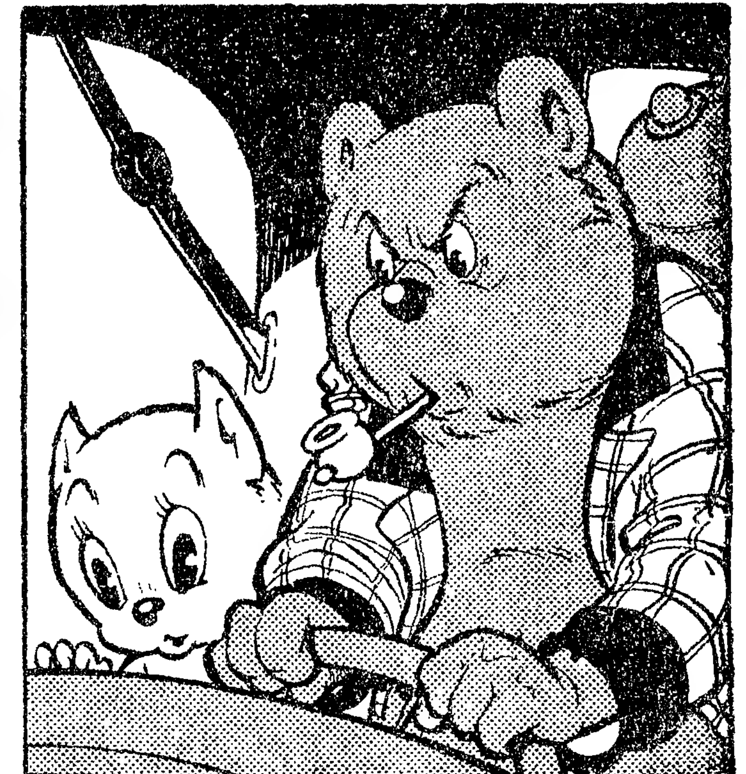
Kwetal staarde verbaasd naar het uurwerk. Hij schudde er voorzichtig mee, hield het een poosje aan zijn oor en begon toen wild te springen.

„Dat is het!" riep hij uit. „Wat vreselijk knap! Wat een vernuft! Wat aardig, dat ik dat van u mag hebben. Hier! U mag mijn daadsteller in ruil hebben. Het is maar een erg gering presentje voor iemand met zo'n magistraal denkraam als u — maar ik heb niets anders!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2515

Een poosje later reden heer Bommel en Tom Poes in de Oude Schicht verder. De robot zat achterop, op het reservewiel, omdat hij daar niet veel plaats innam.

„Het is toch wel aardig om een daadsteller te hebben", sprak heer Bommel, al schakelend. „Weliswaar ben ik nu mijn horloge kwijt — maar die kan ik altijd nieuw kopen, wat jij?"

„Ja", zei Tom Poes. „En toch is een horloge minder gevaarlijk dan zo'n metalen mannetje, geloof ik."

„Gevaarlijk?" vroeg heer Ollie verbluft. „Is hij gevaarlijk? Hij doet alleen maar wat men zelf zou willen doen, maar wat men als heer zijnde niet zo gauw doet — als je begrijpt wat ik bedoel."

„Ik begrijp het", zei Tom Poes. „Maar daarom is hij juist zo gevaarlijk. Want u wilt, als heer zijnde, zo vaak dingen doen die u beter niet kunt doen"

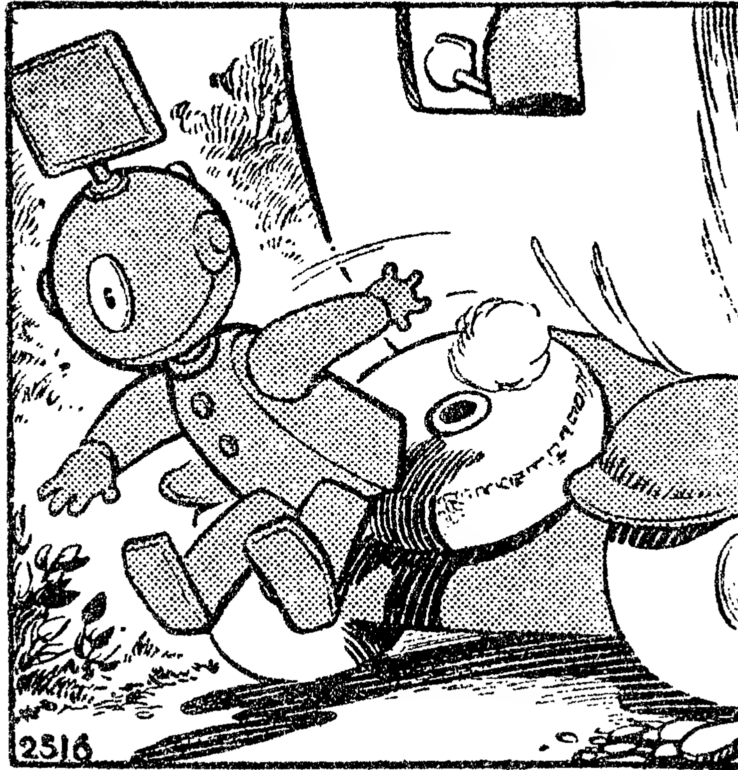
„O", zei heer Bommel. Hij verviel tot een nadenkend zwijgen om deze woorden even te laten bezinken. Doch toen werd hij boos.

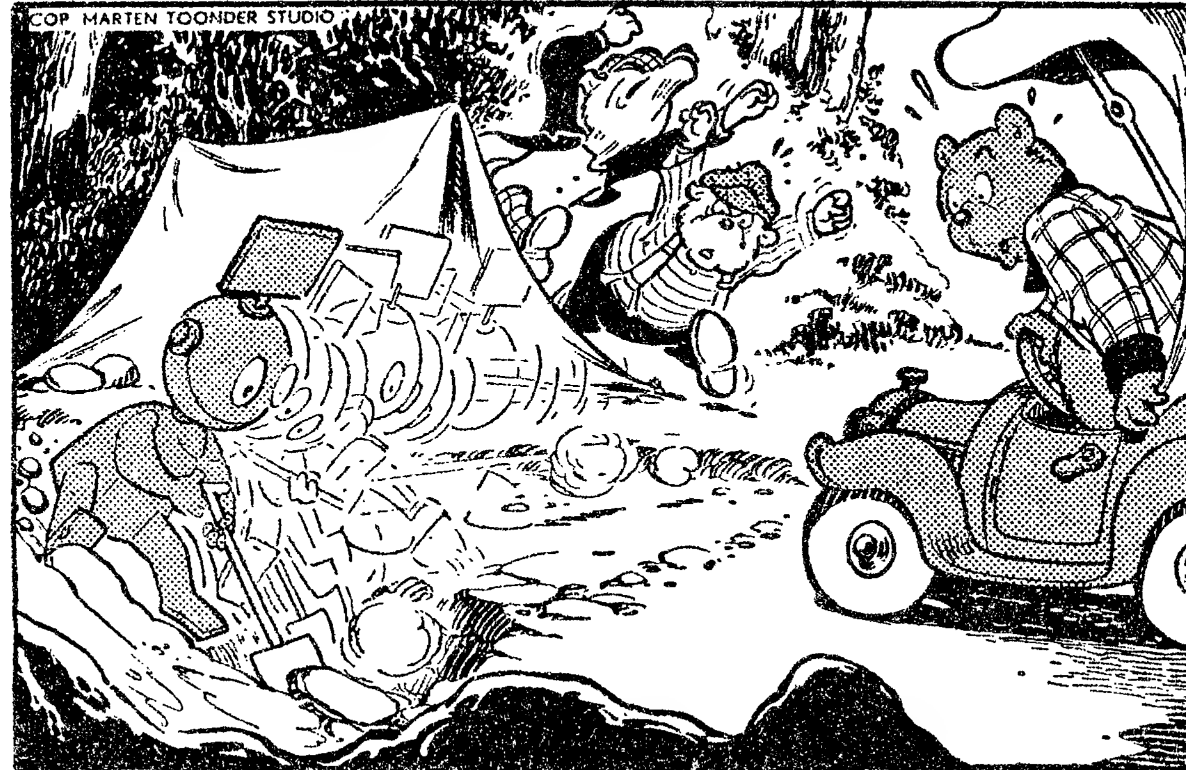
„Dat is heel lelijk van je, Tom Poes!" sprak hij toornig. „Ik begrijp wat je bedoelt en het bevalt mij helemaal niet! Het is brutaal! Je moest weten, dat een Bommel het beter weet dan een jong en onervaren iemand als jij! Als IK het voor het zeggen had, zou de wereld er anders uitzien! IK zou bijvoorbeeld...."

Hier zweeg hij plotseling en remde krachtig. Want de Oude Schicht was nu een plaats genaderd waar de weg was opgebroken om hersteld te worden. Twee werklieden zaten in een tentje een maaltijd te nuttigen en daarnaast stond een bord dat waarschuwde: „Stop! Slipgevaar! Wegomlegging! Verboden door te rijden!"

„Bah!" gromde heer Ollie. „Dat graaft maar een gat in de weg en dat zit maar te eten. Alsof er geen snelverkeer bestaat! Alsof er geen heren met haast langs moeten! Het is droevig!"

HEER BOMMEL en de daadsteller

„De weg is opgebroken", zei Tom Poes. „We moeten terug!"

„Bah!" riep heer Bommel uit. „We moeten terug! Alsof tijd geen geld is! Die lieden zitten daar maar rustig te eten, terwijl het snelverkeer lamgelegd wordt! Dit is een misstand, jonge vriend! Als IK het te zeggen had...."

„Voorzichtig, heer Ollie!" zei Tom Poes ongerust.

„Ach wat!" riep heer Bommel. „Het is toch duidelijk, dat dit niet in de haak is! Ik zou die weg eerst herstellen! Dat eten komt later wel! Er moet gewerkt worden! Maar daar hoeft men vandaag-de-dag niet meer om te komen. Men weet niet meer wat écht werken is. Men doet het liever kalmpjes aan! Als IK...."

Heer Ollie was zo in zijn onderwerp verdiept, dat hij niet direct merkte, dat de robot zijn woorden had opgevangen.

„Weg herstellen...." sprak de daadsteller met een metalen stem. Met deze woorden sprong hij van de reserveband af, snelde naar het opgebroken gedeelte en ging vol ijver aan het werk.

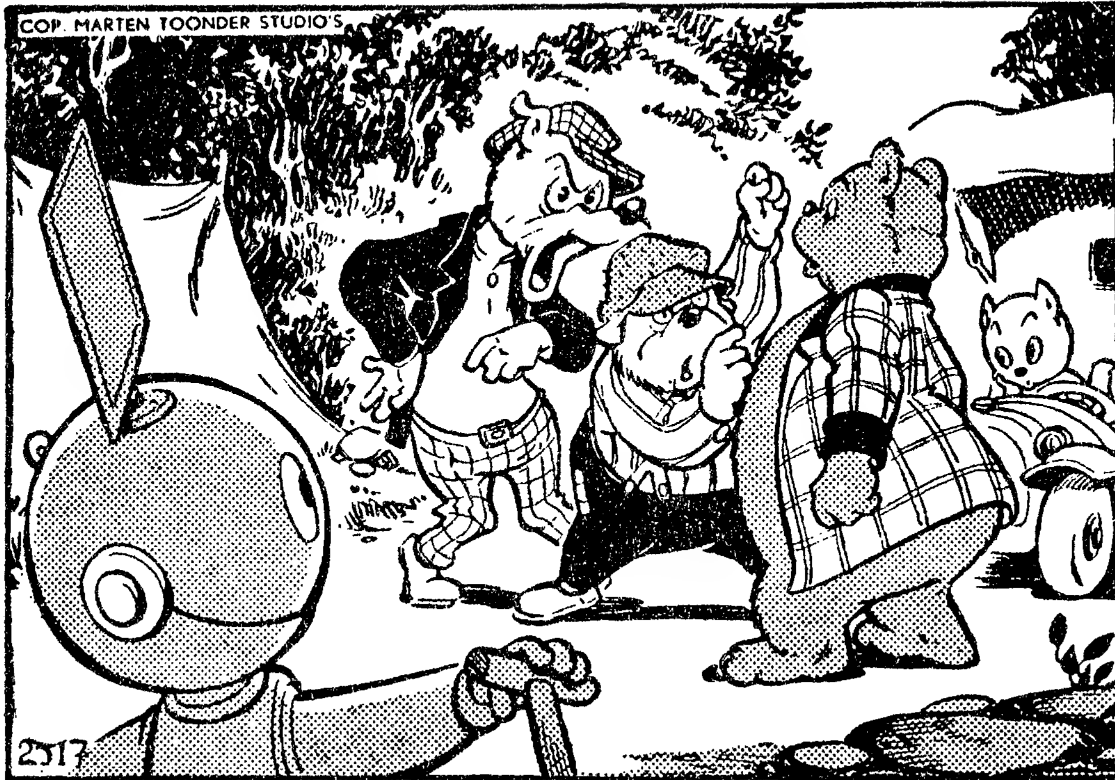
De werklieden, die rustig aan hun maaltijd zaten, werden plotseling gestoord door het luidruchtig gedoe aan hun zijde.

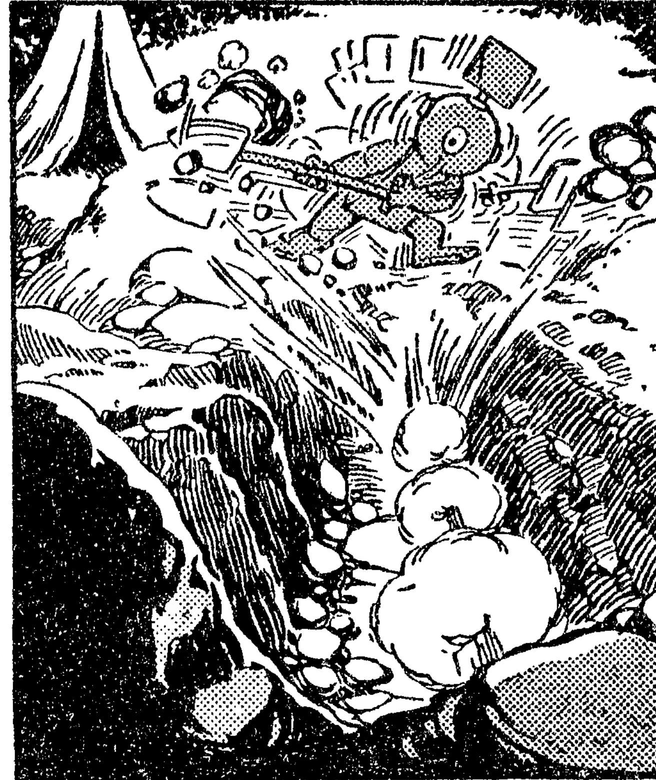
„Asjemenou!" sprak de kleinste onthutst. Hij liet zijn boterham zinken en staarde naar het drukke beweeg. „Wat is dat voor een uitslover?" vroeg hij. „Is dat iemand van Rijkswaterstaat, Kees?"

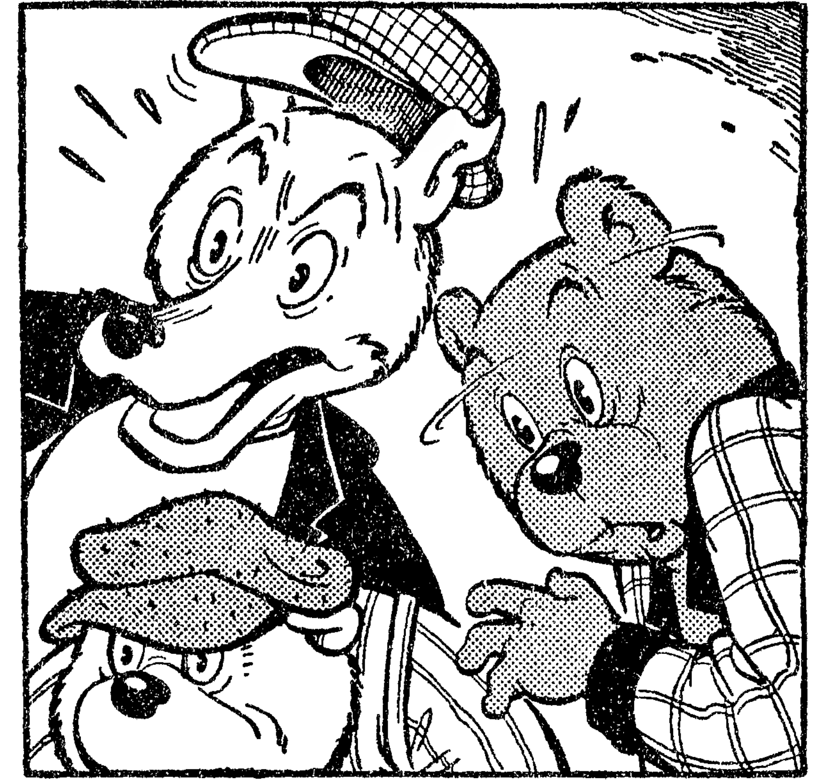
Kees legde zijn voedsel neer en trad uit de schaduw van het tentje te voorschijn.

„Niks waterstaat!" gromde hij. „Dat is geen beambte — dat zie ik zo. Het is een vent in een ijzeren jasje — vast en zeker een particuliere onderneming zonder vergunning. Maar daar zal ik een stokje voor steken. Dat mag vandaag-de-dag gelukkig niet meer!"

HEER BOMMEL en de daadsteller

Heer Bommel was uitgestapt en stond nu enigszins beduusd naar het werken van de robot te kijken. „Het is toch wonderlijk wat een heer met een daadsteller allemaal bereiken kan!" mompelde hij. „Ik zeg kalm, dat ik die weg zou maken als ik het voor het zeggen had. En meteen begint dat ijzeren ventje te doen wat IK zou doen, als IK het voor het zeggen had."

„Als iemand begrijpt, wat ik bedoel", voegde hij er peinzend aan toe.

Doch nu bemoeiden de beide werklieden zich er mee.

„Ben jij hier de opzichter, meester?" vroeg de kleinste dreigend.

„Opzichter?" vroeg heer Ollie verbaasd. „Hm, in zekere zin, misschien. Hoewel.... toch eigenlijk ook weer niet. Ik ben de eigenaar van deze robot — en mijn naam is Bommel, als u dat bedoelt."

„Draaierij!" riep de werker. „Ik ken jouw slag! Luieren en praatjes verkopen en een eerlijk wegwerker het brood uit de mond stoten. Jij bent natuurlijk een particuliere ondernemer!"

„Dat gaat niet!" gromde zijn maat duister. „Die weg moet weer open! Dat is ons werk!"

„Laat het nu maar zo, brave lieden", zei heer Bommel sussend. „De weg is nu hersteld en daar ging het toch maar om, nietwaar? Och, voor ons Bommels is zoiets een kleinigheid, terwijl jullie daar met veel gesukkel een dag of wat over doen."

„Kletskoek!" riep de wegwerker Kees. „Het gaat om het principe! Die weg is ons werk. Open die weg!"

„M-maar...." stamelde heer Bommel.

„Open!" loeide nu ook de andere. „Of ik bega een ongeluk!"

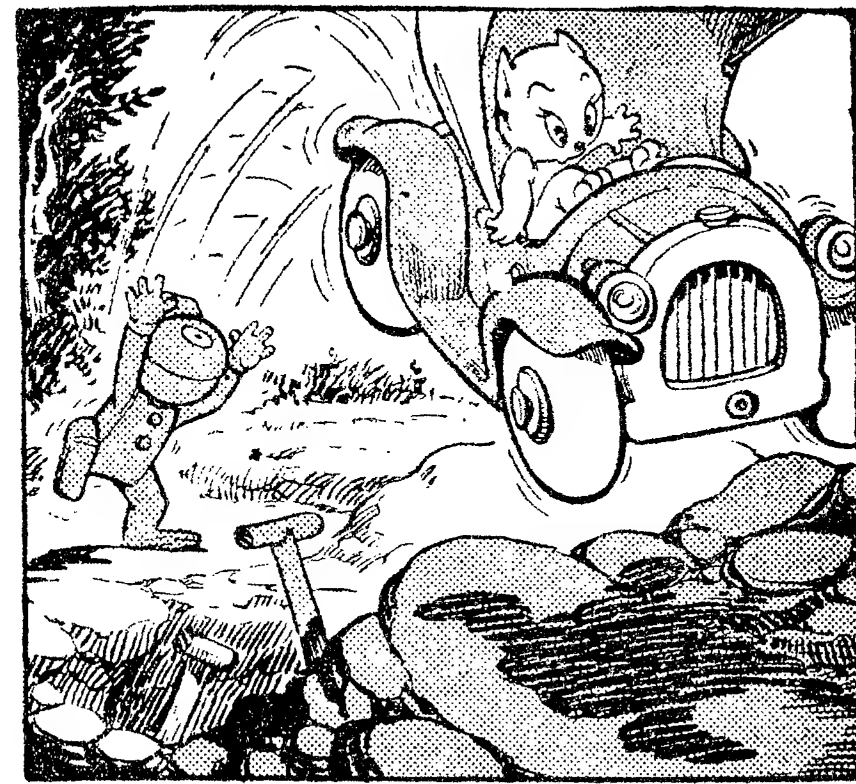
Op dat moment trok een luid gerucht de aandacht van het groepje. En toen ze omkeken zagen ze, dat de daadsteller met grote vaardigheid de weg weer had opengelegd.

De wensen van de beide werklieden hadden zijn blanco denkraam aan het werk gezet.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2518

De werklieden keken een beetje onthutst naar de daadsteller, die de weg weer had opengebroken. Doch toen gingen ze rustig bij hun tentje zitten om hun gestoorde maaltijd te hervatten.

„Zo is het goed", sprak Kees. „Het ging tenslotte om het principe."

„Het is anders een raar soort arbeidertje, dat die dikke in dienst heeft", vond zijn maat. „Het lijkt me een soort machine-mannetje toe. Het moest verboden worden!"

„Verboden!" riep heer Bommel uit. „Jullie moesten een voorbeeld aan dit ijzeren baasje nemen. Het is maar een eenvoudige robot met een leeg denkraam — maar hij kent zijn plicht. Hij doet tenminste wat een heer hem opdraagt! Hij weet wat het rijke gedachtenleven van een Bommel waard is!"

Nu barstten de beide wegwerkers in een ruw gelach uit. Het was duidelijk, dat ze heer Ollie's woorden niet begrepen en dat ze hem voor de gek hielden.

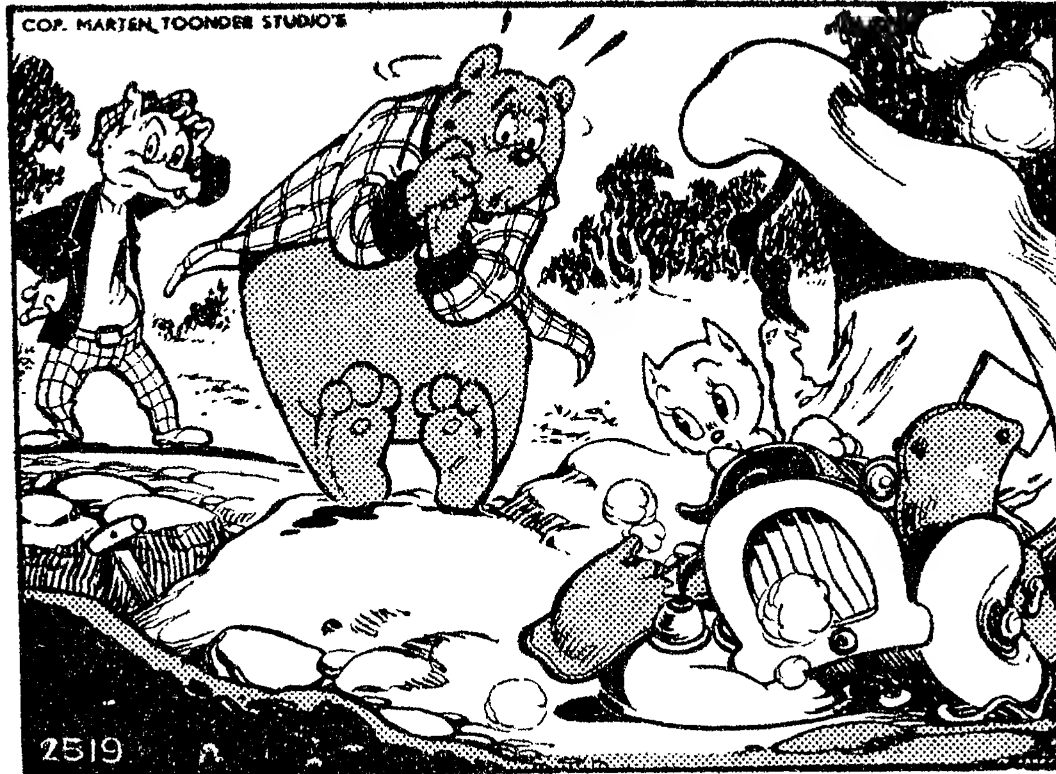
„Het is héél droevig!" riep heer Bommel verbitterd. „Doe dan toch iets, Tom Poes! Je zit daar maar en laat toe, dat je vriend en beschermer door twee grove lieden uitgejouwd wordt! Ik.... ik wil hier weg — en nu is die weg weer open! W-wat moet ik doen?"

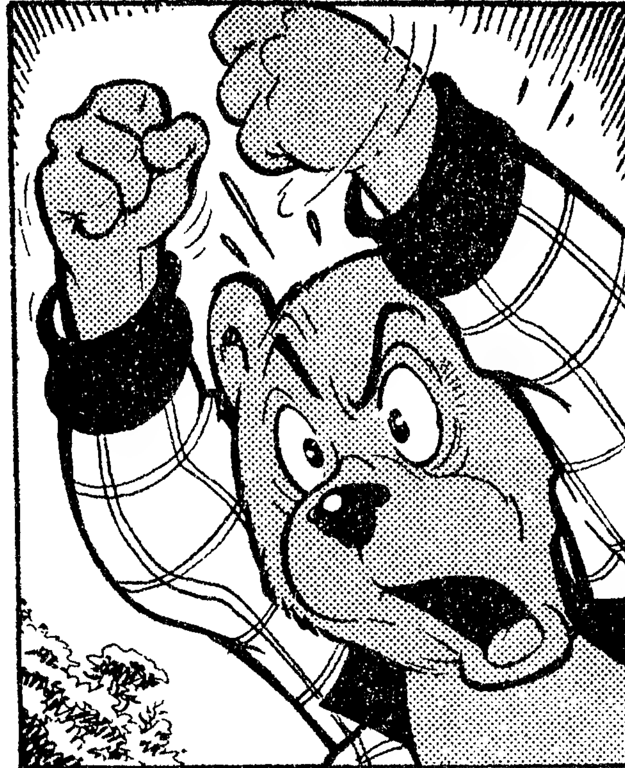
„Als IK zo'n robot had, zou ik hem die wagen naar de overkant van dat gat laten gooien! Hahaha!" brulde Kees. „Hij doet immers alles wat een heer hem opdraagt? Haha!"

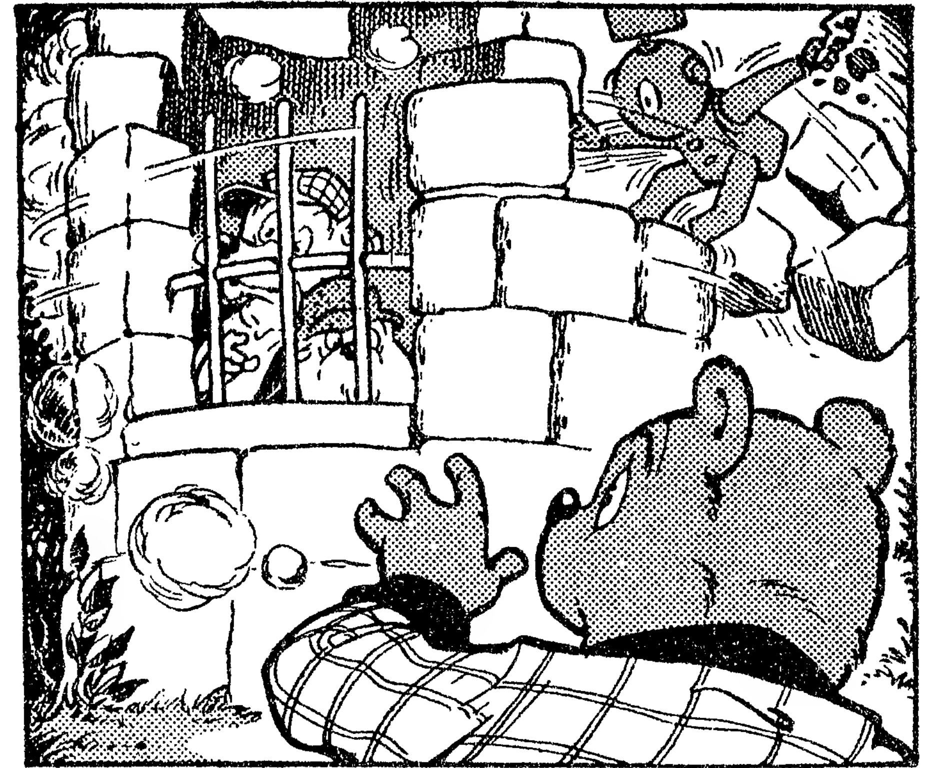
Maar voor de daadsteller was er geen heer nodig om hem iets op te dragen. Met zijn leeg denkraam was het ene idee hem even goed als het andere. Daarom aarzelde hij dan ook geen moment. Met een luid gezoem greep hij de Oude Schicht van achteren beet, schakelde toen krakend over op een grotere versnelling en wierp het oude, trouwe voertuig met grote kracht naar de overzijde van de kuil.

Het gelach van de werklieden verstomde en heer Ollie uitte een schrille kreet....

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2519

Heer Ollie klom radeloos door de kuil naar de plek waar de Oude Schicht was neergekomen en wrong toen wanhopig de handen.

„Kijk nu toch eens!" jammerde hij „Mijn mooie, trouwe auto! Helemaal kapot!"

„Maar ik leef nog", zei Tom Poes, tussen de wrakstukken omhoog klauterend. „Het is goed afgelopen."

„Goed afgelopen!" riep heer Ollie. „Hoe kun je het zeggen? Jij denkt altijd alleen maar aan jezelf. Zie je dan niet hoe kapot de hele goeie Oude Schicht is? Het is droevig!"

„Hm", zei de langste wegwerker, die wat geschrokken naderbij kwam. „Hij is erg kapot, ja. We konden ook niet weten, dat die robot van jou werkelijk alles doet wat iemand zegt, nietwaar? We dachten, dat je een grapje maakte!"

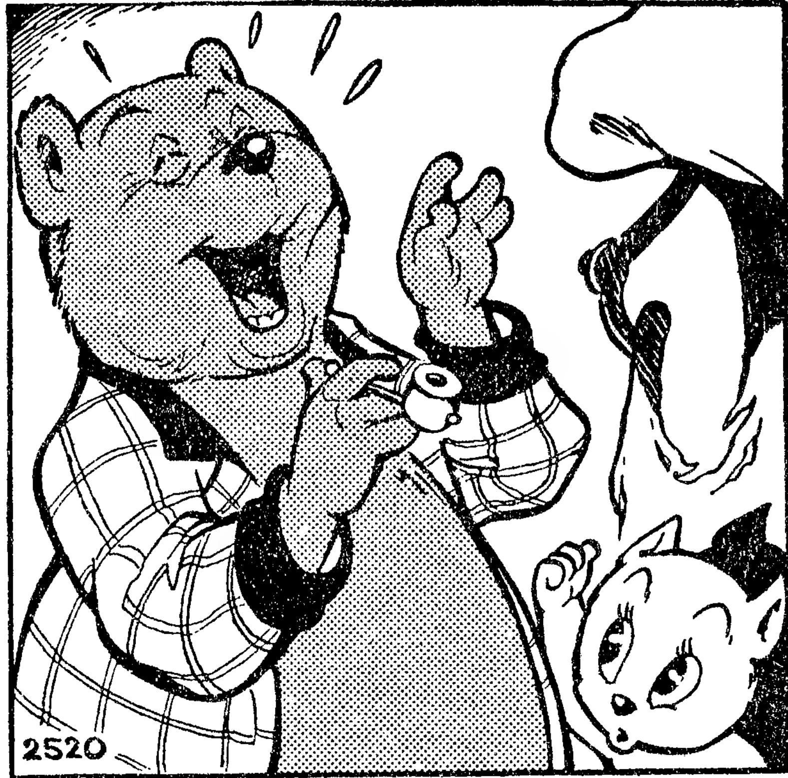
„We dachten, dat je een soort pias was", vulde zijn maat op de achtergrond aan. „Zo'n geruite grapjas, je weet wel. Maar het was gelukkig maar een oud karretje. Goed voor het auto-kerkhof, zeg nu zelf."

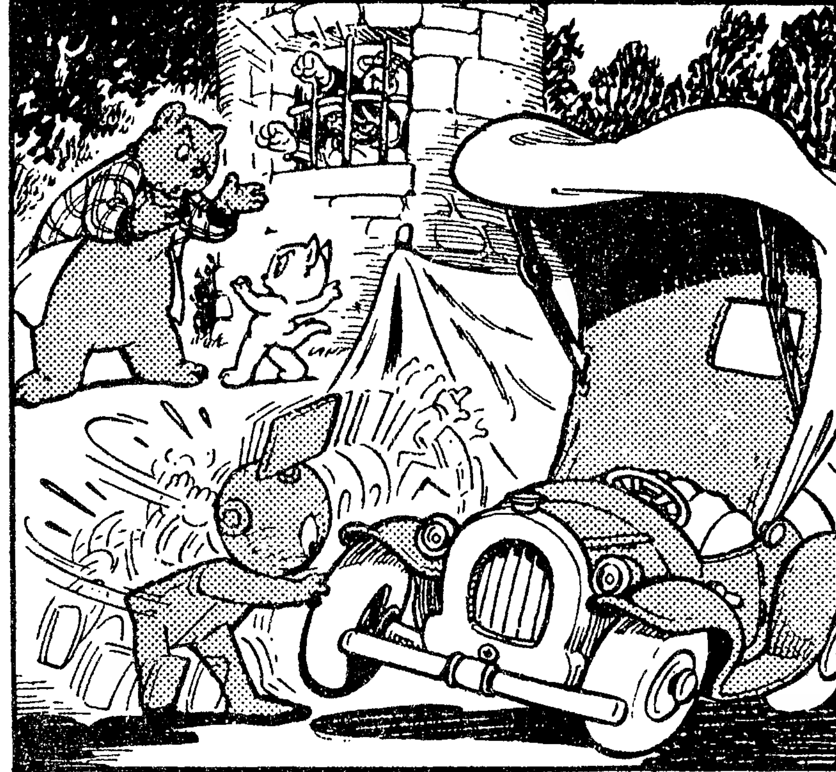
Deze woorden waren verzoenend bedoeld, maar ze brachten heer Bommel in een toestand van razernij.

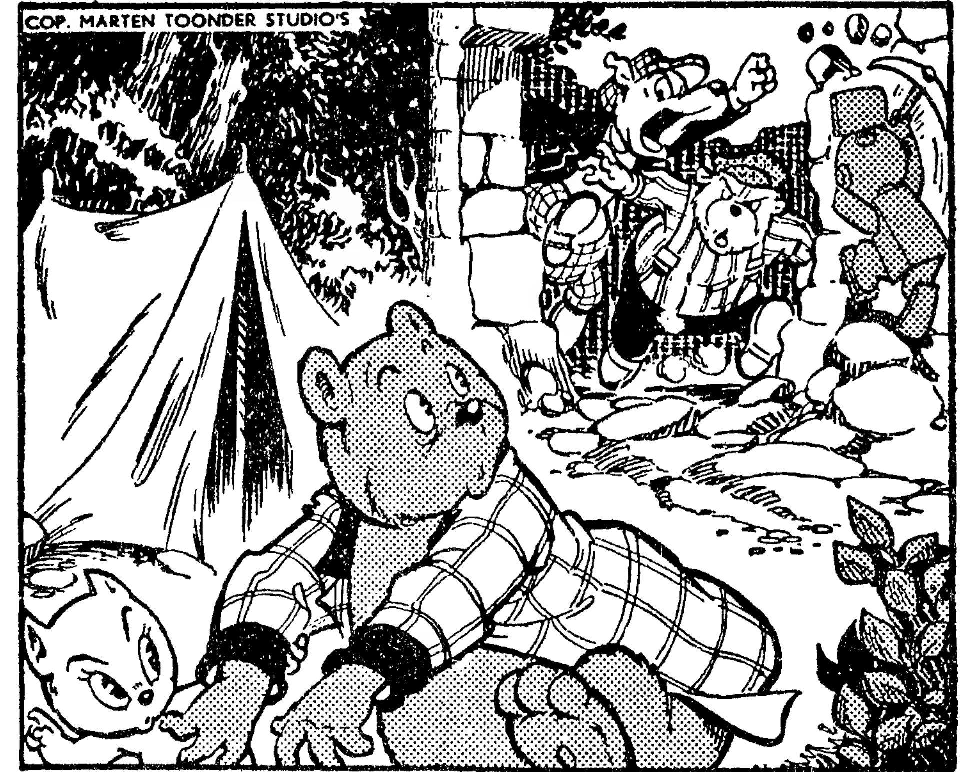
„Pias?!" bulderde hij. „Zó ben ik, een heer en een Bommel, nog nooit beledigd! Een oud karretje? Mijn goeie, beste Oude Schicht een oud karretje?! Jullie zijn schurken! Jullie hebben geen oog voor het schone en verhevene! Lachen en kapot maken, hè? Jullie horen in de gevangenis thuis! Als IK het voor het zeggen had, gingen jullie achter de tralies! Wanneer IK...."

Zo ging heer Bommel nog enige tijd door. Maar langzamerhand viel hij stil. Zijn mond zakte open en met glazige blik staarde hij naar de daadsteller. Het ijzeren mannetje had geen tijd verloren laten gaan. In een ongelofelijk korte tijd had hij een klein bouwwerkje om de wegwerkers opgetrokken, waarin slechts een getralied venster nog uitzicht bood....

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2520

Heer Bommel staarde enige tijd wat glazig naar het gevangenisje, dat de robot om de beide werklieden heen gebouwd had. Doch toen barstte hij in een luid gelach uit.

„Het is toch merkwaardig wat een heer allemaal kan!” riep hij uit. „Ja, ja, de straf volgt op de zonde! Men kan een heer niet ongestraft beledigen. Men kan niet zomaar zijn goede, fraaie auto kapot maken. Want dan zit men in de cel, voordat men het weet! Ja, ja, er is nog rechtvaardigheid in de wereld! Wat jij, jonge vriend?”

„Hm”, zei Tom Poes. „Ik zou de daadsteller liever de auto laten maken. Hier komt niets dan narigheid van. Dit is politiewerk!”

Het ijzeren mannetje had niet meer woorden nodig. Het liet zijn bouwwerkje in de steek en snelde op de Oude Schicht af. Daar begon het driftig te werken, zodat de vonken er af vlogen. Op de achtergrond zwol het rumoer nu echter aan. De beide werklieden, die eerst verstomd van verbazing door de tralies hadden staan staren, begonnen luidkeels scheldwoorden en dreigementen aan het adres van heer Ollie te roepen.

„Kom mee, jonge vriend”, zei deze. „Dit is geen taal voor jonge oren. Dit is niet om aan te horen voor iemand van mijn stand. In plaats van mij nederig om vergiffenis te vragen, gaan deze lieden zich te buiten....”

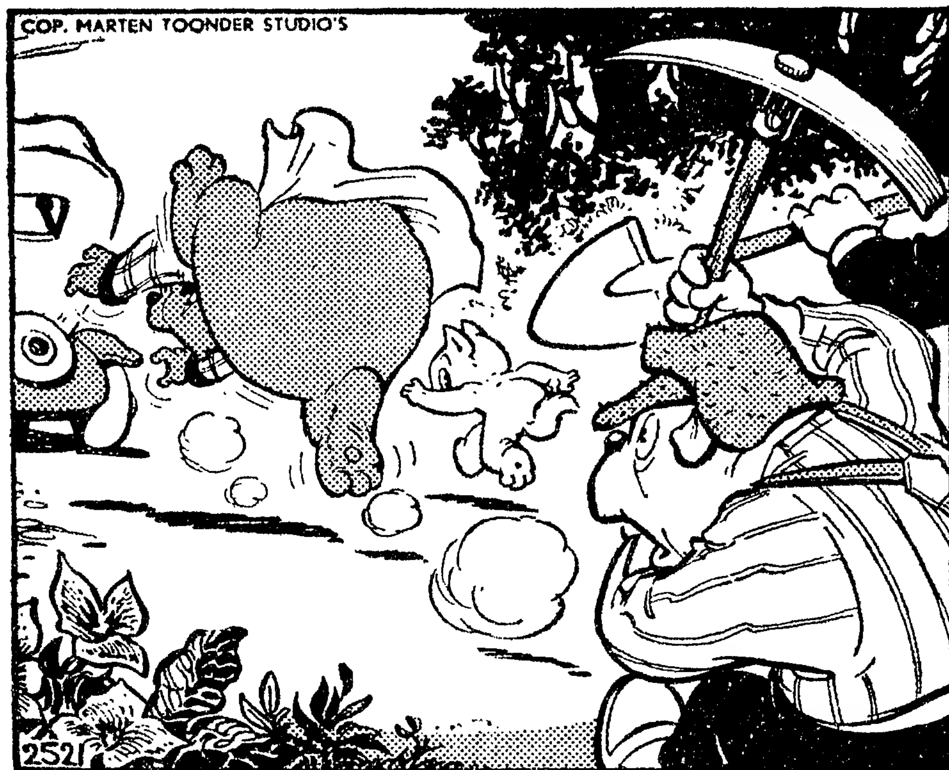
„Vergiffenis?” loeide een der gevangenen. „Een pak slaag kan je krijgen!”

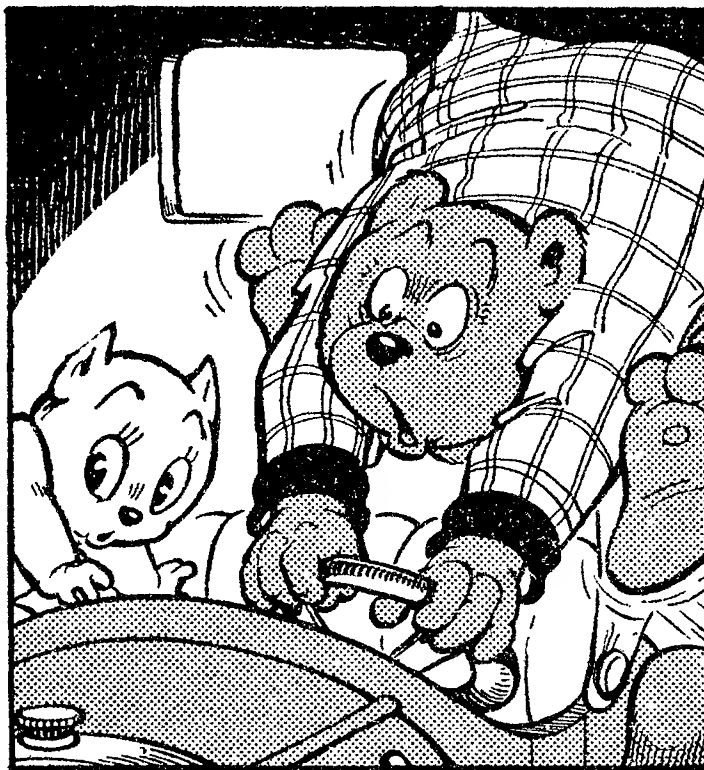
„Wacht even, Kees”, riep de andere, „dat machine-mannetje doet immers alles wat je zegt?” En daarop begon hij te loeien: „Ik wil er uit! Haal dat muurtje weg! Hé! Jij daar! Haal die tralies weg!”

De daadsteller gehoorzaamde onmiddellijk. En, terwijl de brokken steen in het rond vlogen, pakte Tom Poes heer Ollie bij een arm en trok hem mee naar de Oude Schicht.

„Dit wordt niets”, hijgde Tom Poes. „We moeten hier weg, en ik geloof, dat de auto weer zo’n beetje klaar is.”

HEER BOMMEL en de daadsteller

Toen de daadsteller eenmaal een gat in de muur van het gevangenisje gemaakt had, was het verder gemakkelijk werk. De beide getergde werklieden hielpen een handje mee en nu lag al gauw het gehele metselwerk open. Met een woest gegrom namen ze hun houwelen ter hand en zetten de achtervolging in.

„L-lopen, Tom Poes!" hijgde heer Ollie, die zich met grote sprongen over de opgebroken weg voortbewoog. „Ze..ze willen kwaad, als je begrijpt, wat ik bedoel!"

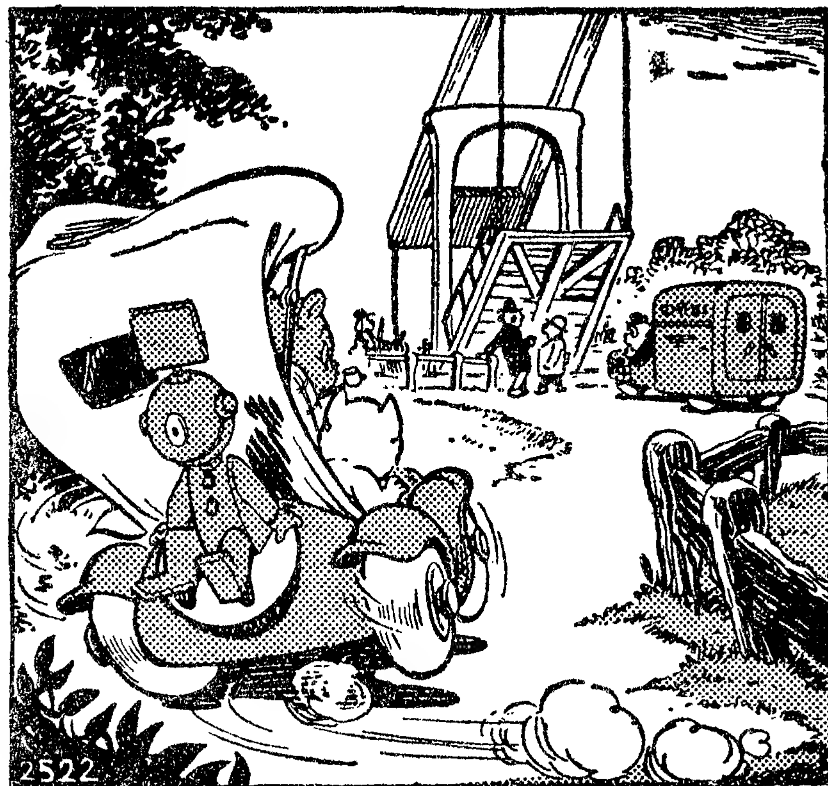
„Geen wonder", riep Tom Poes, „dat komt er van als men zomaar iemand in een cel zet. En daarom is het ook niet goed, als u het voor het zeggen hebt!"

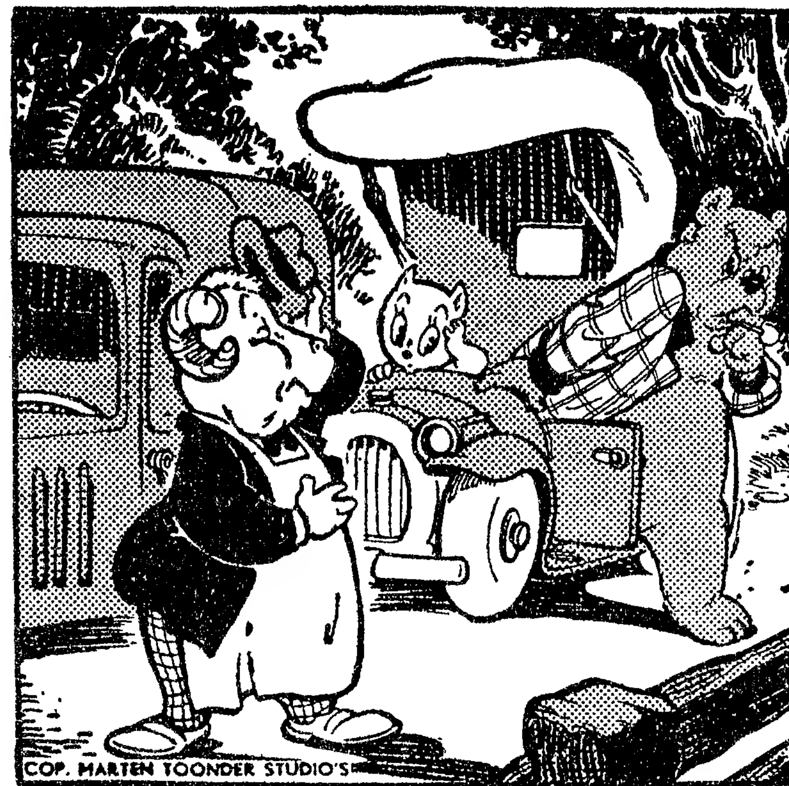
Heer Bommel gaf daar geen antwoord op. Hij had geen adem meer en bovendien bracht die opmerking hem op een idee. Want hij bedacht opeens, dat de daadsteller immers deed wat hij zei en dat het een klein kunstje moest zijn om de woeste wegwerkers door het ijzeren mannetje onschadelijk te laten maken. Maar de adem ontbrak hem ook daarvoor en dat was misschien maar goed ook. Met een laatste wanhopige sprong dook hij in de Oude Schicht en startte de motor.

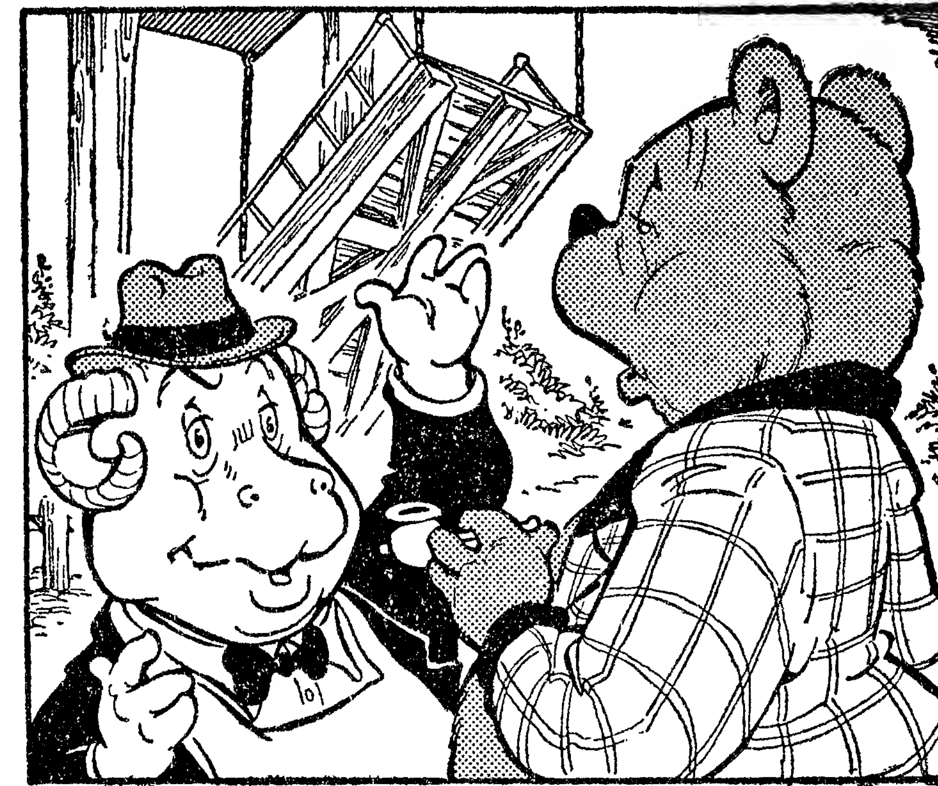
De goede auto scheurde weg, met zo'n geweld, dat de aardklompen en de benzinedampen het uitzicht aan de achtervolgers ontnamen. Ze bleven hoestend en blazend achter — en dat is het laatste wat men in deze geschiedenis van hen horen zal.

De robot staarde intussen met zijn ene oog vragend naar het verdwijnende voertuig. Daarop bracht hij plotseling een propellertje op zijn rug te voorschijn. Zoemend verhief hij zich in de lucht om achter op de auto te springen. Waarschijnlijk bevatte het denkraam op zijn metalen schedel nog wel het begrip, dat hij bij heer Bommel hoorde.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2522

De Oude Schicht vervolgde nu enige tijd rustig zijn weg. Het weer bleef goed, de daadsteller zat onbeweeglijk op de reserveband en heer Ollie's humeur klaarde zienderogen op. Doch helaas, bij het naderen van de goede stad Rommeldam begon de ellende weer. Want de brug over de rivier de Rommel was opnieuw opgehaald om doorgang aan een zolderschuit te verlenen, zodat heer Bommel zijn voertuig weer in de rij wachtenden moest zetten.

Toornig stapte hij uit en stond nu oog in oog met de kruidenier Grootgrut.

„Heer Bommel!" riep deze, de hoed lichtend, uit. „Dat is ook toevallig! Zo treffen we elkander nog eens. Ik moet naar de stad om nog wat overheerlijke grutsprits te halen. Zal ik u ook een pondje aanreiken?"

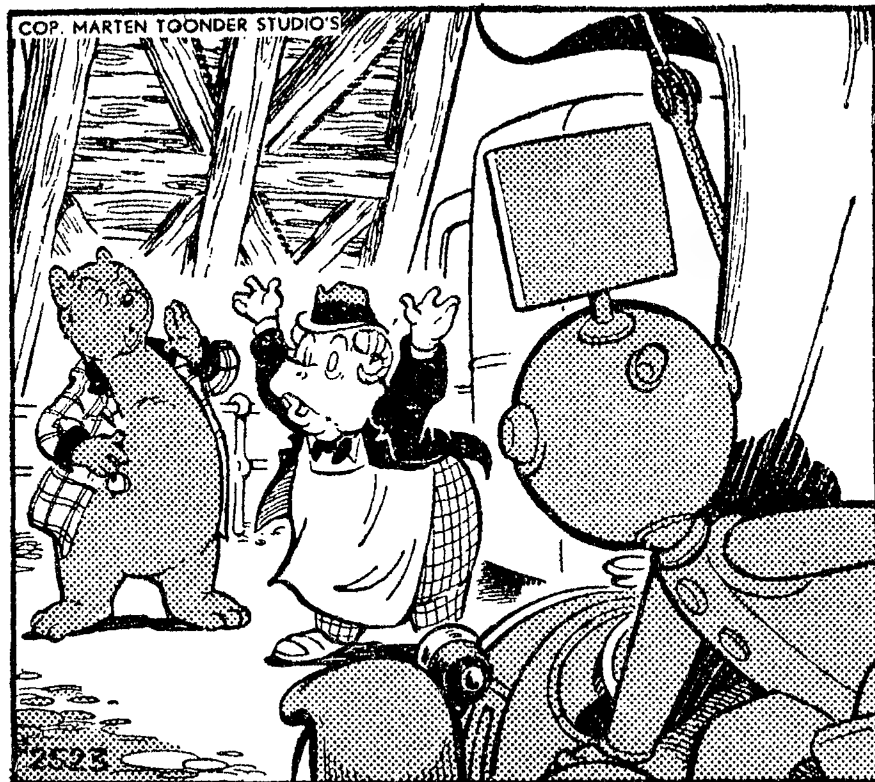
„Ach wat, grutsprits!" riep heer Ollie. „Ik heb wel wat anders aan mijn hoofd! Nu is die lamme brug al weer op!"

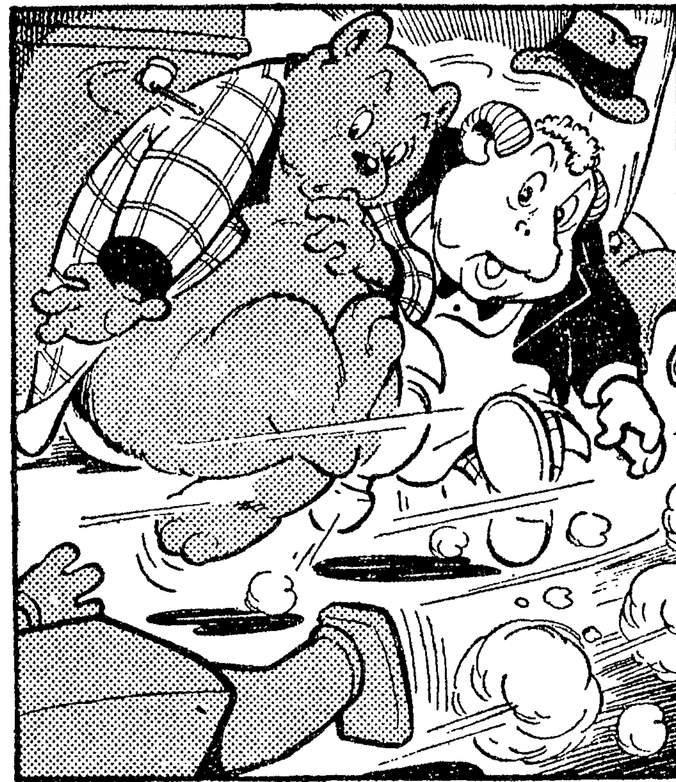
„Haha! Ja, zegt u dat wel!" zei de handelaar in fijne levensmiddelen. „Die is altijd op. Héél hinderlijk wanneer men hier vaak langs moet. Het is onbegrijpelijk dat men hier niets aan doet! Wij middenstanders hebben er veel last van. Maar als u dan geen sprits wil, kan ik u een prima ontbijtkoekje aanbevelen. Nèt aangekregen. Zal ik die straks even komen brengen? Ik ben nu toch op weg...."

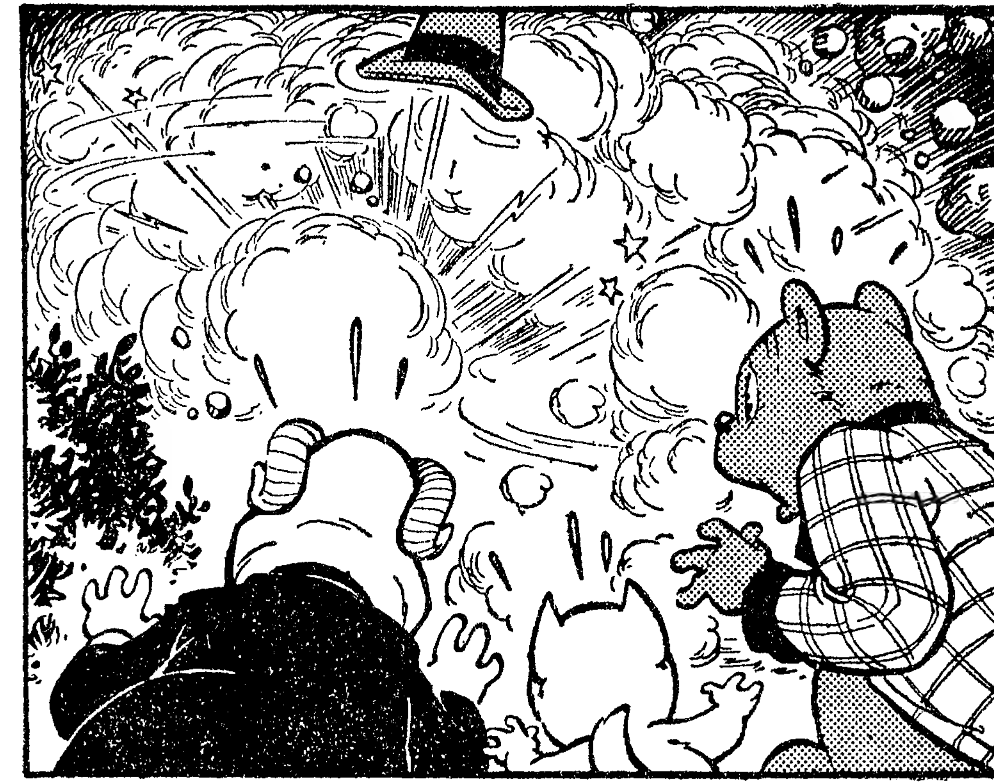
„Geen koekje en geen sprits!" riep heer Ollie. „Het gaat hier om grotere belangen! Als IK het voor het zeggen had...."

„Ach ja", onderbrak de brave kruidenier. „Als wij het voor het zeggen hadden, zou alles anders gaan. Ik voor mij zou hier een mooie, hoge brug laten bouwen als Ik het voor het zeggen had. Maar ach, men kan zoveel willen."

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2523

De klank van de opgewonden stemmen zwol aan. Tom Poes, die rustig in de Oude Schicht zat te wachten tot de brug weer neer zou gaan, schudde het hoofd.

„Altijd hetzelfde", mompelde hij. „Het wordt vervelend op den duur." Hij liet zich wat onderuit zakken en sloot de ogen.

Doch de daadsteller, die achter op de auto zat, begon in actie te komen. Met een zacht gezoem draaide hij zijn denkraam in de richting van de stemmen, zodat hij het gesprokene goed kon opvangen en sprong toen monter van de reserveband af.

„Mooie, hoge brug bouwen", sprak hij met een metalen stem. En met een geweldige snelheid ging hij aan het werk.

„Hé, wat liep daar?" vroeg de kruidenier Grootgrut, die het ijzeren figuurtje passeren zag.

„D-dat was mijn daadsteller!" zei heer Bommel ongerust.

„O juist", hernam de handelaar. „Ik dacht al, dat is iemand, die ik niet ken. Misschien kan dat een nieuwe klant worden, dacht ik. Maar om nu op die brug terug te komen .... Ik zou hier een mooie hoge brug laten bouwen, zodat...."

De rest van zijn woorden was onverstaanbaar door een snel aangroeiend geraas.

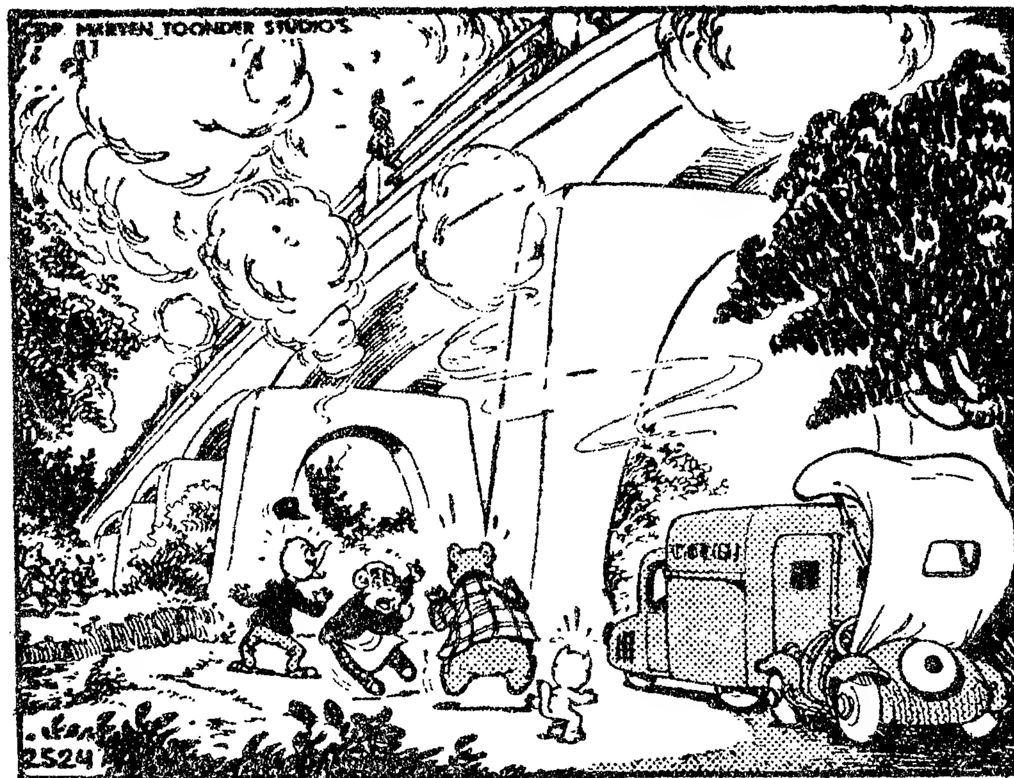
„Daar heb je het al!" riep heer Ollie jammerend. „De daadsteller is aan het werk gegaan! Ik was er al bang voor! Dat komt van dat geroep en geschreeuw!"

De heer Grootgrut keek verwilderd naar de opstijgende stofwolken en krabde zich de schedel.

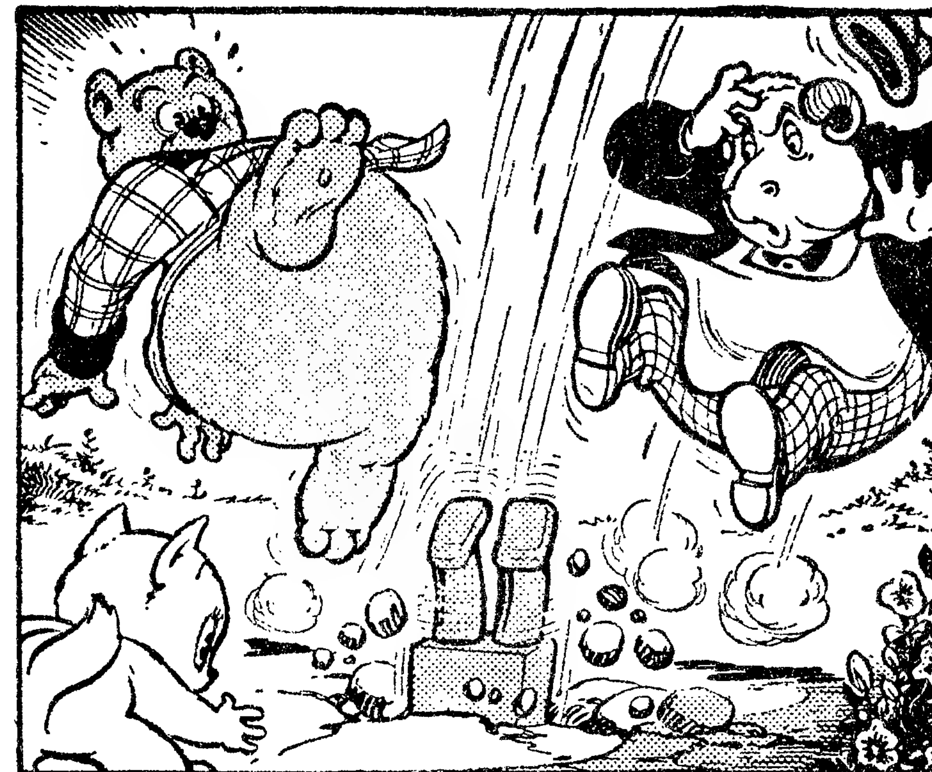
„Daar gebeurt iets met de brug", prevelde hij. „Wat lastig is dat nu! De weduwe Lammermeier zit op haar grutsprits te wachten en nu raakt de brug onklaar. Altijd die brug! Als IK het te zeggen had...."

De brave middenstander wist nog steeds niet, dat hij het werkelijk voor het zeggen had.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2524

Tom Poes kwam ongerust uit de Oude Schicht en schaarde zich onder de toeschouwers, die vol ontzetting naar de opstijgende rookwolken stonden te kijken.

„Mijn brug!" riep de brugwachter. „Iemand heeft er een bom onder gelegd! Daar was ik steeds al bang voor!"

„Nu kan ik er niet overheen!" prevelde de kruidenier Grootgrut. „Hoe moet dat nu met mijn bestellingen?"

„Het is de daadsteller!" mompelde heer Ollie radeloos. „Ach, hoe zal dat aflopen?"

„Een hoge, mooie, nieuwe brug", stelde Tom Poes vast. „Dat was het, wat heer Grootgrut zei."

Nu, Tom Poes had natuurlijk gelijk. Toen de wolken en de vonken langzamerhand verdwenen, lag daar een hoge, moderne brug en daar bovenop stond de robot in een fiere houding naar beneden te kijken.

„Kijk, kijk!" riep de handelaar in fijne vleeswaren blij. „Men is er toch toe overgegaan om rekening te houden met de middenstand! Net als ik altijd al zei: men moest hier een hoge, mooie...."

„Bah!" loeide heer Ollie, die plotseling woedend werd. „Zó wordt mijn daadsteller misbruikt. Iedereen stopt zijn kromme gedachten maar in dat blanco denkraam, als iemand begrijpt, wat ik bedoel. Maar IK heb het te zeggen en IK vind die brug walglijk. Een tunnel onder dat water door heb ik altijd gezegd! Dat is de enige oplossing! En nu heeft...."

Op dat moment nam de robot een duik en stortte zich voor zijn voeten in de grond.

Want voor het ijzeren mannetje was de ene gedachte even goed als de andere en in zijn lege denkraam sloten een brug en een tunnel elkaar volstrekt niet uit. Daarom trok hij opnieuw met grote ijver aan het werk.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2525

Nu ontstond er een verward toneel. De brugwachter sprong razend van drift om de pijlers en de binten van de nieuwe brug en trachtte te ontdekken, waar zijn trouwe, oude ophaalbruggetje gebleven was. Heer Bommel zette in flinke, welgekozen woorden de kruidenier Grootgrut op zijn plaats. Hij wees op het lelijke en plompe van het bouwwerk en legde uit, dat een tunnel onder het water door de enige oplossing geweest was. Op dat moment begon er uit het gat in de grond een krachtige stroom van aardkluiten omhoog te spuiten.

„U krijgt uw zin!” riep Tom Poes, die snel dekking zocht.

Heer Ollie dacht even over deze woorden na. En, hoewel het denken door al die aardkluiten niet gemakkelijk was, begreep hij toen plotseling wat er gebeurde.

„Een tunnel!” riep hij uit. „De daadsteller maakt een tunnel!”

„Maar dat hoeft immers niet meer?” merkte de winkelier op. „Er is nu toch al een brug?”

„De brug is weg!” tierde de brugwachter. „Mijn mooie, oude ophaalbrug is weg! Help! Politie!”

Op dat geroep kwam commissaris Bulle Bas nadersnellen. Doch toen hij de plek des onheils in het oog kreeg, bleef de politiechef getroffen staan.

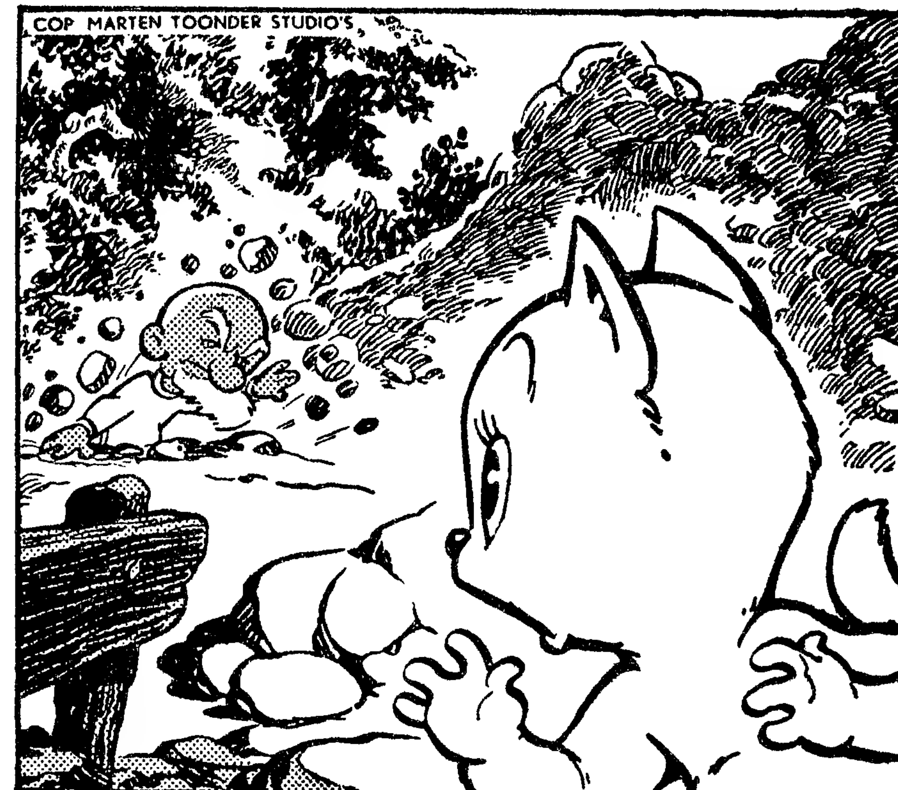
„Wat gebeurt hier?” zo vroeg hij zich af. „Verbouwingen, afbraak en uitgravingen! Verkeersbelemmering en opstootjes. Verontreiniging van de openbare weg! Ik weet niet wat er aan de hand is, maar onwettig is het in ieder geval. Hier moet ingegrepen worden!”

Hij trad moedig voorwaarts en riep met donderende stem: „Halt! In naam der wet!”

HEER BOMMEL en de daadsteller 2526

Op het moment, dat de commissaris van politie bij de nieuwgebouwde brug verscheen, was de robot net klaar met zijn werk. Het bekwame ventje had snel een tunnel gegraven, zodat men nu over het water heen, maar ook er onder door aan de overkant kon komen. De politiechef had echter geen oog voor deze gemakken.

„Wat is hier aan de hand?" riep hij bulderend.

„Ze hebben mijn bruggetje afgebroken!" jammerde de brugwachter.

„Er is eindelijk een hoge, moderne brug gekomen", sprak de kruidenier Grootgrut tevreden. „Ja, ja. Ook de belangen van de middenstand krijgen eindelijk eens wat aandacht!"

„Bah!" riep heer Bommel. „Een tunnel er onder door is de enige weg, zei ik altijd. En ziedaar! Het inzicht van een heer zegeviert, zoals u ziet!"

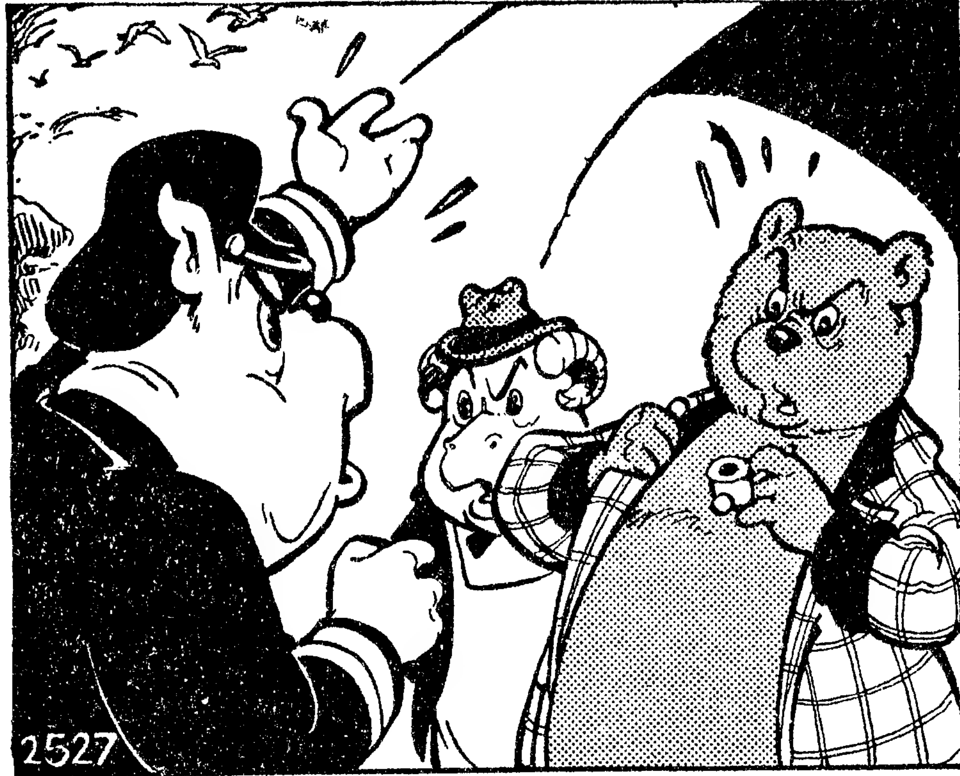
Tom Poes wachtte niet af, hoe dit zou eindigen. Hij kreeg er genoeg van en liep bezorgd tussen de wal van aardkluiten door.

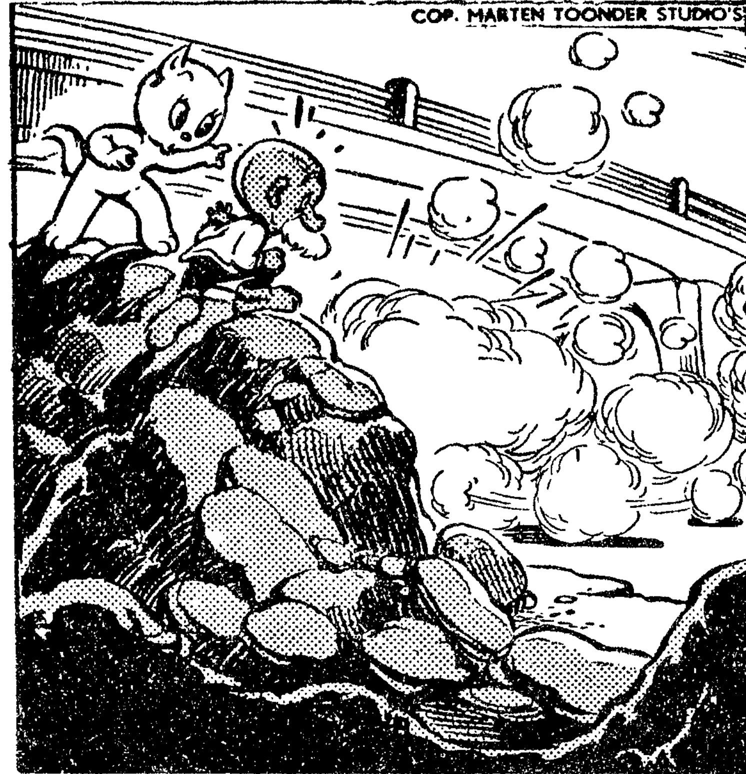
„Die robot geeft alleen maar ellende!" mompelde hij. „Hoe raken we hem weer kwijt? Ik wilde, dat ik die Kwetal nog eens kon spreken!"

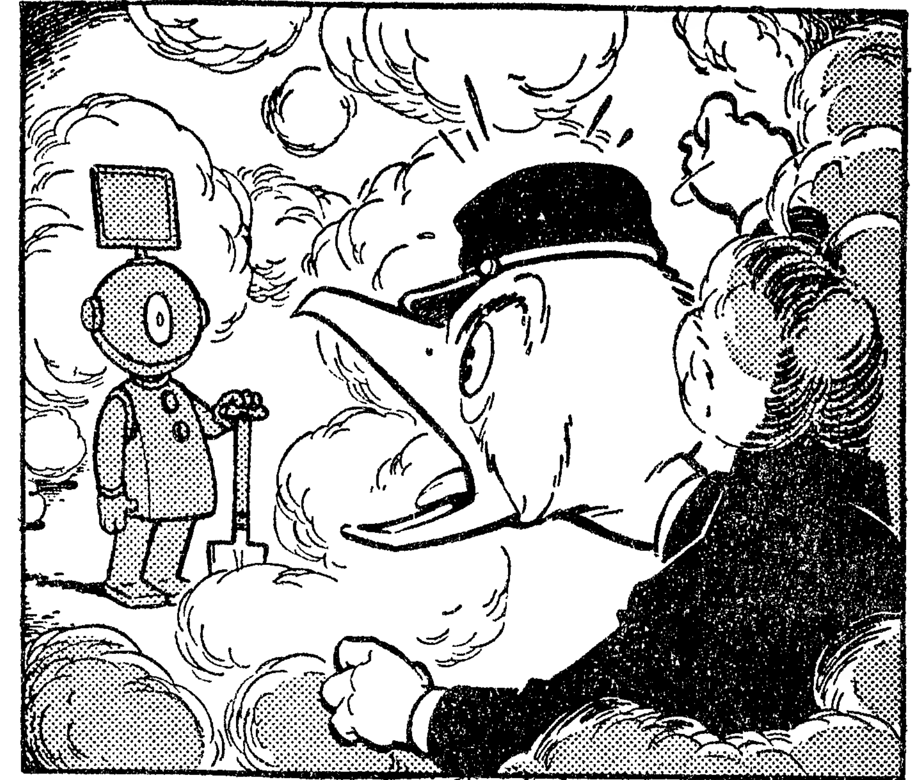
„Zoekt u mij?" vroeg een krakend stemmetje. En onder een struik kwam het breinbaasje uit de grond omhoog klimmen. „Toevallig!" riep hij uit. „Ik moest hier net in de buurt zijn. Op mijn trillermeter zag ik, dat hier een aardomwoeling plaats vond; een wanordelijke afgraving van allerhande aardlaagstructuur, meen ik. Zodoende trof ik u, héél toevallig! Zoekt u mij?"

„Ja", zei Tom Poes. „Er moet iets tegen die aardgraverij gedaan worden. Het is de schuld van uw daadsteller!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2527

Bulle Bas liet zich uitleggen, wat er precies gebeurd was. En hoewel hij niet begreep, wat een daadsteller was, had de scherpe politiebeambte al gauw door, dat hier verschillende ontduikingen hadden plaats gevonden.

„Bouwen zonder vergunning!" riep hij uit. „Dat ziet er niet mooi voor jullie uit! Ik ga jullie namen opschrijven! Bah! Het is hier ook altijd ellende! Een brug over de rivier — belachelijk! Een tunnel er onder door — hoe verzin je het zo gek! Dat hele water moet gedempt worden, dat is het enige! Als IK het hier te zeggen had...."

Zo ging de boze politiechef nog enige tijd door en hij merkte niet eens, dat de daadsteller onmiddellijk weer aan het werk was gegaan.

Maar Tom Poes merkte dat wel. Toen hij Kwetal naar de plek had gebracht waar zowel de tunnel als de brug naar de overkant van het water leidde, zag hij, dat er dichte stofwolken hingen.

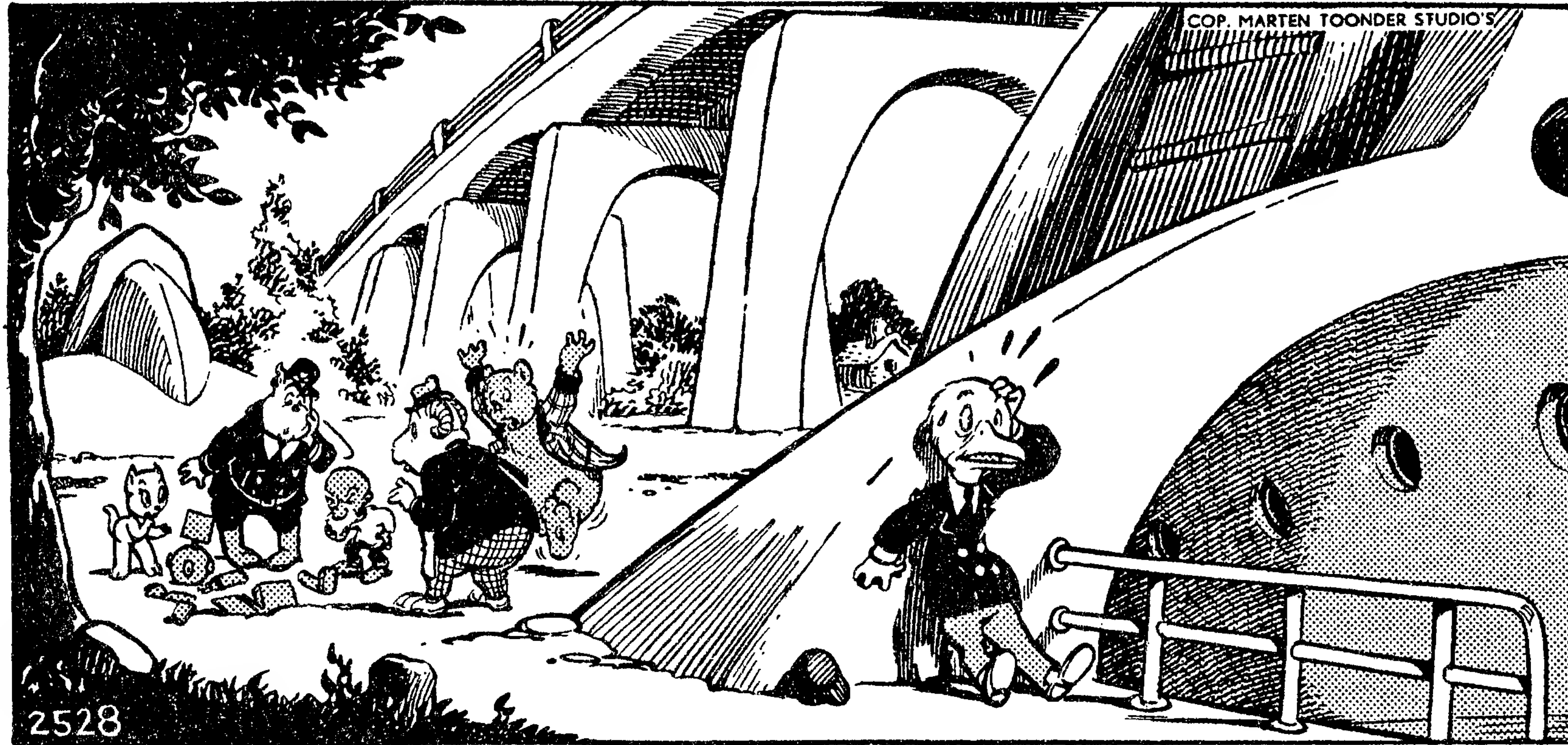
„De daadsteller is wéér aan de gang!" riep hij uit. „Iemand moet hem hebben opgedragen om de Rommel dicht te gooien!"

„Ach! Het is moeilijk om het iedereen naar de zin te maken!" zei de breinbaas droevig. „Iedereen heeft zo'n groot denkraam! Iedereen weet alles zo goed. Maar iedereen weet alles weer anders — en daar heb ik geen rekening mee gehouden, vrees ik! Ik had mijn daadsteller anders moeten maken!"

Daar was de brugwachter het helemaal mee eens. Want toen de zwaargetroffen beambte tenslotte in het midden van de stofwolken de robot aantrof, begreep hij plotseling, dat deze de oorzaak van al zijn ellende moest zijn.

„Een machine-mannetje!" riep hij uit „De machines stoten ons uit het brood. Bah! Als IK het te zeggen had zou ik alle robots af laten breken!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2528

De werkzaamheden van de robot namen een onverwacht einde. Toen de rivier de Rommel onder zwaar gezoem en dichte stofwolken was dichtgegooid trad er plotseling een diepe stilte in, die slechts verbroken werd door de klagende stem van heer Bommel.

„Hij is kapot!” riep hij, op enige metalen onderdelen wijzend. „Mijn goede daadsteller is kapot! Het is te veel voor hem geweest.”

„Dat kan niet”, zei Kwetal peinzend. „Hij had een blanco denkraam, ziet u? En iemand met een blanco denkraam kan alleen maar kapot gaan, wanneer een ander dat wenst.”

„Ach”, merkte de kruidenier Grootgrut op. „Waarom zullen we ons eigenlijk zorgen maken? Het verkeersprobleem op deze plek is nu heel plezierig geregeld. Men kan er op een brug overheen, men kan gewoon over de grond doorlopen en men kan er in een tunnel onderdoor. Er is dus keus voor iedereen!”

„Bah!” snauwde heer Ollie. „Wat een ruwe, ongevoelige manier van denken is dat! Denkt dan niemand aan dit dappere, ijzeren baasje dat door de een of andere schurk stuk gewenst is?”

De brugwachter, die dit hoorde, trok zich vlug terug en veegde zich het voorhoofd af.

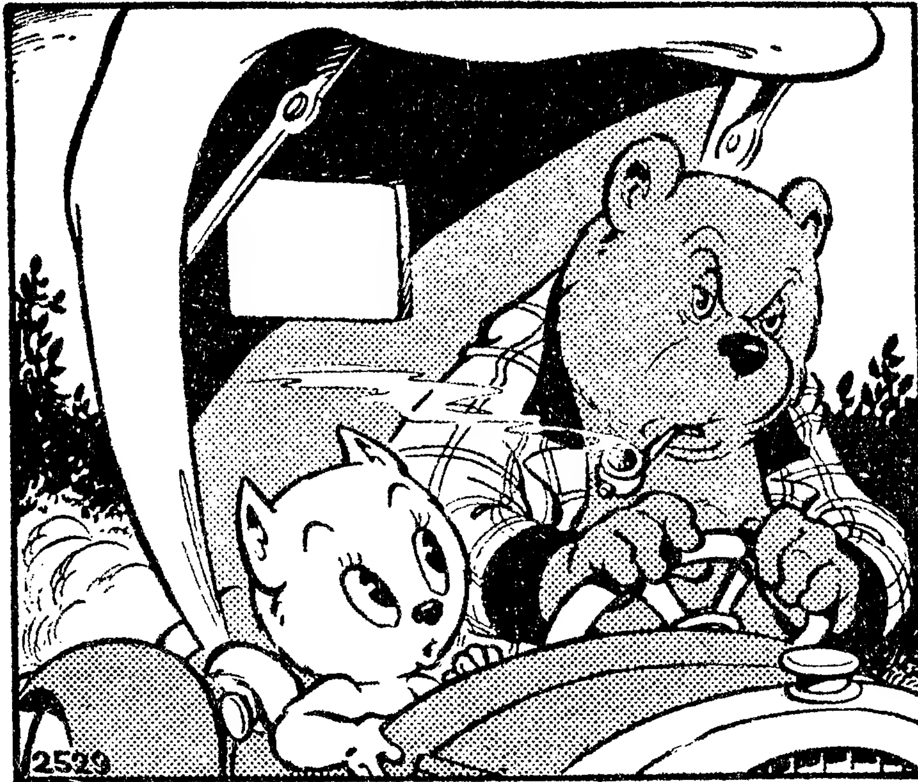
„Wat vreselijk!” prevelde hij. „Ik zei alleen maar, dat ik alle robots zou laten afbreken als ik het te zeggen had. En toen brak hij zichzelf af! Wat ontzettend!”

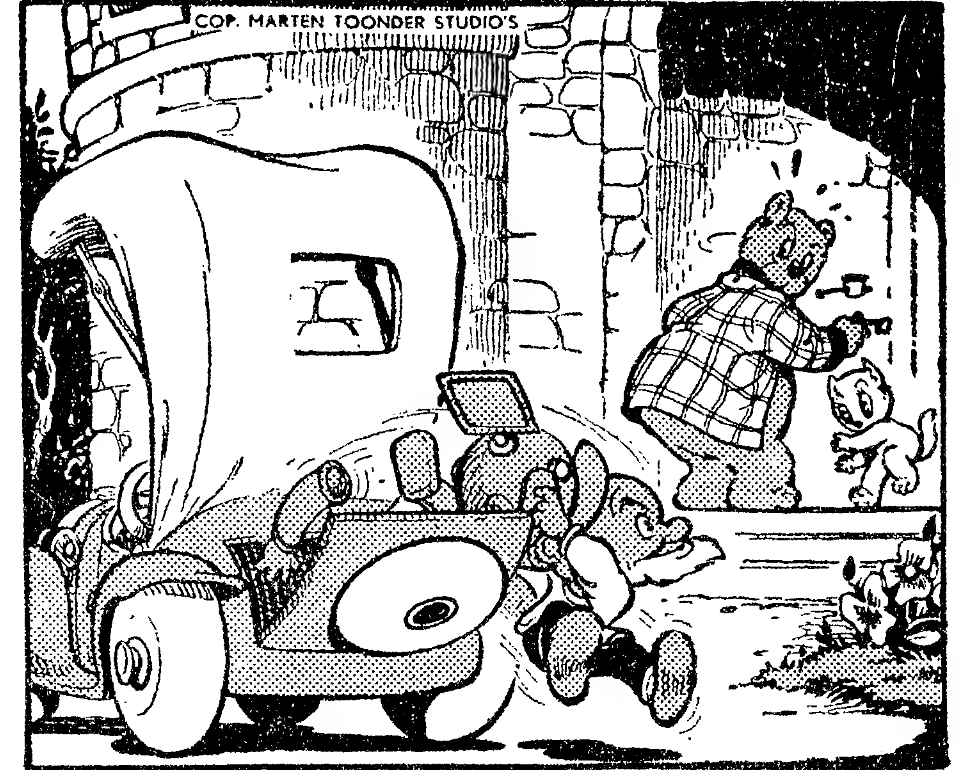
Zijn gemompel werd echter overstemd door commissaris Bulle Bas, die een driftaanval kreeg. De omvang van het gebeurde was nu geheel in zijn denkraam doorgedrongen en onder onbeheerst gebrul begon hij zijn hoofddeksel te verscheuren.

„Op de bon!” brulde hij. „Allemaal! Iedereen! Ik gooi dit voor de hoge raad — die moet het verder maar uitzoeken.” *)

**) Krachtens een uitspraak van de Hoge Raad is de rivier inmiddels weer uitgegraven, de tunnel verwijderd, de hoge brug afgebroken en de oude opklapbrug weer hersteld. Bouwen zonder vergunning is nu eenmaal niet toegestaan.*

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2529

Nadat de woedende commissaris iedereen had opgeschreven, reed heer Bommel verbitterd naar huis.

„Deze wereld is te klein voor een heer met een groot denkraam", sprak hij tot Tom Poes. „Wat heeft men er aan om alles het beste te weten, wanneer iedereen het beter weet, als je begrijpt, wat ik bedoel? Op deze manier kan er nooit iets groots tot stand worden gebracht. Men maakt liever een daadsteller kapot dan dat men hem laat werken! We leven wel in vreselijke tijden, jonge vriend!"

„Hm", zei Tom Poes, „het is jammer dat die robot kapot is, dat is waar. Maar hij had toch wel erg weinig karakter, heer Ollie. Hij luisterde naar iedereen!"

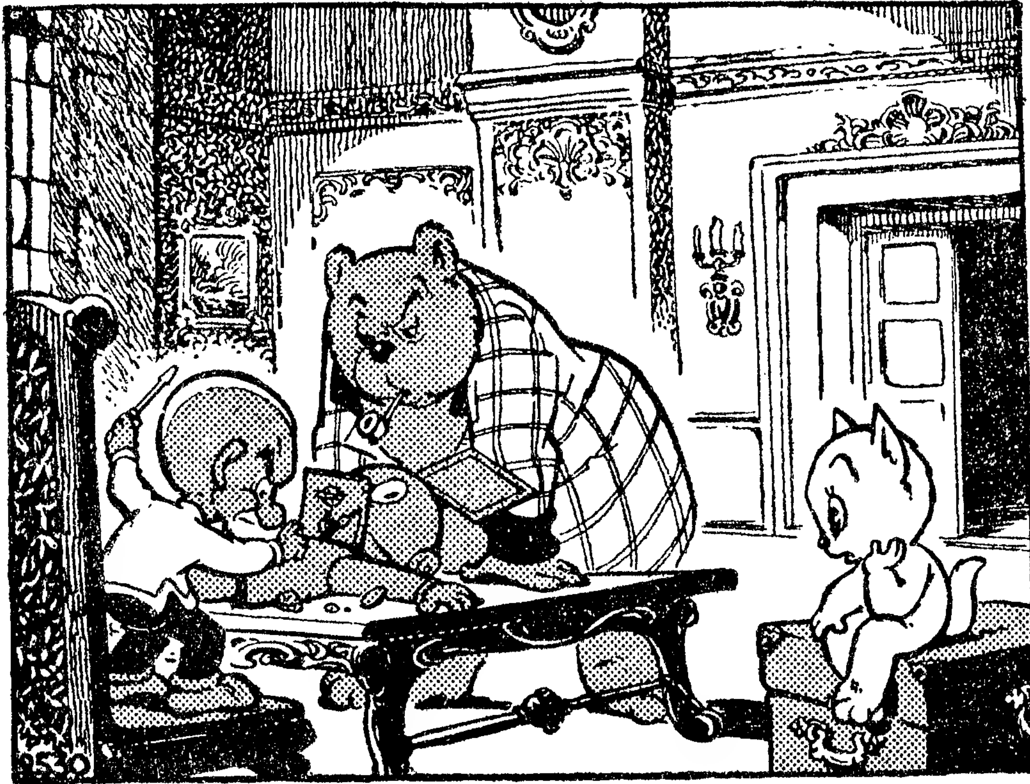
„Hij luisterde naar iedereen, dat is waar!" mompelde heer Bommel. Hij verviel tot zwijgen en stuurde de Oude Schicht nadenkend de oprijlaan naar Bommelstein in. Het trouwe voertuig kwam knarsend voor de deur tot stilstand.

„Iemand die doet wat iedereén zegt, is karakterloos", hernam heer Ollie toen. „Men moet alleen maar doen wat een heer zegt. Onthoud dat, Tom Poes. Alles bij elkaar genomen, ben ik blij, dat we van die dwerg met zijn robot af zijn. Komaan, laten we naar binnen gaan en eens zien of Joost het eten klaar heeft."

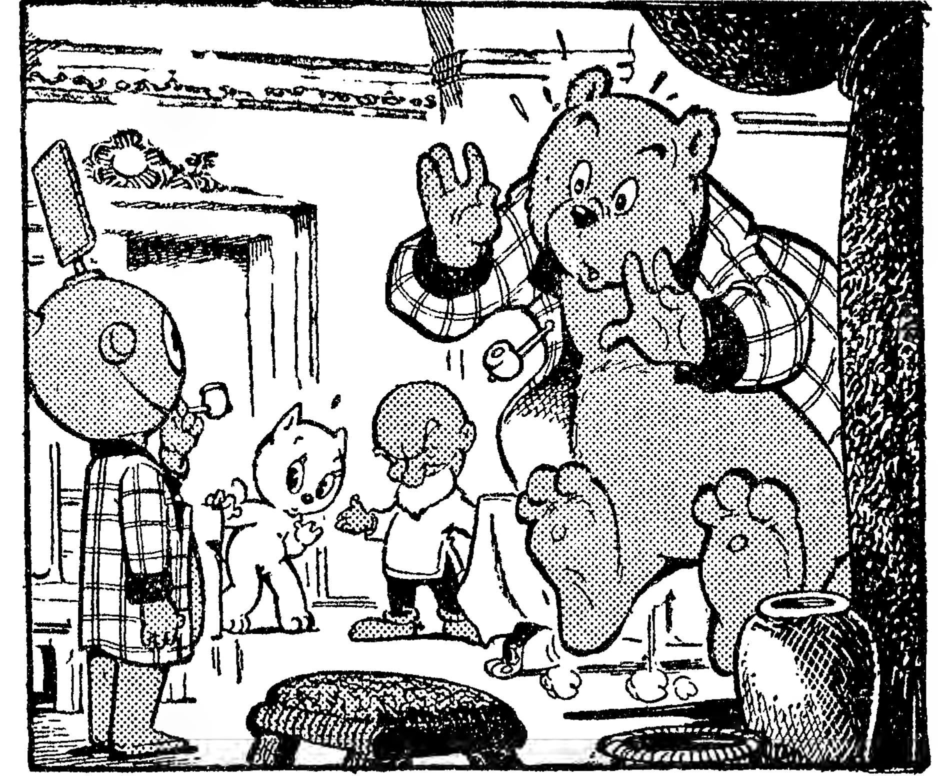
Helaas, zo gemakkelijk kwam hij er dit keer niet af. Want op dat moment klapte het deksel van de kofferruimte open en sprong Kwetal te voorschijn. De breinbaas tilde de overblijfselen van zijn machinemannetje voorzichtig uit de auto.

„Ik heb een fout gemaakt!" riep hij uit. „Ik zie het nu duidelijk in. Men moet een leeg denkraam instellen op een vol, dat spreekt! Ik zal het vlug even in orde brengen!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller*

Heer Bommel staarde enigszins verslagen naar Kwetal, die monter voor hem uit huppelde en de robot op tafel legde.

„We zullen hem even repareren!" riep het ventje. „Het is maar een kleinigheid. Gewoon maar even de neutrale nieters omzetten. Ik moet er omlijnd gerichte prolopen van maken, heel eenvoudig."

„O, juist, ja", zei heer Ollie weifelend. „Maar ik weet niet zeker òf ik het wel leuk vind, zo'n daadsteller. Hij is karakterloos, zoals ik daarnet aan Tom Poes uitlegde. Hij doet maar wat iedereen hem zegt en dat gaat niet."

„Wat hebt u toch een magistraal denkraam!" riep de breinbaas uit. „U zegt daar zo eenvoudig, wat ik pas na dagen ontdekt heb Maar wees gerust, ik ga hem nu veranderen!"

„Wàt gaat u veranderen?" vroeg Tom Poes achterdochtig. Hij had nu eenmaal niet veel vertrouwen meer in het ijzeren mannetje en hij vond het jammer, dat alles nu weer opnieuw dreigde te beginnen.

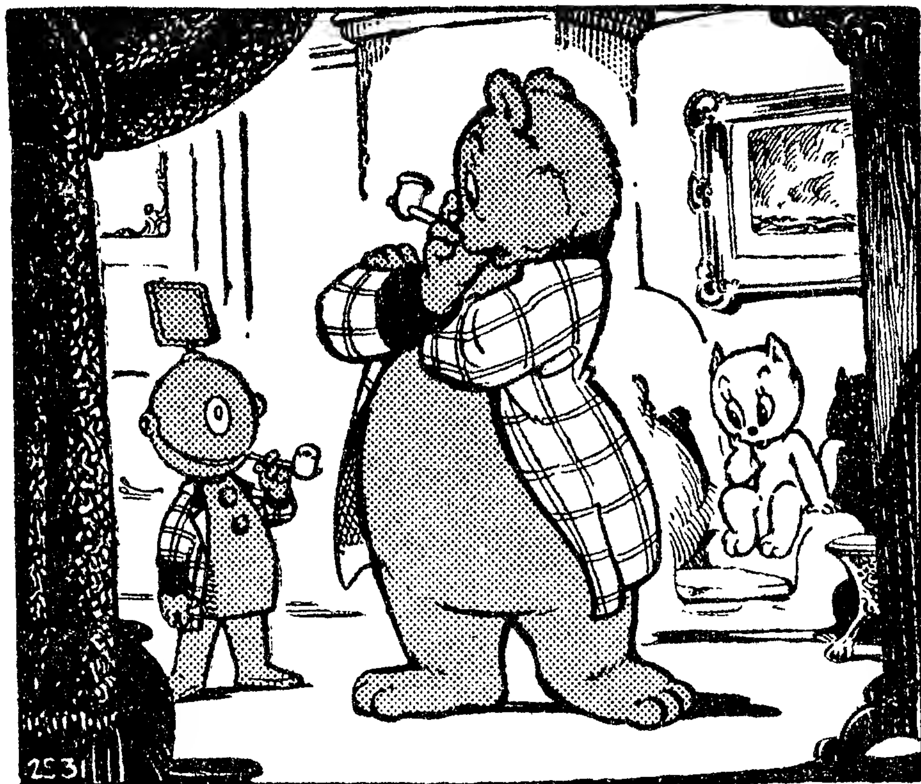
„Alles wordt anders!" riep de dwerg opgewekt. „Ik heb het lege denkraam van de daadsteller nu afgestemd op heer Bommel. Nu zullen alleen zijn grote gedachten door de robot worden uitgevoerd. En pas wanneer men aan deze knop draait stelt de daadsteller zich op een ander in. U zult zien, dat nu alles heel anders gaat verlopen! Hij heeft nu een persoonlijkheid!"

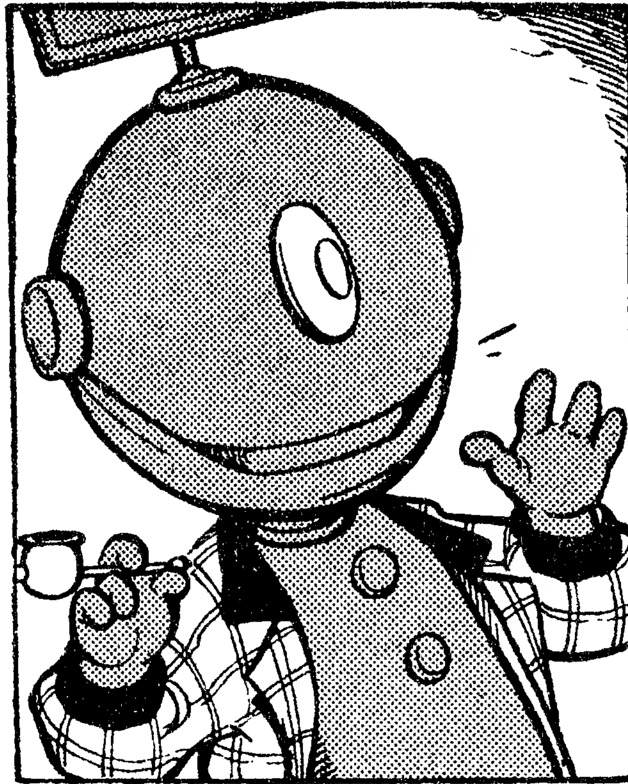
Zo sprekende zette hij het ijzeren mannetje vlug en handig op de benen en draaide aan een knopje.

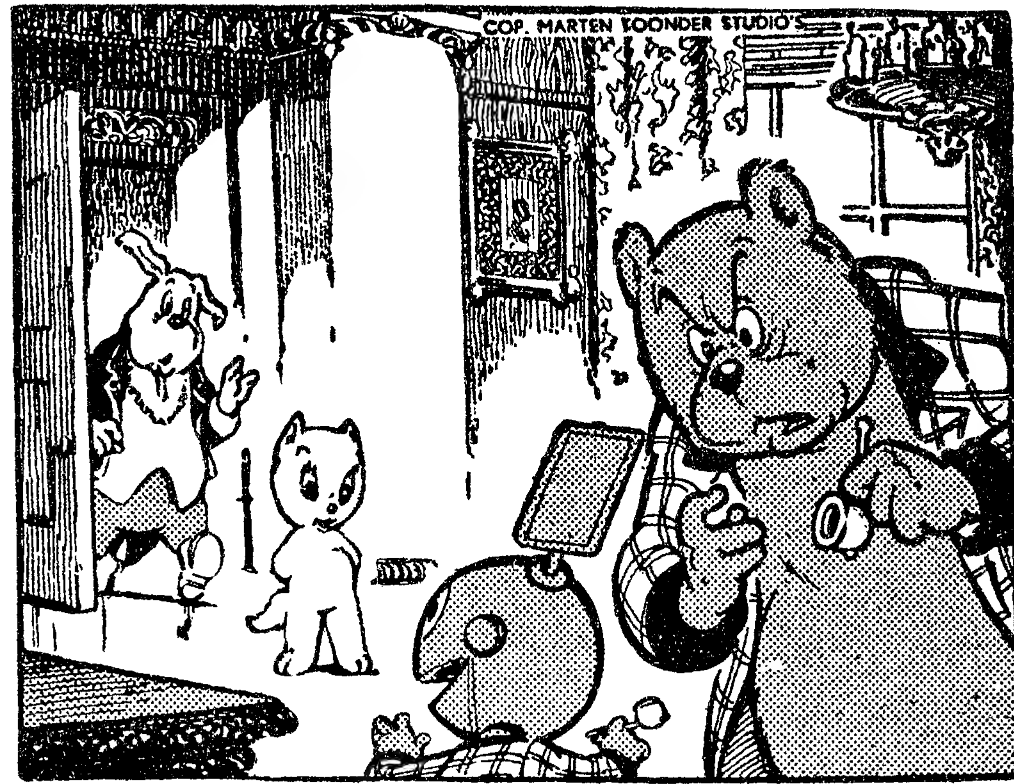
„H-hij heeft een j. . jas aan!" riep heer Bommel verbluft uit. „Waar haalt hij die vandaan?"

„Die jas hoort bij de persoonlijkheid!" legde de dwerg uit. „Het is een moleculaire verdichting van de ik-trapanen. Simpel, niet?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2531

Heer Bommel en Tom Poes waren zó in de robot verdiept, dat ze niet merkten, hoe Kwetal bescheiden het vertrek verliet.

„Het is toch héél merkwaardig!" zei heer Ollie na een poosje. „De daadsteller heeft een geruite jas aan, zie je dat, jonge vriend? Hij moet nu wel tot grote daden in staat zijn. Hij is nu helemaal alleen op mij ingesteld, zei heer Kwetal. Hij gaat nu dus alles doen wat ik zou doen als IK het voor het zeggen had!"

„Als ik nu maar wist, wàt ik zou doen als ik het voor het zeggen had!" voegde hij er peinzend aan toe.

„Hm", zei Tom Poes, „als ik U was, zou ik...."

Op dat moment kwam de robot echter in beweging.

Zoemend draaide hij zijn denkraam naar heer Bommel en opende zijn metalen mond. „Als ik het te zeggen had", sprak hij met een doordringende stem, „zou ik alles doen! Ik zou alles goed doen. Mijn goede vader zei altijd, Ollie jongen, doe wat je wilt, maar doe het goed. En daar houd ik mij aan. Als je begrijpt wat ik bedoel, jonge vriend! Wij, ijzeren heren, hebben een heel bijzonder soort karakter en daardoor doen wij alles beter dan een ander. Ik zou bijvoorbeeld...."

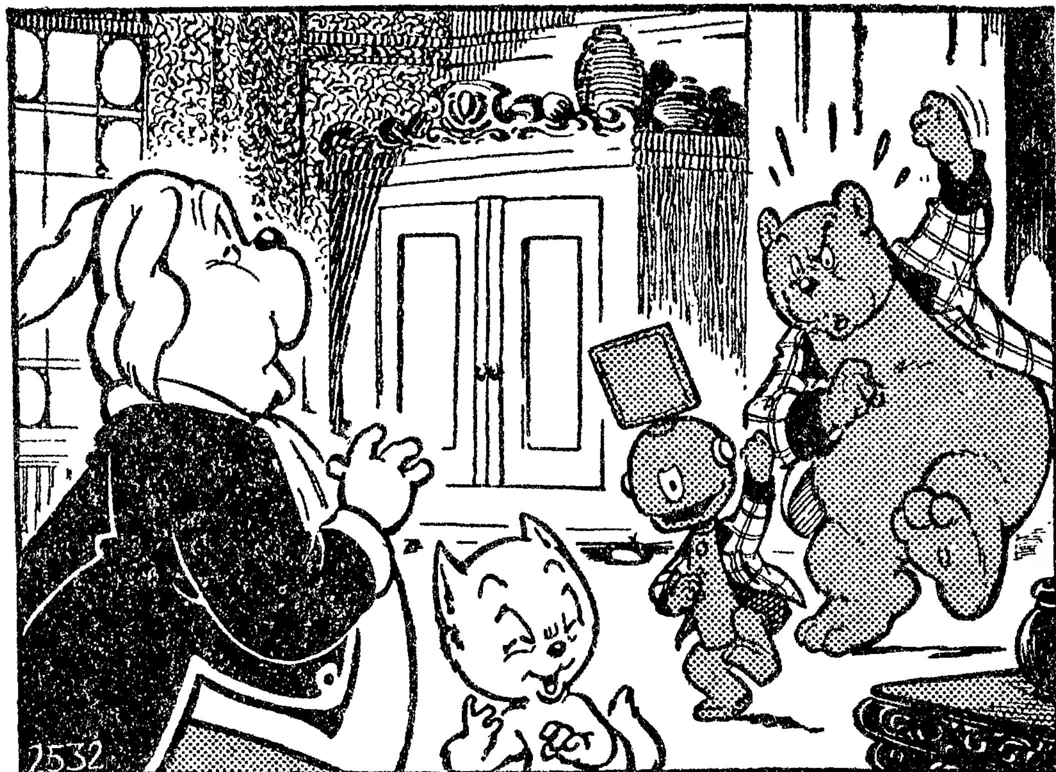
„Wat is dat?" riep heer Bommel boos. „Hij houdt mij voor de gek, Tom Poes! Hij aapt mij na! Hij denkt zeker, dat hij leuk is!"

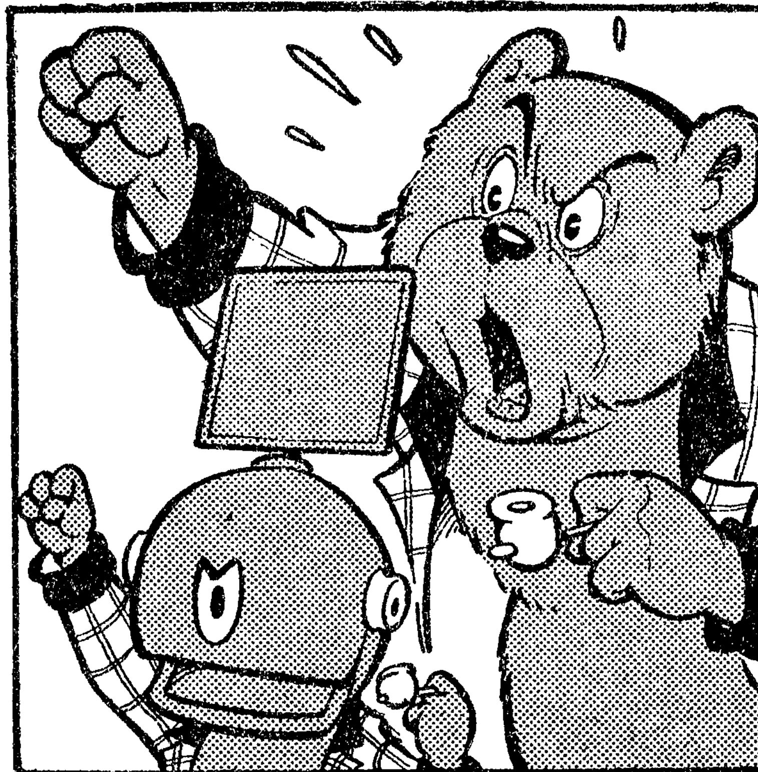
„Wij ijzeren heren zijn altijd leuk!" voer de robot voort. „Wij hebben een héél fijn gevoel voor die kleine trekjes, die...."

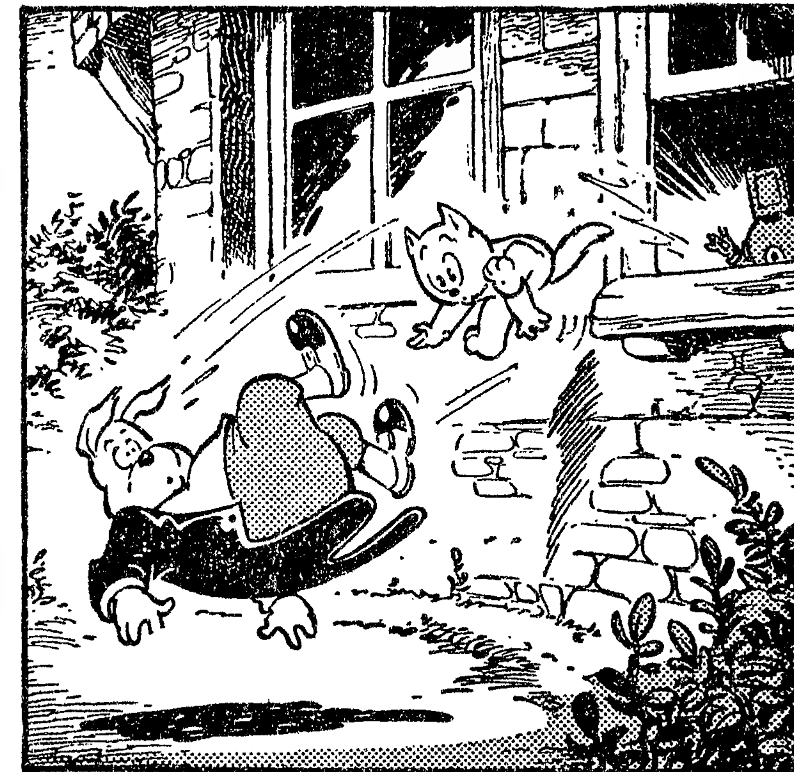
„Doe dan iets, Tom Poes!" bulderde heer Ollie. „Sta daar niet te lachen! Zie je dan niet, hoe misselijk dit is?"

„Excuseer, heer Olivier", sprak de bediende Joost, die haastig binnentrad, „hebt u geroepen, met uw welnemen?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2532

De bediende Joost trad de kamer binnen en keek afwachtend naar zijn meester. Doch toen hij de daadsteller daar in zijn geruite jasje naast heer Olivier zag staan kwam er een trek van leven op zijn onbewogen gelaat. Een ogenblik leek het of hij zou gaan schreien, doch toen barstte hij plotseling in een ongepast lachen uit.

„Schei uit!" riep heer Bommel woedend. „Schaam jullie je niet, lummels? Zien jullie dan niet, dat ik belachelijk gemaakt werd door een ijzeren robot? Is er dan niemand die mij helpt?"

„Als jullie begrijpen wat ik bedoel?" riep het ijzeren ventje er achter aan. „Als mijn goede vader dit had moeten meemaken!"

„Hééél goed!" riep Joost, hikkend van het lachen. „Het is alsof ik u zèlf hoor.... met uw welnemen, heer Olivier! Haha!"

„Ik neem het niet wèl!" bulderde heer Bommel. „Schei onmiddellijk uit met dat gelach, of ik bega een ongeluk!"

„Lieden van onze stand begaan altijd een ongeluk!" schreeuwde het daadstellertje met overslaande stem.

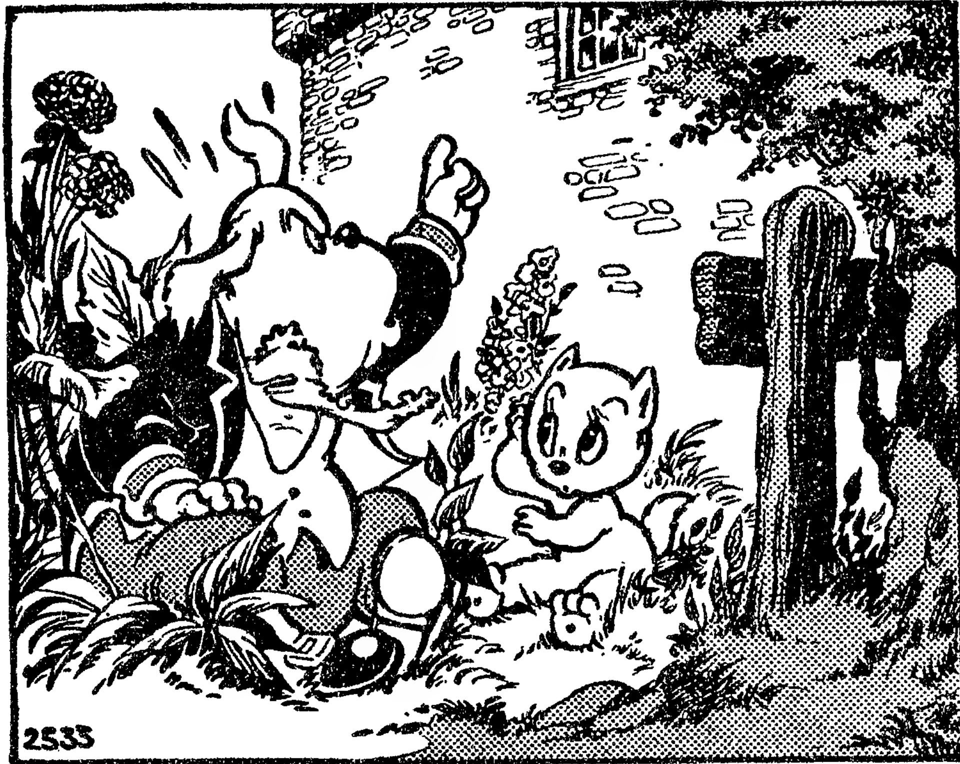
„Zwijg!" loeide heer Bommel. „Ik verdraag dit niet in mijn eigen huis! Als ik mijn eigen zin deed...."

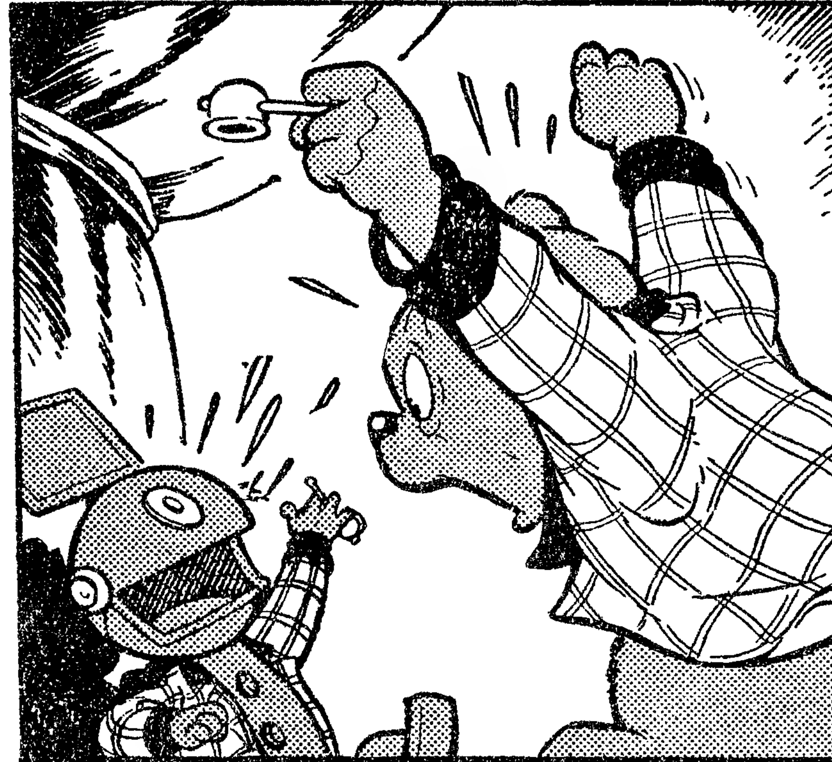
„Ik doe altijd mijn eigen zin!" trompette de robot.

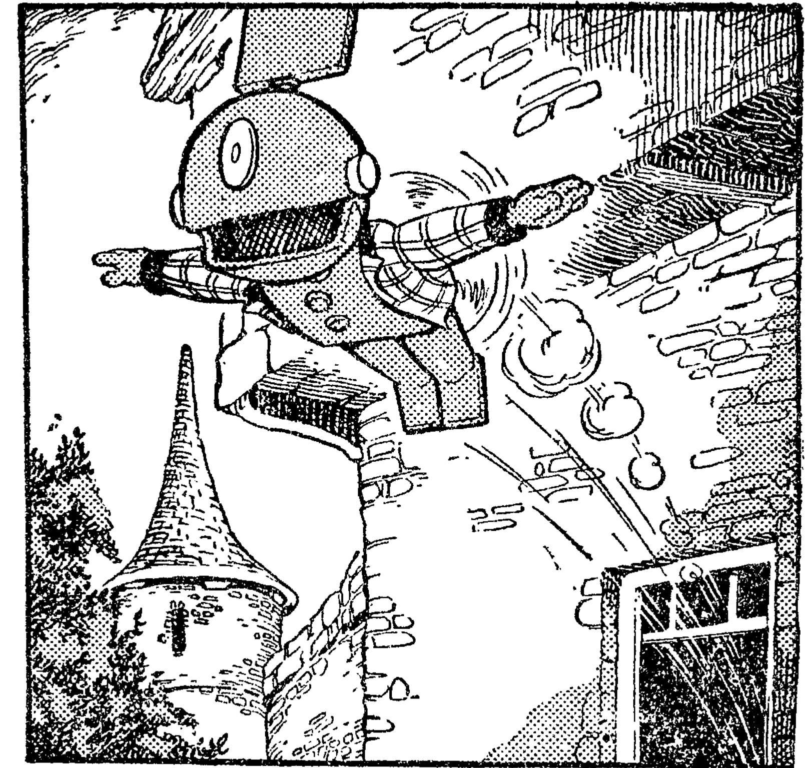
En nu kon men zien hoe fijntjes zijn denkraam op dat van heer Ollie was afgestemd. Want voordat iemand precies begreep wat er gebeurde, greep hij Tom Poes in het nekvel en Joost in de jaskraag. En met een uiterst krachtige beweging wierp hij ze allebei het raam uit.

Heer Bommel, die net nog tierend van drift op en neer gesprongen had, zweeg plotseling en bleef staan, als door de bliksem getroffen....

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2533

Tom Poes en de bediende Joost kwamen onder het venster van heer Ollie's studeerkamer in het onkruid terecht. Het lachen was hun plotseling vergaan en enige tijd keken ze elkaar wat verwezen aan.

Daarop werd de trouwe knecht boos.

„Dit is toch geen behandeling, jonge heer!" sprak hij, met pijnlijk gelaat zijn lichaamsdelen betastend. „Een grapje moet een grapje blijven, als ik zo vrij mag zijn. Misschien was het ongepast om te lachen, toen dat ijzeren heertje heer Olivier nadeed, wanneer ik mij zo mag uitdrukken. Maar dat is geen reden om ons uit het raam te werpen. Er zijn grenzen, zegt u nu zelf, met uw welnemen!"

„Er zijn grenzen", gaf Tom Poes toe. „Maar wacht maar even. Het kwaad straft zich zelf, dat zal je zien."

Nu, daar zag het wel naar uit. Want toen Tom Poes en Joost verdwenen waren, keerde de woede van heer Bommel zich geheel naar de robot.

„Wat verbeeld jij je wel?" tierde hij. „Jij doet mij na, jij maakt mij belachelijk en dan gooi je mijn trouwe knecht en mijn jonge vriend naar buiten! Ik heb genoeg van je naäperij!"

„Wij ijzeren heren apen altijd na!" loeide de daadsteller. „Ik heb genoeg van de vóóraperij. Ik aap zelf, als je begrijpt wat ik bedoel!"

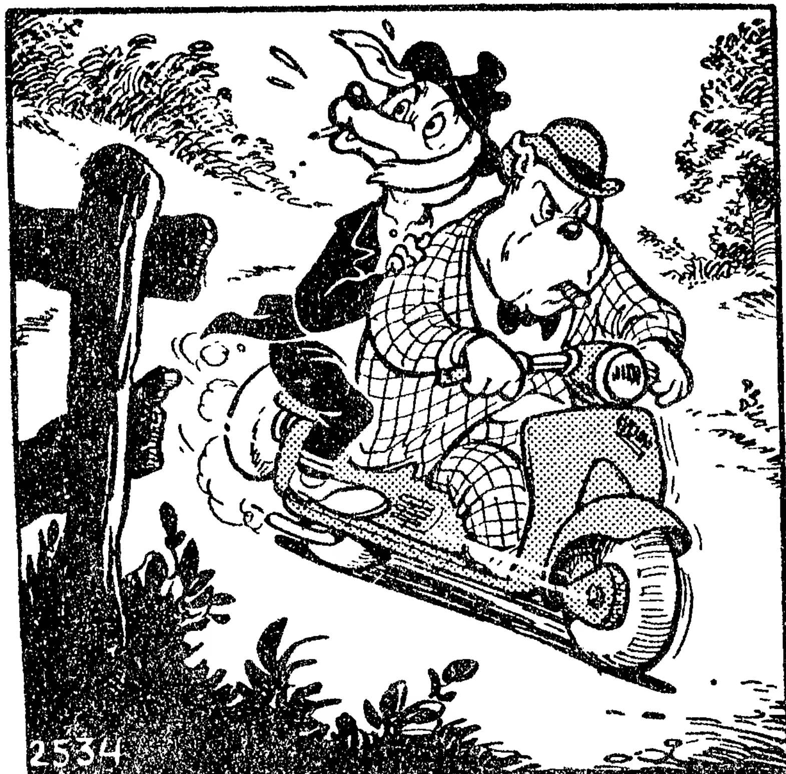
Heer Bommel staarde een ogenblik wezenloos naar zijn volgeling, doch toen kwam zijn drift in heviger mate terug.

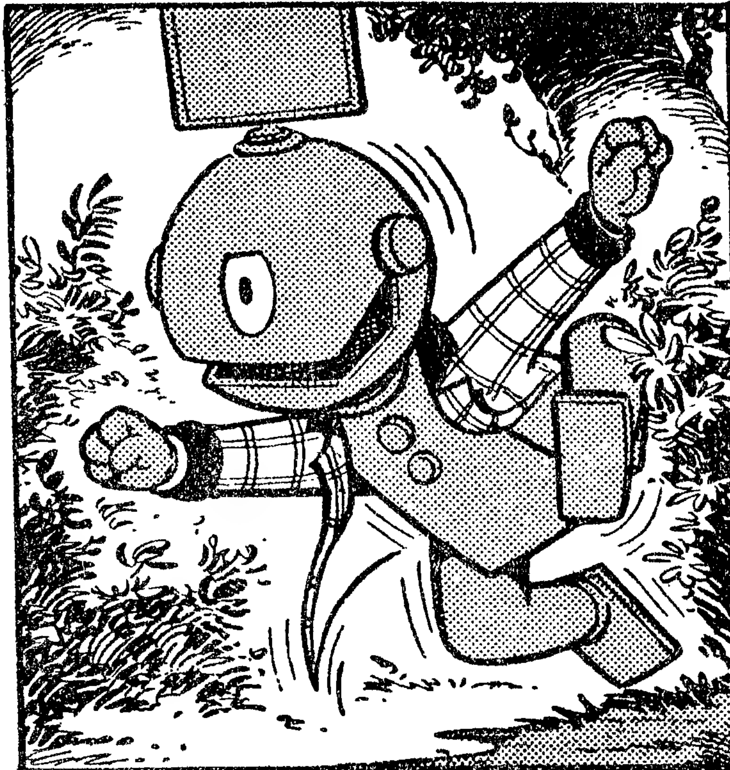
„Robots!" brulde hij. „Uitvindingen! Nieuwerwetsigheid! Walgelijk! Als ik het te zeggen had...."

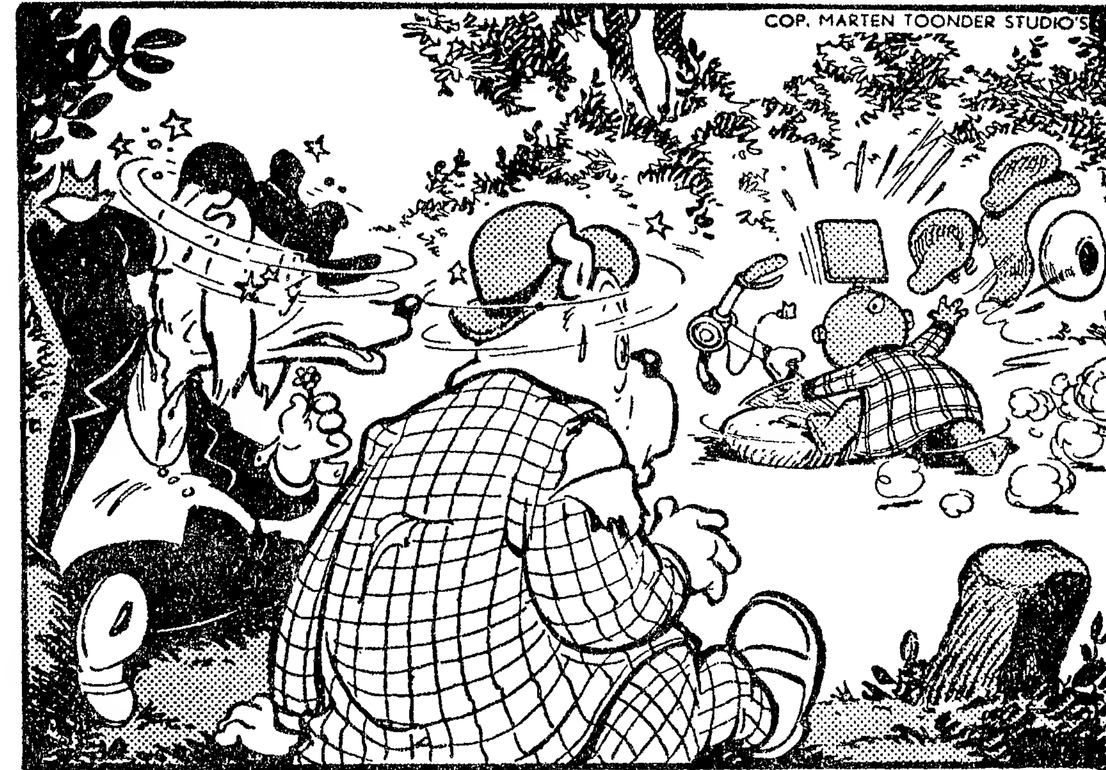
Joost en Tom Poes, die geduldig zaten te wachten, zagen nu tevreden hoe ook het ijzeren mannetje door het venster in de tuin geworpen werd. Maar hem scheen het niet te deren.

„Nieuwerwetse uitvindingen!" schreeuwde de daadsteller. „Walgelijk! Ze moeten vernietigd worden nu ik het te zeggen heb!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2534

Het toeval wilde, dat er juist op dat moment luid knallend een motorvoertuig naderde. Het was een van die moderne vindingen die met de Rommeldamse naam scooter worden aangeduid. Een verkleind soort stoomfiets dus, die werd bereden door Bul Super en Hiep Hieper. De oplettende lezertjes zullen zich herinneren, dat dit twee ongunstig bekend staande kooplieden zijn, die zich bezig houden met allerlei verdachte zaakjes.

Zo waren ze er nu op uit getrokken om wat te verdienen — en terwijl ze zich al ploffend in een geur van benzinedamp voortbewogen, keken ze scherp om zich heen om iets voordeligs te ontdekken.

De zaken gingen slecht en het was lang geleden, dat ze iets werkelijk voordeligs bij de hand hadden gehad.

„Ik heb honger, baas!" klaagde Hieper.

„Eet dan je hoed op", raadde Super aan. „Ik heb niet eens geld meer voor een eenvoudig kreeftenslaatje. Mijn laatste centen zitten in deze ploffiets — en die nieuwerwetse dingen zijn duur — zelfs als men alleen de eerste termijn betaalt!"

„Nieuwerwetse uitvindingen!" riep op dat moment een bronzen stem uit het struikgewas. „Bah! Een ijzeren heer, die het te zeggen heeft, gaat die dingen vernietigen!"

„Wat is dat?" gromde Super.

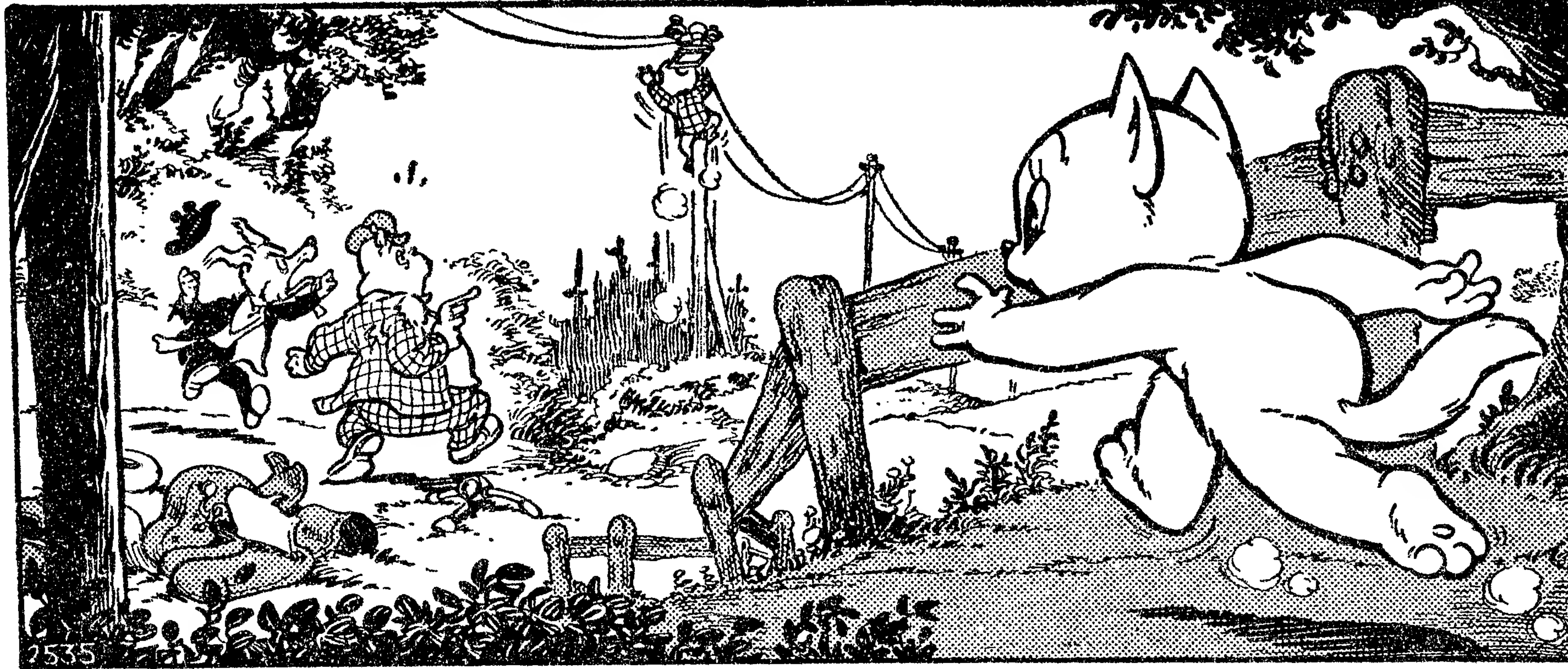
Nu snelde er echter een ijzeren mannetje uit het gebladerte en voordat hij zijn voertuig had kunnen wenden, sprong het er dreunend tegen aan.

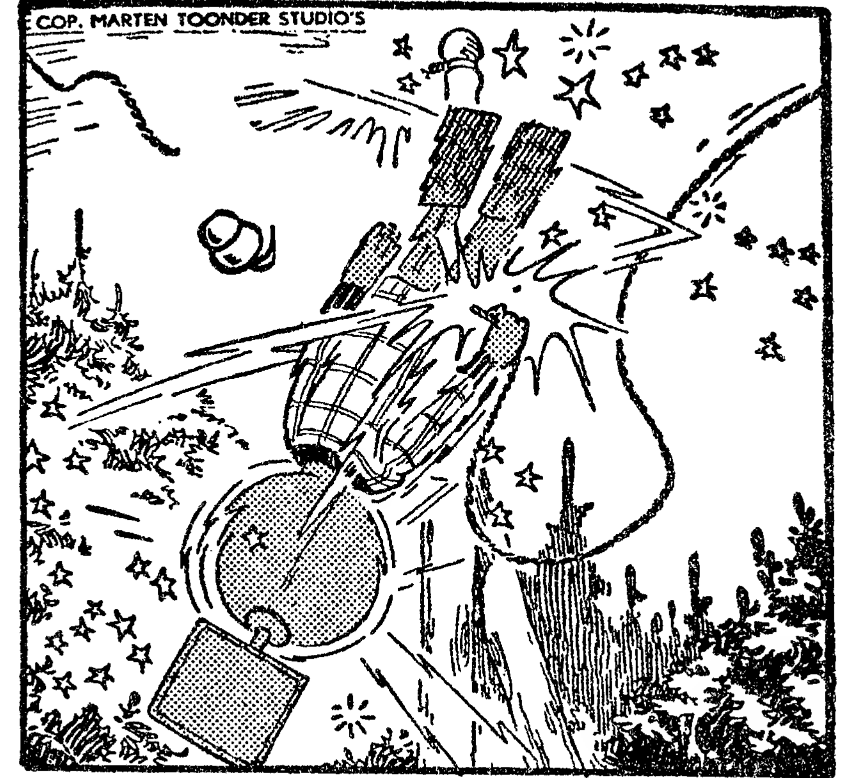
De beide zakenlieden werden tegen de grond geworpen, doch de metalen vreemdeling ondervond geen last van de aanrijding. Hij greep de scooter beet en begon die met grote ijver te vernietigen.

Super krabbelde duizelig overeind en staarde ontdaan naar het toneeltje.

„Dit is te gek", prevelde hij. „Ik zie dingen, die niet gebeuren kunnen. Het zal de honger zijn!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2535

Tom Poes had de robot onder het slaken van wilde kreten zien passeren en omdat hij begreep, dat hier niets goeds uit voort kon komen, holde hij er achter aan.

Een luide knal op de weg, gevolgd door het geluid van knappend metaal verried hem, dat hij al te laat was. En ja, hoor! Toen hij op de rijweg aankwam, zag hij daar de overblijfselen van een scooter liggen. De beide berijders Bul Super en Hiep Hieper stonden er wat glazig bij in de lucht te staren.

„Wat is er gebeurd?" vroeg Tom Poes ontdaan.

„Dat moet je mij niet vragen!" snauwde Super. „De één of andere dolle ijzeren pak heeft ons tegen de straat gesmeten en toen mijn plof-fiets in stukjes getrokken."

„En waar is hij nu?" vroeg Tom Poes. „Die robot — die dolle bedoel ik?"

„Dáár!" gromde Super. Hij trok een revolver en wees met het wapen naar een paal, waar de electriciteitskabel aan bevestigd was.

De daadsteller was bezig om snel en zeker naar boven te klimmen.

„Nieuwerwetse uitvindingen!" riep hij, naar een hoogspanningskabel grijpend. „Bah! Daar houden wij ijzeren heren niet van! Wij willen al die dingen vernietigen!"

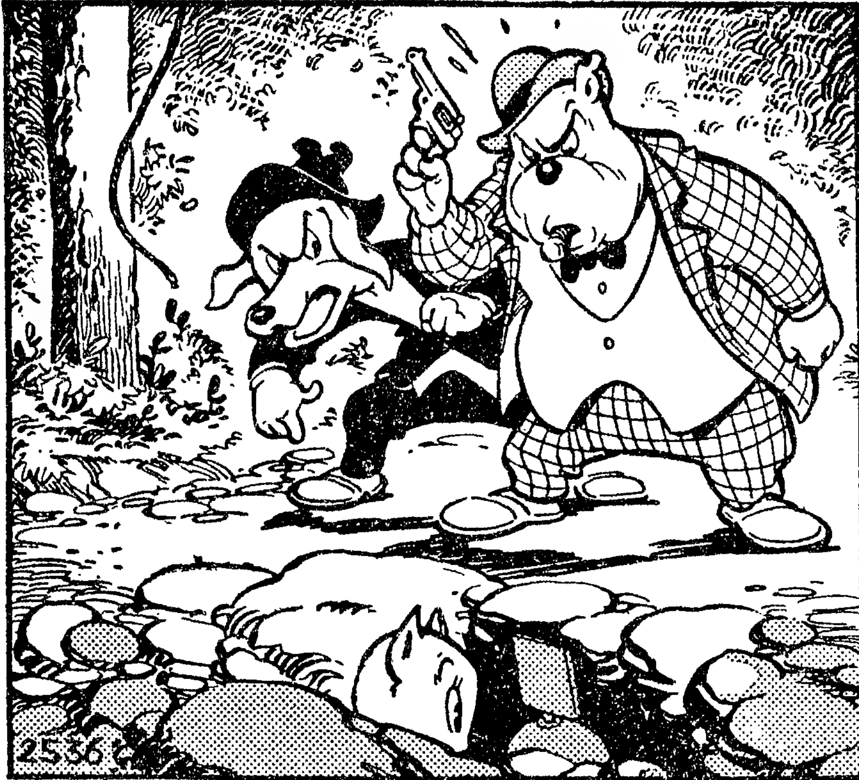
Zo roepende gaf hij een forse ruk aan de draad, die onmiddellijk brak. Doch nu kreeg het ventje de volle stroom door zijn metalen lijf. Vonken schietend zat hij een ogenblik in de paal, doch toen schoot hij knetterend naar beneden, aan de voeten van de toeschouwers.

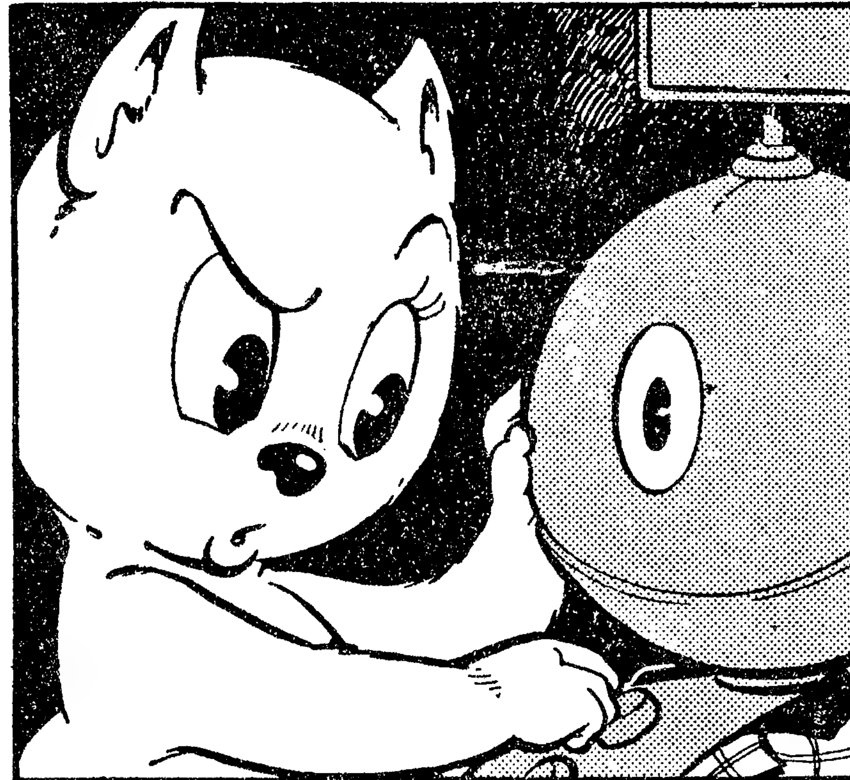
Het gaf een hele klap en de kuil, die hij in zijn val maakte was zo diep, dat hij geheel uit het gezicht verdween.

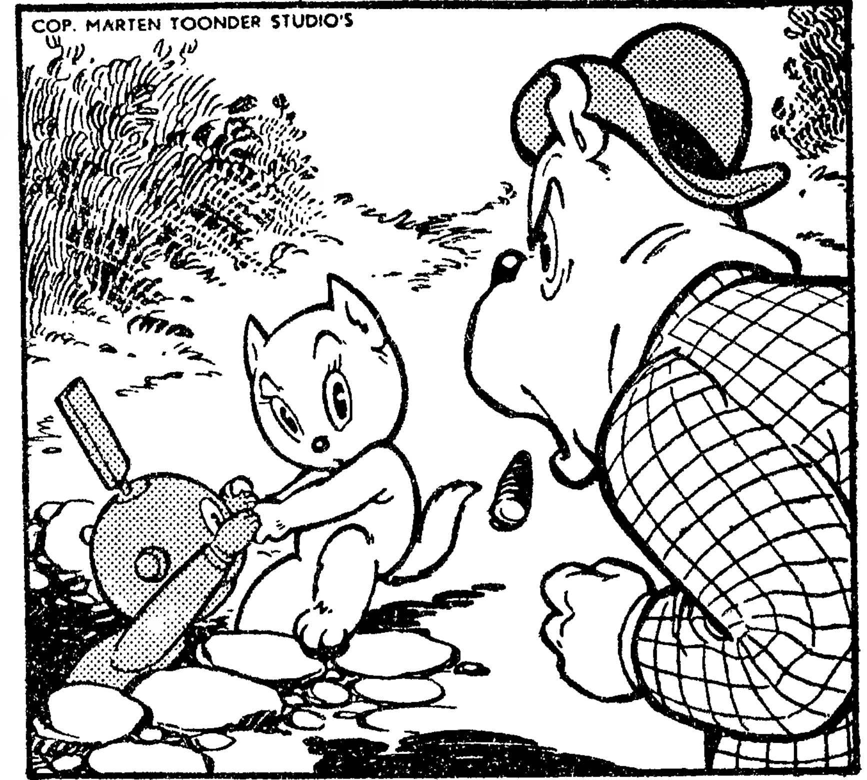
„Die is er geweest", mompelde de heer Super, zijn schietgerij opbergend.

„Nog niet baas", zei Hieper bezorgd. „Hij leeft nog!"

HEER BOMMEL en de daadsteller

Tom Poes boog zich bezorgd over de kuil. De robot lag in een moeilijke houding op de bodem. Hij had een paar deuken gekregen en zijn ruitenjas was wat verbrand, maar overigens scheen hij nog goed gezond te zijn.

„Nieuwerwetse uitvindingen", mompelde hij. „Niets voor een ijzeren heer van stand! In stukjes breken is het enige!"

„Vroeger zou hij zichzelf in stukjes hebben gebroken", dacht Tom Poes. „Maar sinds hij het denkraam van heer Ollie heeft denkt hij alleen maar kwaad van anderen. Ik zal iets moeten doen om het anders te maken.... hm. Dat denkraam misschien?"

„Zeg es", riep Bul Super wantrouwend. „Is die ijzeren vent soms van jou? Zou je me dan mijn mooie dure scooter niet eens vergoeden?"

Maar Tom Poes luisterde niet naar hem. Hij herinnerde zich ineens, dat Kwetal uitgelegd had hoe men de daadsteller een ander karakter kon geven.

„Hij stelt zich in op degeen, die ergens een knopje omdraait", mompelde hij, in de kuil springend.

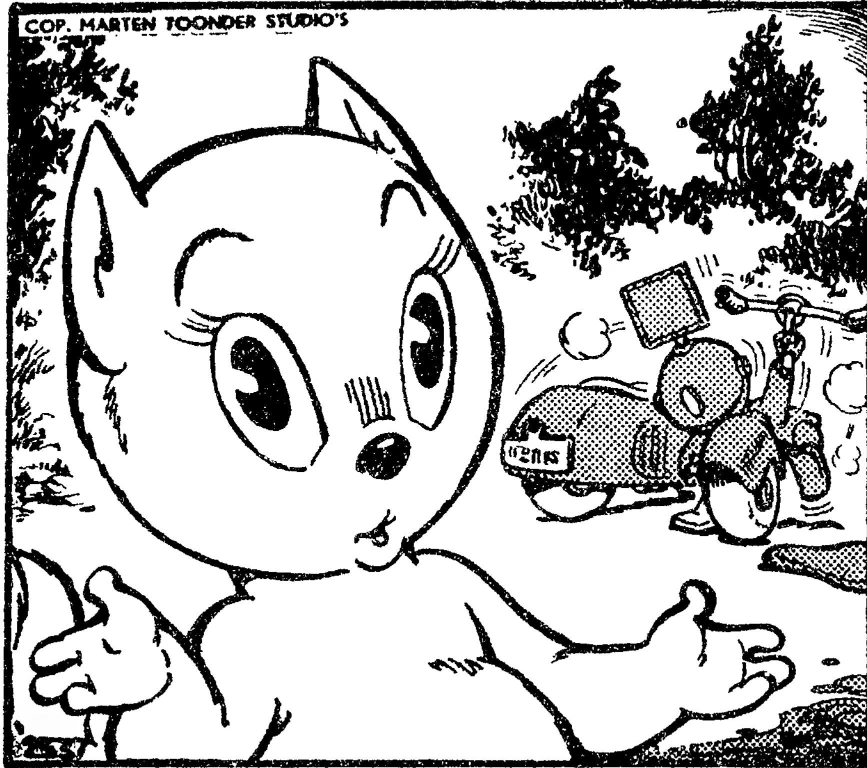
De robot maakte zich net gereed om er uit te klimmen, en ontving hem dus niet vriendelijk. Maar toen Tom Poes na enig zoeken een schakelaartje omdraaide, veranderde het mannetje geheel. De overblijfselen van zijn jas verdwenen plotseling en hij week beleefd een eind terug.

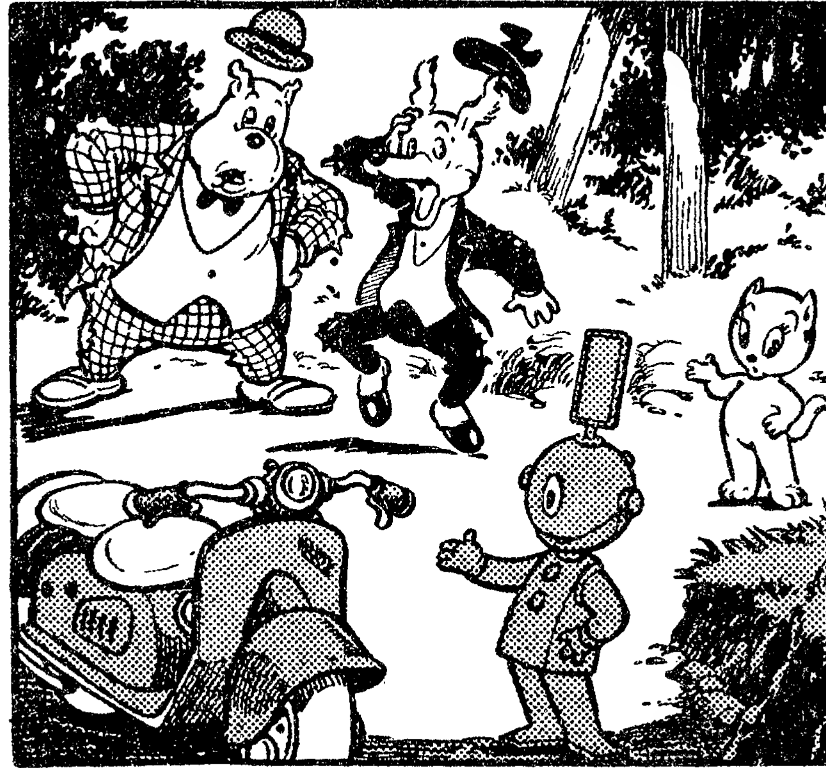
„Ga jij maar voor", zei hij vriendelijk. „Na jou."

Tom Poes klauterde dus weer naar buiten, gevolgd door de daadsteller. Ze werden opgewacht door Bul Super, die vol aandacht had toegekeken, en Hiep Hieper, die deed wat zijn baas deed.

„Juist" gromde Super. „Een robot dus Jouw robot zo te zien. En hoe zit het nu met mijn scooter, huh? Je moet er voor betalen, mannetje, anders ziet het er niet zo best voor je uit!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2537

Tom Poes keek verslagen naar de overblijfselen van de scooter, die slordig over de weg verspreid lagen.

„Het spijt me", zei hij. „Als ik kon zou ik hem repareren, maar ik heb geen verstand van dit soort motoren. En hij is ook nogal èrg kapot, geloof ik."

„Haha!" riep Super bitter uit. „Meneer zou hem repareren! Ja, ja! Die jonge apen tegenwoordig! Ze maken alles kapot. Ze vernietigen het fietsje van een paar eerlijke, hardwerkende kooplieden en dan denken ze er met een lolletje van af te kunnen komen. Maar dat zal niet gaan, ventje! Je moet betalen — en anders ziet het er niet best voor je uit!"

„Maar IK heb hem toch niet kapot gemaakt?" riep Tom Poes boos. „Ik maak liever iets heel, dan dat ik zoiets zou doen!"

„De zoeterd!" bulderde Super verachtelijk. „Weet je wat ik ga doen? Ik ga jou een lesje geven! Ik ga.."

Op dat moment gaf Hieper hem een duwtje en toen hij opkeek, zakte zijn mond van verbazing open. Achter zijn rug had de daadsteller de scooter vlug en handig weer in elkaar gezet.

„O, ja, dat kan", zei Tom Poes. „Hij heeft nu mijn denkraam, daar dacht ik zo gauw niet aan. Je hoeft me nu dus geen lesje meer te geven, want je knalfiets is weer klaar. Goeie middag heren."

Hij draaide zich om en liep weg, gevolgd door de robot.

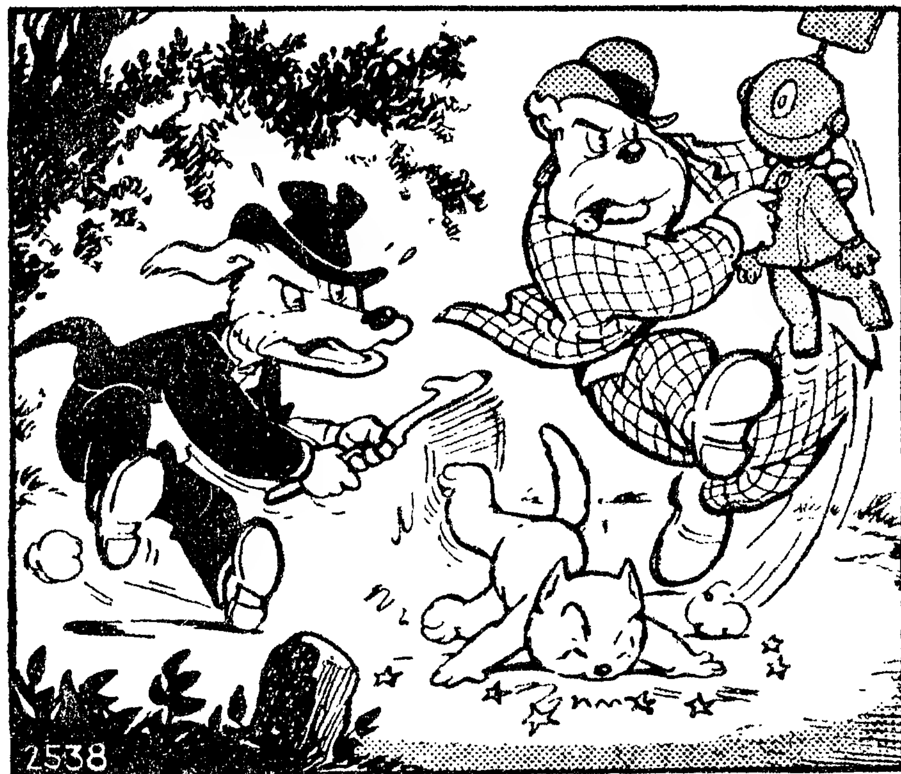
„Asjemenou!" riep Hieper uit. „Wat zeg je me daarvan, baas?"

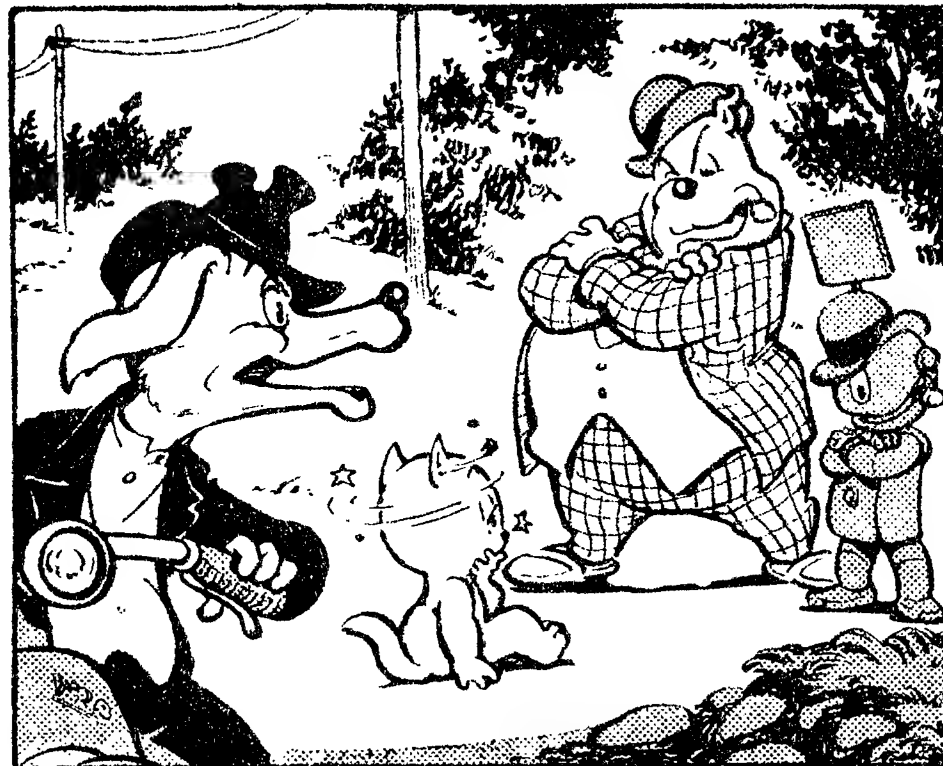
„Ik zeg, dat daar een zaakje in zit", gromde Super.

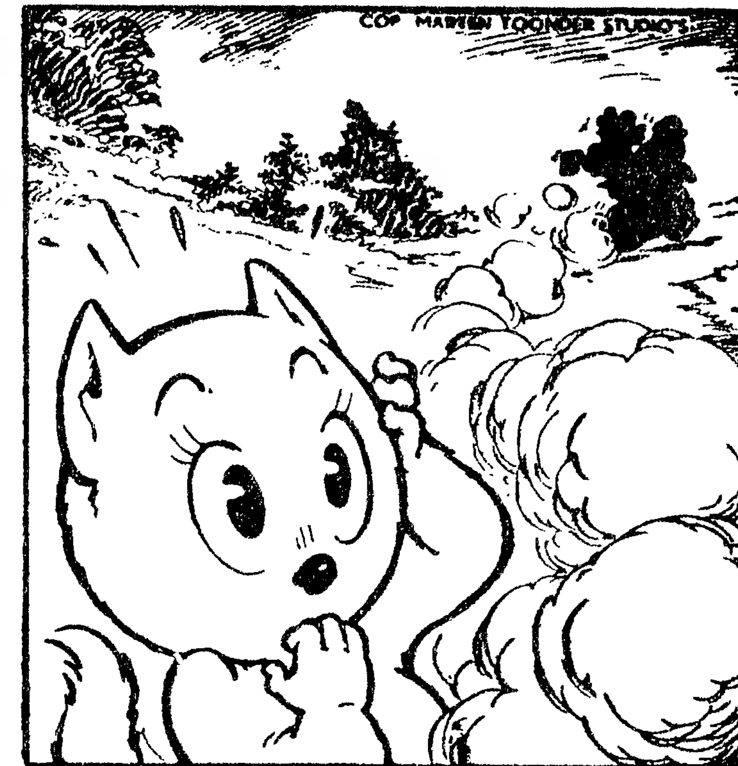
Er was een lelijk lichtje in zijn ogen verschenen en hij liet zijn stem nog verder dalen toen hij vervolgde: „Een superzaakje! Dat is een machinemannetje, dat doet wat je hem wilt laten doen. Je draait aan een knopje, en klaar is Kees! Snap je me, Hiep?"

„Ja baas", zei Hiep. „Ik snap je! Jij hebt toch maar goeie ideetjes!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2538

Tom Poes liep dus met de robot weer in de richting van slot Bommelstein.

„Eigenlijk is het niet eens zo gek, zo'n daadsteller", dacht hij. „Als je hem maar goed gebruikt. Want ten slotte kan hij even gemakkelijk goeie dingen doen als slechte. Als ik nu bijvoorbeeld...."

Op dat moment werd er plotseling een tak tussen zijn voeten gestoken, zodat hij een lelijke tuimeling maakte.

Het was de ongunstige Hieper die deze streek uithaalde. Hij deed dat echter niet om leuk te zijn, maar om Super de gelegenheid te geven zich van de robot meester te maken.

Dat gelukte maar al te goed. Want toen Tom Poes zich moeizaam oprichtte, zag hij het ijzeren ventje tegenover zich staan. Maar och, wat was het veranderd.

Doordat Super aan de karakterknop had gedraaid, droeg het mannetje nu een bolhoed onder zijn denkraam, terwijl het een sigaar tussen de ijzeren kaken klemde.

„Haha! wat een grap!" joelde Hieper. „Het werkt prachtig, baas! Je bent toch maar knap!"

„Zeker!" zei Super bescheiden. „Ik heb wel eens een ideetje!"

„Ik heb superideeën!" zei de daadsteller achter zijn sigaar. „Ik weet een manier om aan geld te komen! Een super-de-suup manier!"

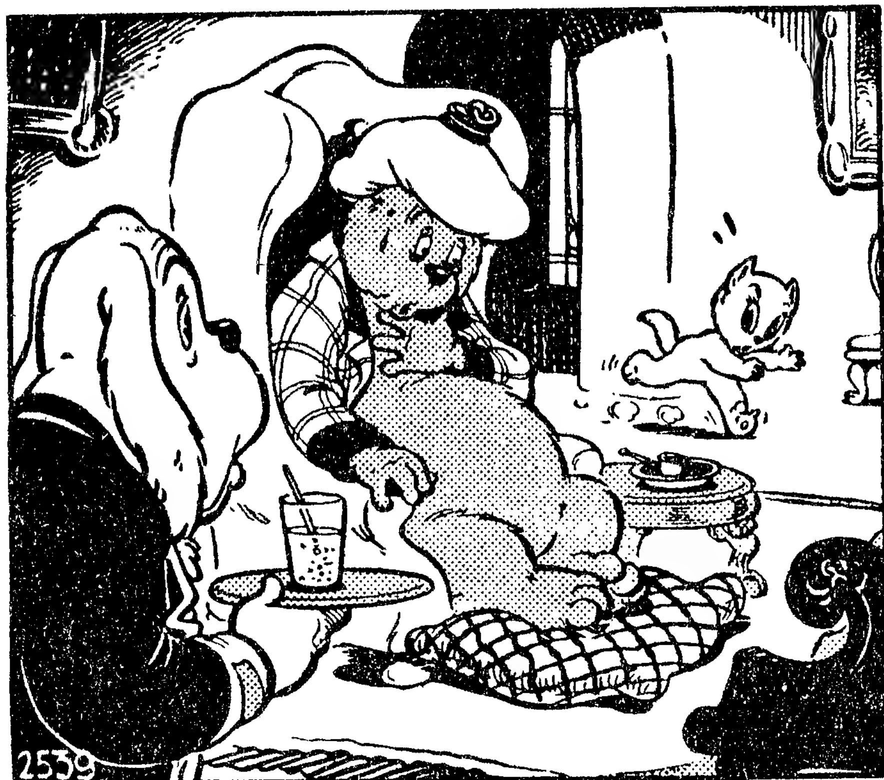
Super barstte in een galmend gelach uit en sloeg de robot krachtig op de stalen schouder.

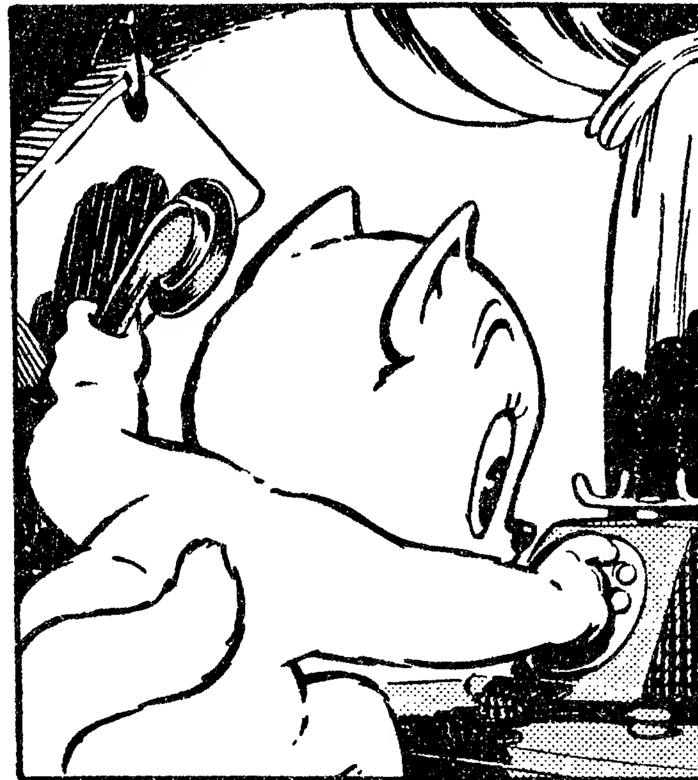
„Aan de slag!" riep hij. „Kom mannen, aan het werk!"

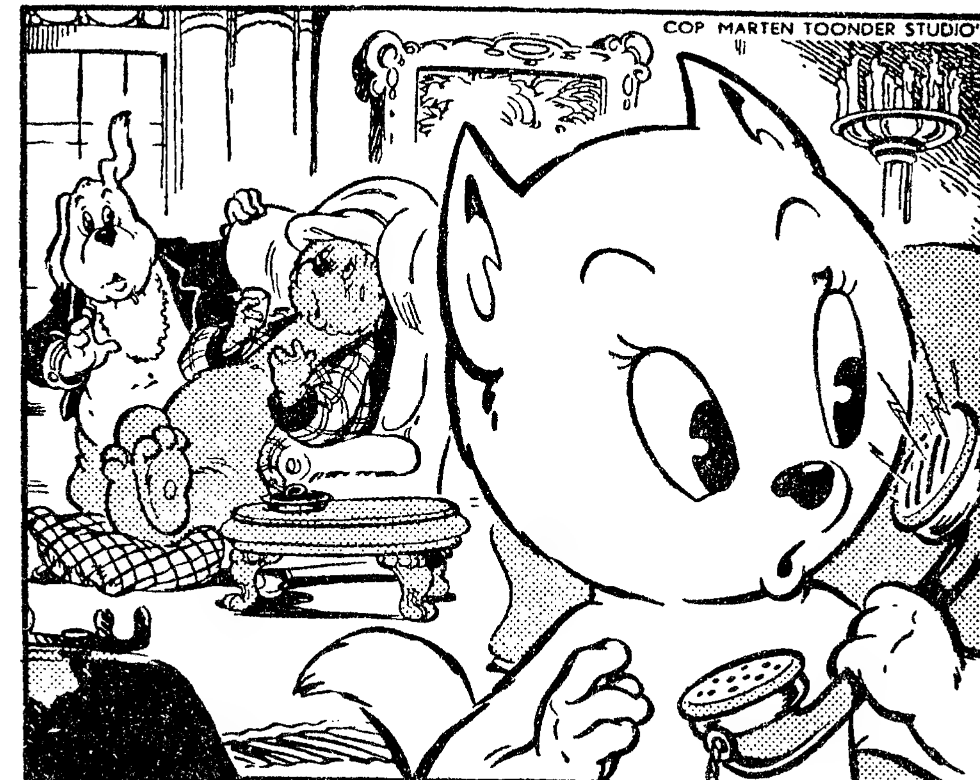
Het groepje beklom nu de scooter en na enige gepruttel stoof het zwaar beladen voertuig knallend weg.

Tom Poes bleef in de stofwolken zitten; hij voelde zich erg bezorgd.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2539

Toen Bul Super met de robot uit het gezicht was verdwenen, wist Tom Poes, dat er nu ernstige dingen zouden gaan gebeuren. Want een daadsteller met een super-denkraam is een van de ernstigste dingen die men zich kan voorstellen — daar zal ieder oplettend lezertje het mee eens zijn.

Hij sprong dan ook op en holde Bommelstein weer binnen om de politie op te gaan bellen. In de grote kamer zat heer Bommel met een ijsblaas op het hoofd in zijn gemakkelijke stoel, terwijl de bediende Joost vol zorg een hoofdpijnpoeder kwam brengen.

„Rustig toch, Tom Poes!" zei heer Ollie klaaglijk. „Ach, waarom moeten jonge lieden altijd vol lawaai hun wilde spelletjes doen, terwijl een ouder heer gebukt gaat onder zorgen? Hier zit ik nu, getroffen door het vreselijke gedrag van een stalen monster, terwijl jij luchtig door het leven danst!"

„Het gaat om de daadsteller!" riep Tom Poes, gejaagd een nummer draaiend.

„Ik wil die naam niet meer horen!" riep heer Ollie. „Ik wil graag wat vers ijs in die zak hebben, Joost! Mijn hersens bonzen zo...."

„De daadsteller is gestolen!" vervolgde Tom Poes in de telefoon. „U weet wel commissaris, die robot, die de tunnel en de brug gebouwd heeft. Hij is gestolen door Bul Super en nu kan er dus van alles gebeuren."

„Praat me niet van die robot!" loeide de politiechef aan de andere kant van de lijn. „Die kan me gestolen worden! Ik wil...." De rest van zijn woorden was onverstaanbaar door een vreemd geraas. „Wat gebeurt er?" schreeuwde Tom Poes. „Bent u daar nog, commissaris?"

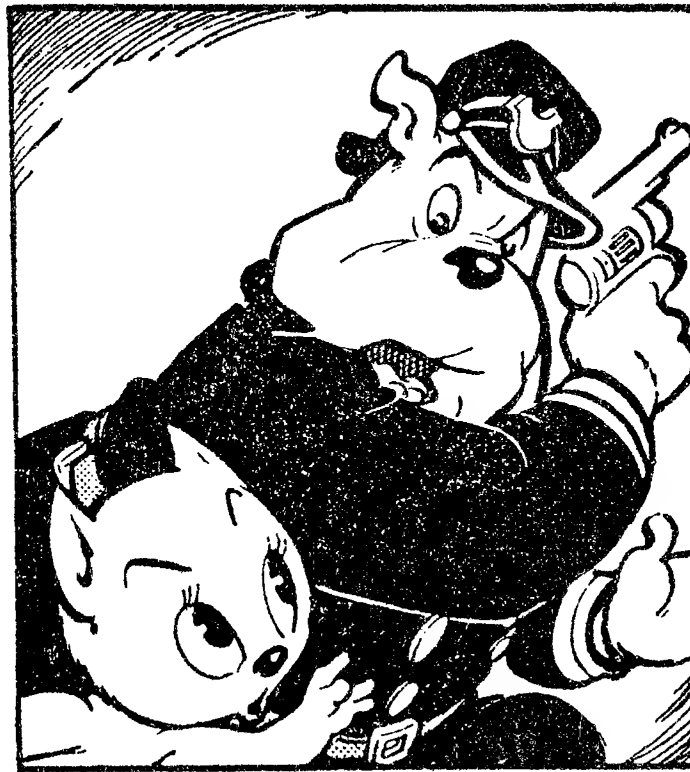
Boven het lawaai uit klonk de stem van Bulle Bas en daarna werd de telefoon op de haak gelegd.

„Daar heb je het al!" zei Tom Poes verslagen. „De ingang van het politiebureau wordt dichtgemetseld!"

„Hoe vreselijk is toch alles!" kreunde heer Bommel smartelijk. „Graag ook een hoofdpijntabletje, Joost."

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2540

Tom Poes bleef niet lang naar de klachten van heer Bommel luisteren. Hij rende de deur uit en sloeg de richting van Rommeldam in, om te kijken wat er met het politiebureau aan de hand was.

Nu, dat was gemakkelijk te zien. Alle ramen en deuren waren dichtgegrendeld, zodat de wakkere beambten, die daar binnen waren, in het geheel geen bewegingsvrijheid meer hadden.

Doch toen Tom Poes ter plaatse kwam had men reeds maatregelen genomen. Met grote voortvarendheid hakte de agent Flatters een gat in het metselwerk en door die opening stortte de zware gedaante van de commissaris zich naar buiten.

„Dit is het brutaalste wat ik ooit heb meegemaakt!" tierde hij. „Hier is een doortrapte bende aan het werk! Hebben het bureau dichtgemaakt om rustig te kunnen inbreken!"

„Inbreken?" vroeg Tom Poes.

„Ja!" snauwde de politiechef. „In de bank hiertegenover! Terwijl wij ingesloten zaten! Ik ben net opgebeld door de kassier!"

Zo sprekende stampte hij met zware stappen het bankgebouwtje aan de overkant binnen, gevolgd door Tom Poes.

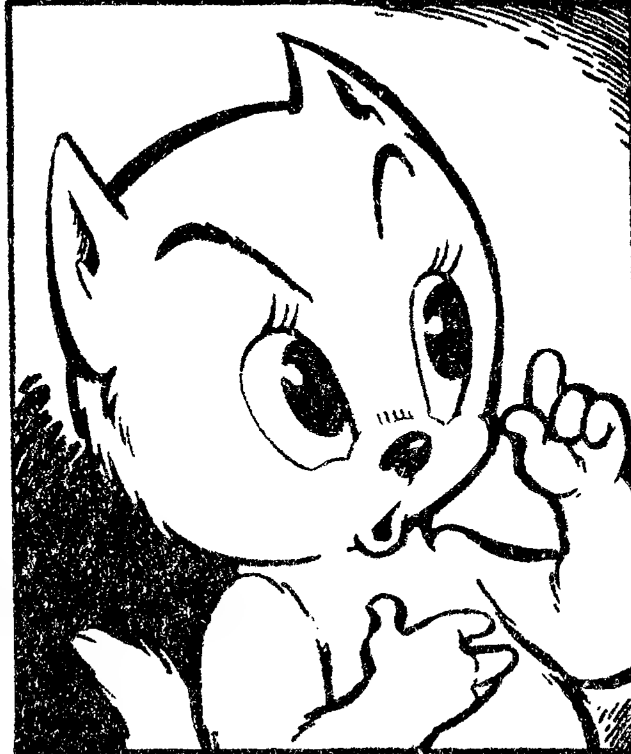
„Eindelijk politie!" jammerde de bankbeambte, die handenwringend voor een geheel lege brandkast stond. „Dat woont hier tegenover en laat rustig toe, dat hier de boel wordt weggehaald!"

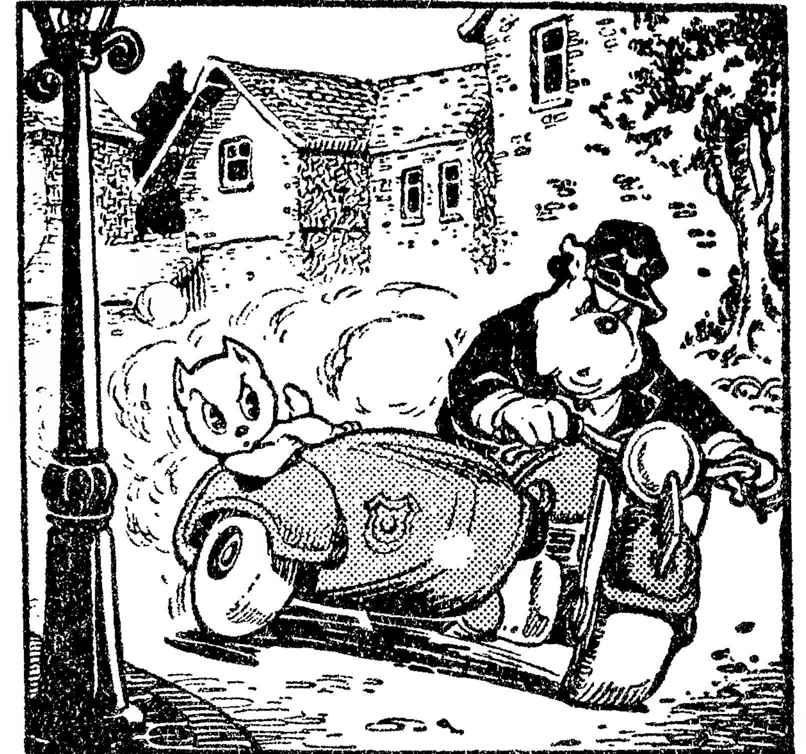
„Zwijg!" commandeerde de commissaris, rood van drift. „Het bureau was gesloten! Dit is een geval van inmetseling gevolgd door inbraak! Vertel onmiddellijk wie dit gedaan heeft!"

„Dat is anders wel duidelijk", zei Tom Poes. „Dit kan niemand anders dan de daadsteller gedaan hebben!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2541

De commissaris trok een sterk vergrootglas te voorschijn en begon de brandkast te bekijken.

„Vertel wat er gebeurd is", sprak hij bevelend.

„Er kwam een klein mannetje binnen", begon de kassier. „Ik had direct het gevoel dat hij niet deugde. In dit vak krijgt men kijk op zijn medeburgers."

„Dat interesseert me niet", snauwde Bulle Bas. „Hoe zag hij er uit?"

„Klein", hernam de bankbeambte. „Hij had maar één oog en droeg een bolhoed en een sigaar. Verder had hij een ijzeren pak aan...."

„Dat lijkt me onzin", onderbrak de politiechef. „Een dief draagt geen ijzeren pak! Verder!"

„U kunt wel ophouden", zei Tom Poes. „U zult heus geen vingerafdrukken vinden, want de dief had ijzeren vingers. Het was die robot!"

„Onzin!" gromde de commissaris. Doch toen liet hij plotseling zijn loupe zakken en staarde Tom Poes met uitpuilende ogen aan.

„Robot?" loeide hij. „Dat ijzeren ventje, dat.... Die tunnel.... eh.... bruggenbouwer? Die.... die...."

„Juist. Die!" zei Tom Poes. „Dat probeer ik u steeds al uit te leggen! Bul Super heeft hem gestolen en laat hem voor zich werken."

„Super?" snauwde de politie-ambtenaar. Hij pakte zijn gereedschapje in en snelde naar de deur. Tom Poes rende achter hem aan en volgde hem in de zijspan van een gereedstaande politiemotor.

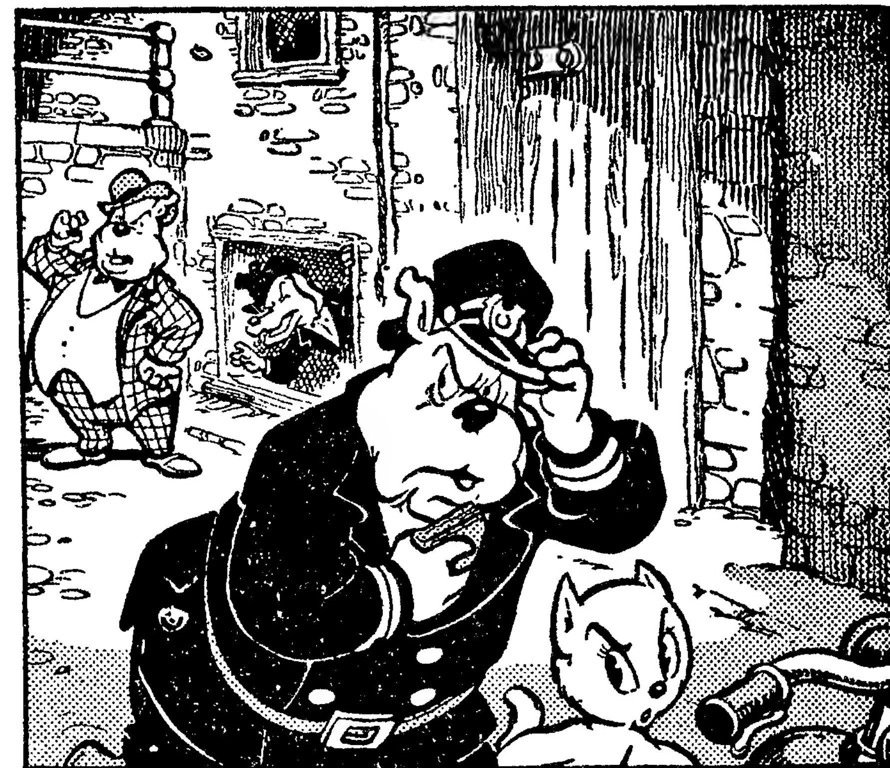
„Super!" hijgde Bulle Bas. „Waarom heb je dat niet direct gezegd? Als Super een robot heeft, die bruggen kan bouwen, is het geen wonder dat het politiebureau wordt dichtgemetseld!"

„Ik heb het al een paar keer gezegd", verdedigde Tom Poes zich. Maar de commissaris gaf zó veel gas, dat zijn woorden onverstaanbaar waren.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2542

De sterke motor daverde door de straten van Rommeldam, zodat menig oud huisje verzakte. Het was dan ook een hele verademing, toen de commissaris zijn voertuig in een steeg tot stilstand bracht. Hij zwaaide zich uit het zadel en stapte op een lompenpakhuis af. Daarvoor hing de ongunstige gedaante van Bul Super, terwijl zijn maat Hieper uit een kelderraam omhoog keek.

„Dat ziet er niet zo mooi uit!” begon de politiechef, een opschrijfboekje te voorschijn halend. „Jullie hebben ingebroken, huh? In de bank tegenover het politiebureau! Een uur geleden! Maar dat zal jullie niet glad zitten!”

„Maar meneer de agent!” riep Super verontwaardigd. „Wij zijn eerlijke, hardwerkende handelaren in lompen en zuidvruchten. Wij breken niet in! Stel je voor!”

„Stel je voor, baas!” riep Hieper uit het kelderraam.

„We staan hier al de hele ochtend te werken!” hernam Super. „We zijn geen ogenblik weg geweest, nietwaar, Hiep?”

„Nee, baas!” bevestigde Hieper. „Dat kan de hele straat bevestigen. Alle buren hebben ons hier de hele ochtend zien werken, baas!”

„Zo!” snauwde de commissaris, die het warm kreeg. „En waar is die robot van jullie?”

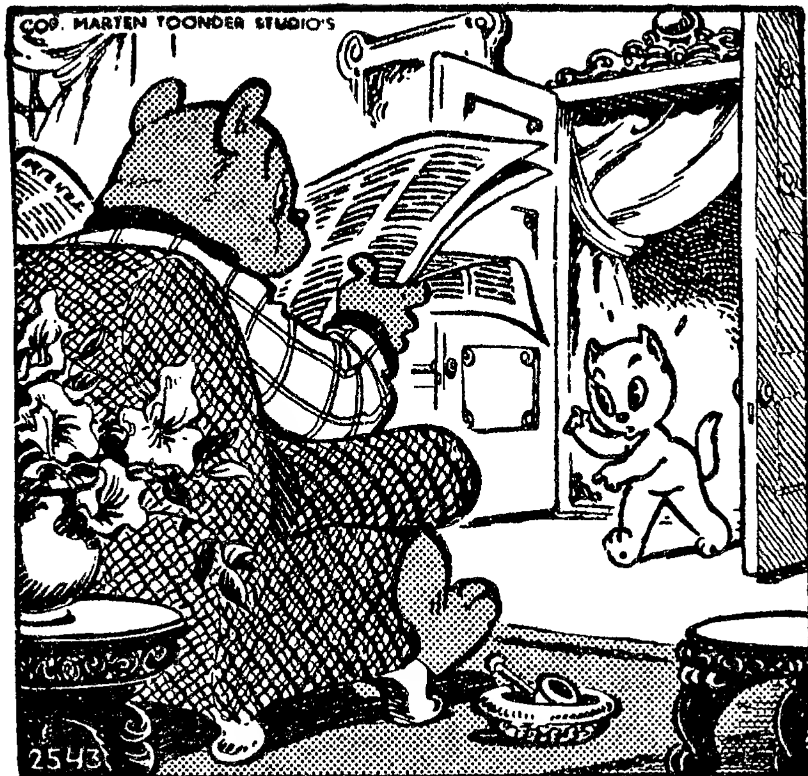
„Robot?” herhaalde Super. „Wij hebben geen robot, wel Hiep?”

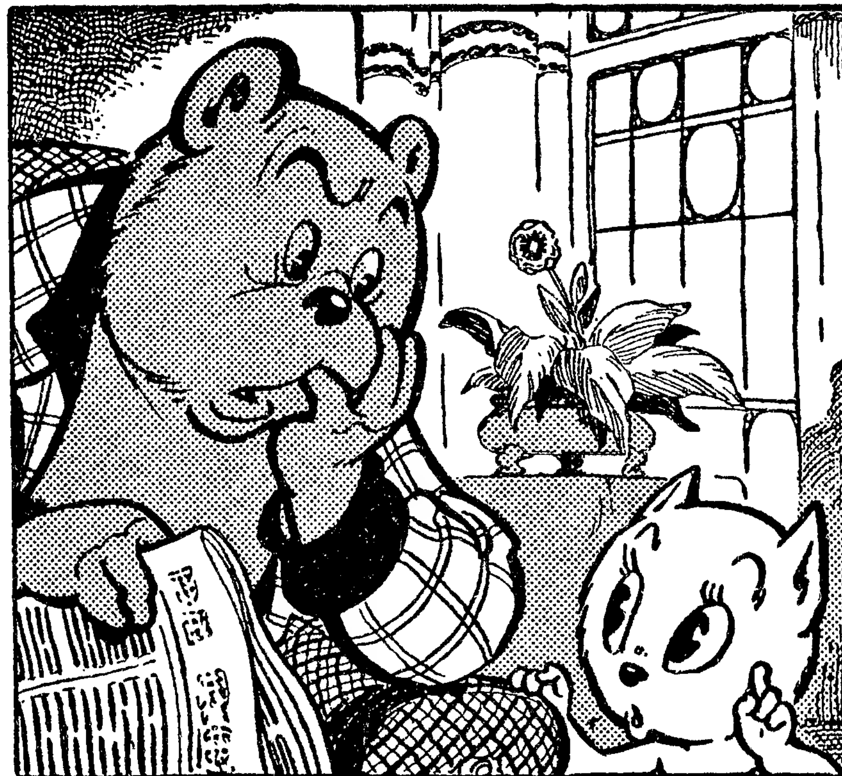
„Nee baas”, beaamde Hieper. „Tom Poes hier heeft een robot. En die dikke Bommel heeft een robot gehad. Maar wij niet hoor! Stel je voor!”

De hooggeplaatste politiebeambte propte zijn opschrijfboekje in een zak en wierp een duistere blik op Tom Poes. Het was duidelijk dat hij diep nadacht.

„Ik ga dit onderzoeken”, verkondigde hij tenslotte. „Deze heren hebben een alibi. En ik wil eerst wel eens weten waar die robot is — en van wie hij is!”

HEER BOMMEL en de daadsteller

Het was enige dagen later, dat Tom Poes heer Bommel weer eens ging opzoeken. Hij trof zijn vriend aan bij het lezen van een krant.

„Zo, jonge vriend", mompelde heer Ollie afwezig. „Ik weet niet waar het met de wereld heen moet! Er vaart een golf van misdaad door het land, als je begrijpt wat ik bedoel."

„Ik heb het gehoord", zei Tom Poes. „Niets dan inbraken en diefstallen. Maar dat is geen wonder, omdat Super de daadsteller heeft!"

„Wat zeg je daar?" riep heer Bommel uit. „Heeft Super de daadsteller? Waarom heb je me dat niet verteld? Waarom vertelt niemand me ooit iets?"

„Ik wou u niet ongerust maken", zei Tom Poes. „Maar ik ben bang, dat we nu iets moeten gaan doen. We moeten Kwetal opsporen! We moeten hem die robot onschadelijk laten maken!"

„Inderdaad!" zei heer Ollie opstaande. „We moeten de stad redden uit de klauwen van deze schurk! Eigenlijk is dat de taak van de politie, maar die schijnt er niet veel aan te doen!"

Nu, dat was niet waar — commissaris Bulle Bas volgde ijverig een spoor — en dat spoor leidde hem rechtstreeks naar Bommelstein.

Zo stapte hij dan ook toevallig op datzelfde moment de achterdeur van het oude slot binnen.

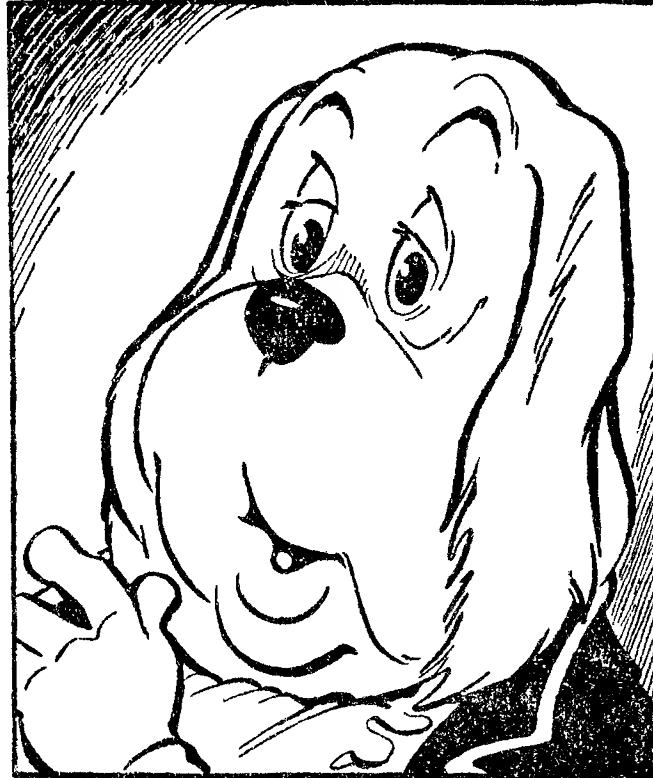
„Goede middag", zei hij tegen de bediende Joost, die daar een maaltijd aan het bereiden was. „Ik wil graag een inlichting van je hebben, vriend!"

„Dat kan", zei de trouwe knecht, „ik ben altijd graag de politie van dienst, als dat in mijn vermogen ligt. Wat wilt U weten?"

„Ik wil weten", zei de commissaris, „of heer Olivier B. Bommel de eigenaar is van een soort robot, die de daadsteller wordt genoemd!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2544

Joost keek verrast op. „De politie komt toch overal achter!", sprak hij bewonderend. „Inderdaad is heer Olivier de eigenaar van een robot, ja. Een héél onaangenaam soort, als ik mij zo mag uitdrukken. Hij heeft mij het raam uitgeworpen! Zeer betreurenswaardig, wanneer ik zo vrij mag zijn!"

„Ja, dat gaat te ver", mompelde de commissaris, ijverig schrijvend. „Waar is die lomperd nu?"

„Ik weet het niet", zei de trouwe knecht. „Ik heb hem sindsdien niet meer gezien — en dat is maar goed ook, want ik houd niet van dat soort ijzeren mannetjes."

„Natuurlijk niet", gaf de politiechef toe. „Maar kun je me ook zeggen, waarom hij zo grof deed?"

„Hm", zei Joost, wat aarzelend. „Zijn denkraam was afgesteld op heer Olivier, met uw welnemen. En heer Olivier.... hm.... nu ja, ik wil niet impertinent zijn!"

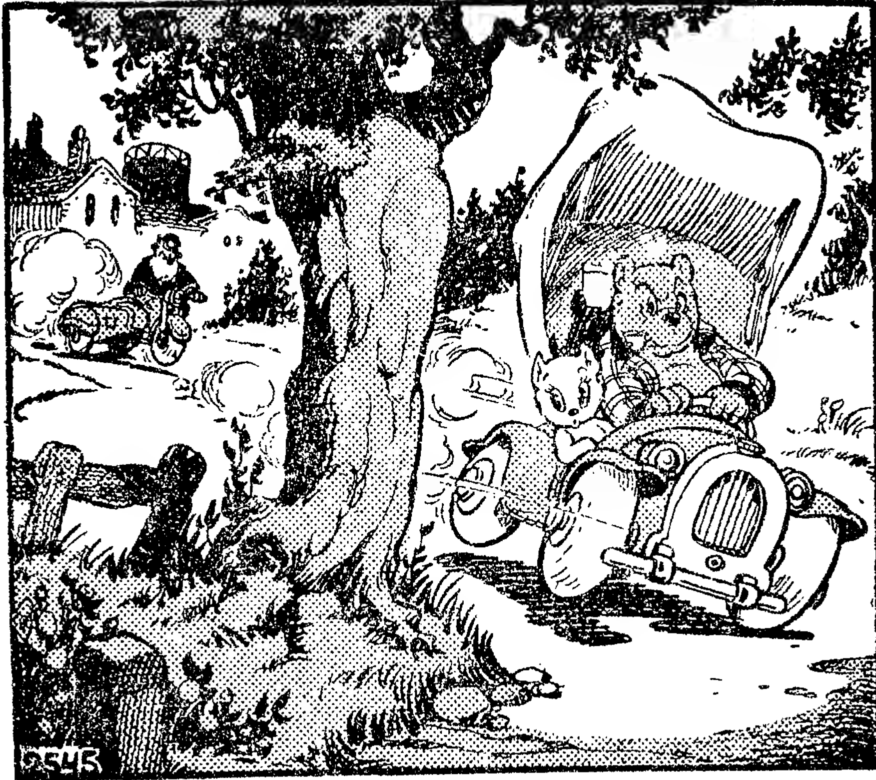
„Ik begrijp het!" riep Bulle Bas uit. Hij sprong met fonkelende ogen overeind en stak het boekje weg. „Die daadsteller deed alles wat Bommel hem opdroeg, huh? Ja, ja! En nu pleegt hij de ene inbraak na de andere! Ja, het is nu wel duidelijk!"

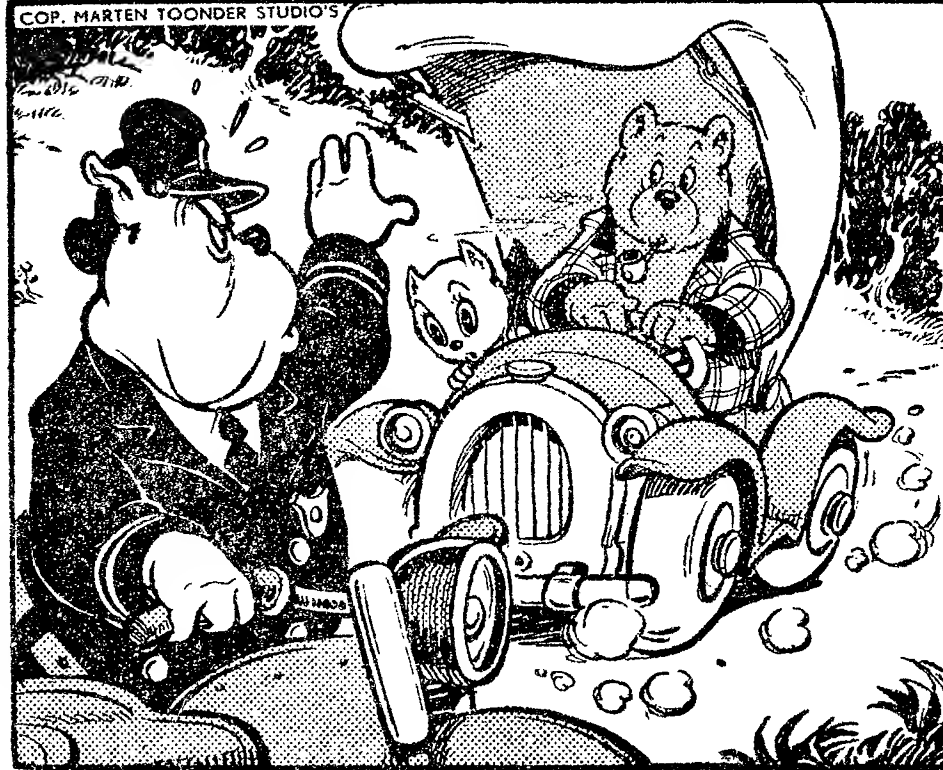
Op dat moment klonk buiten het geraas van een motor. Het was de Oude Schicht, die met heer Ollie en Tom Poes uitreed, om Kwetal te gaan zoeken. Maar de commissaris dacht er het zijne van.

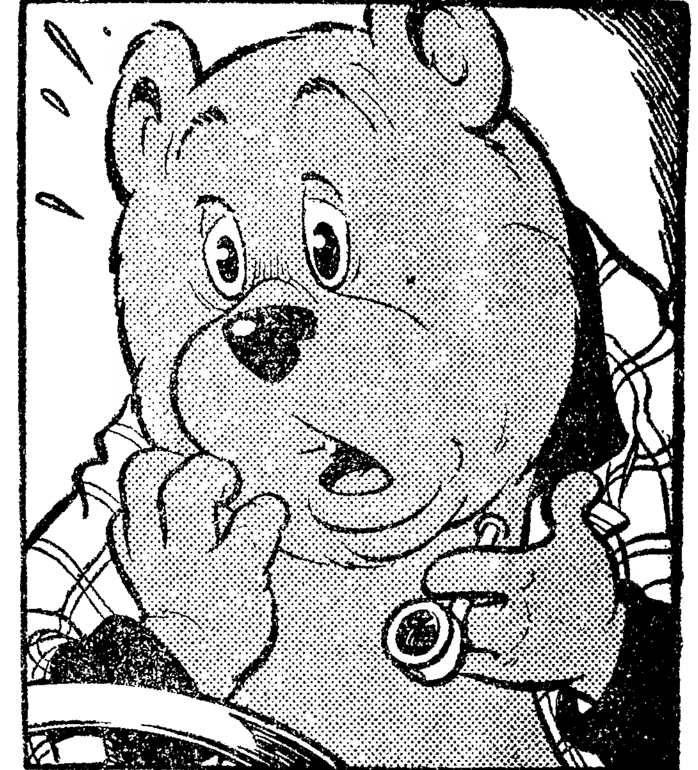
„Daar gaat de schurk!" riep hij uit. „Hij heeft natuurlijk gemerkt, dat ik hem op het spoor ben en nu pakt hij zijn biezen. Maar hij zal niet ver komen! Ha, er is nog politie in deze gemeente! Ik zal hem leren om een robot diefstallen te laten plegen. Het is gedaan met zijn streken!"

Zo sprekende snelde de ijverige ambtenaar de keuken uit, zonder op de protesten van Joost te letten.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2545

„We moeten Kwetal zoeken, dat is duidelijk", zei heer Ollie terwijl hij de Oude Schicht met grote vaardigheid in de richting van het bos stuurde. „Hij is de enige, die de robot onschadelijk kan maken. Maar waar moeten we hem zoeken, jonge vriend?"

„Ik weet het ook niet", zei Tom Poes. „Maar het lijkt me het beste om weer naar de oude ruïne te gaan waar we hem de eerste keer gevonden hebben."

„Juist, net wat ik dacht", zei heer Bommel, wat meer gas gevend.

Maar nu werd er achter hem het geluid van een politiesirene hoorbaar. Het droeve geloei kwam snel naderbij en bleek toe te behoren aan de motor van commissaris Bulle Bas, die hen ronkend voorbijstoof. Doch toen er gepasseerd was, remde de politiechef plotseling en stak gebiedend zijn hand op.

„Halt! In naam der wet!" riep hij.

Heer Ollie gehoorzaamde geschrokken.

„Wat is er?" vroeg hij. „Mijn papieren zijn in orde, hoor! En ik heb haast. Ik moet...."

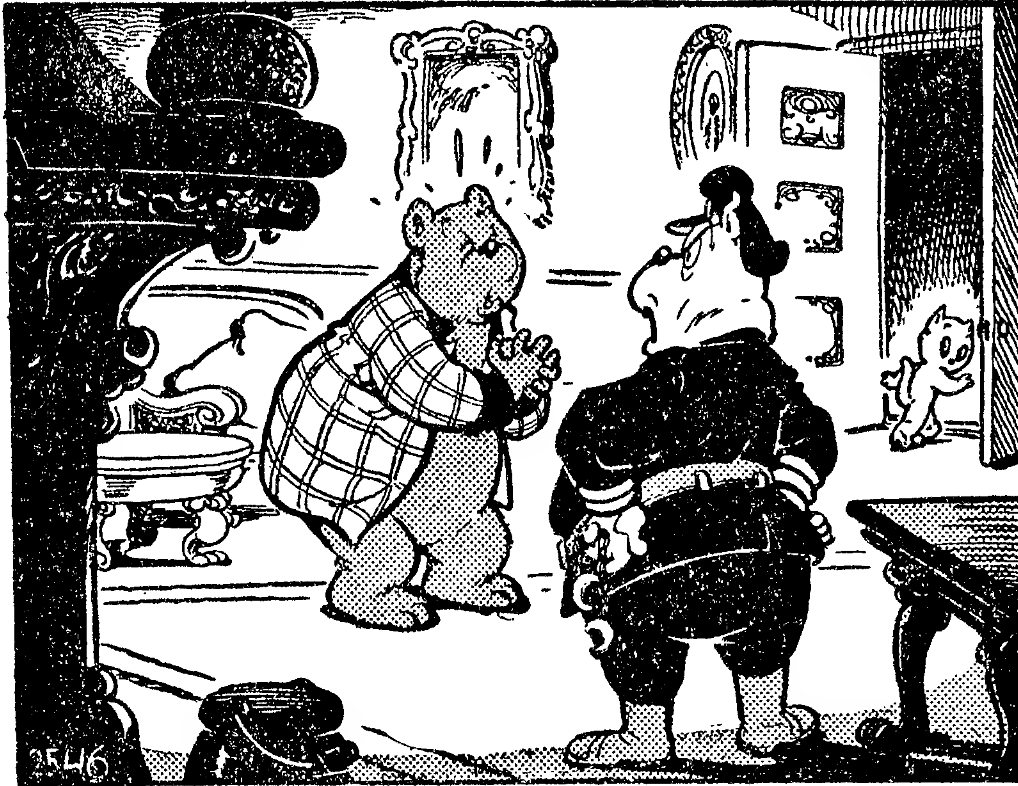
„Je moet niets!" snauwde de ambtenaar. „Het is gedaan met je streken! Jij en je robot, huh? Je denkt, dat je door diefstal rijk kunt worden, als je het vuile werk door een machine laat doen en zelf verder een beetje voor heer speelt, hè? Maar ik heb je door!"

„Dat is niet waar!" riep Tom Poes. „Die robot is nu van Super. Die heeft hem gestolen en zijn denkraam veranderd!"

„Ach wat, denkraam!" riep de commissaris honend. „Mee naar het bureau! Opschieten!"

„Ach, wat vreselijk!" steunde heer Ollie. „Wat een behandeling voor een Bommel! En wie moet er nu naar Kwetal om die vreselijke daadsteller onschadelijk te laten maken?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2546

Commissaris Bulle Bas was streng, maar hij had een hart. En daarom stemde hij er in toe, dat heer Ollie nog even langs Bommelstein ging, om orde op zijn zaken te stellen.

„Maar vlug!" sprak hij kort. „U kunt een koffertje pakken — want u moet er op rekenen, dat u een hele tijd weg zult blijven. Uw misdrijf is ernstig!"

„Mijn misdrijf!" riep heer Bommel handenwringend. „Ik, een onschuldig en hoogstaand heer! Zó ben ik nog nooit beledigd! Ach, ik ben blij, dat mijn goede vader dit niet hoeft mee te maken."

„Geen geschreeuw!" vermaande de politiechef. „Voortgemaakt — de gevangenis wacht! Het is gedaan met je rijkdom! Die heb je aan diefstallen van een robot te danken en daarom helpt er nu geen spijt."

Tom Poes begreep, dat zijn vriend niet in staat was, zelf een verschoning in te pakken. Daarom liep hij naar de zolder om een koffertje op te zoeken.

„Een vervelende boel!" mopperde hij. „De rechter zal natuurlijk wel uitzoeken, dat heer Bommel onschuldig is, maar intussen kan Super rustig zijn gang gaan met de daadsteller. En het ergste is, dat we Kwetal nu niet kunnen opzoeken om er een einde aan te maken."

Nu, inderdaad ging Super rustig zijn gang. Hij zat op dat moment met zijn maat Hieper in het pakhuis en maakte grote plannen.

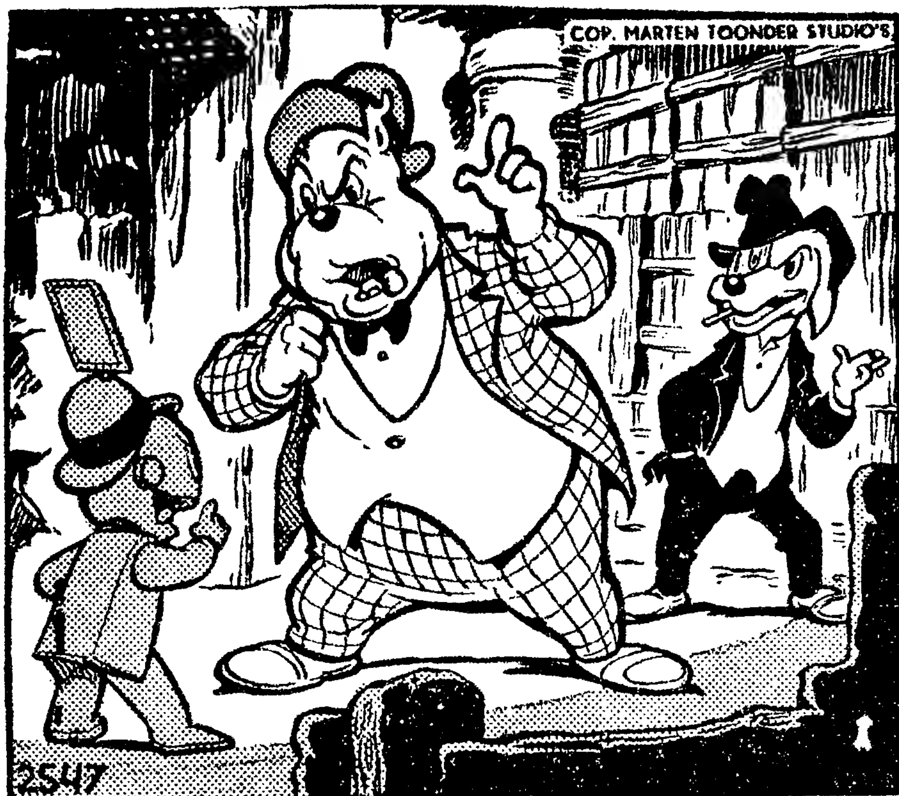
„We moeten opschieten, Hiep!" sprak hij. „Nu hebben we nog de tijd, want de politie zit achter Bommel aan en heeft ons niet in de gaten."

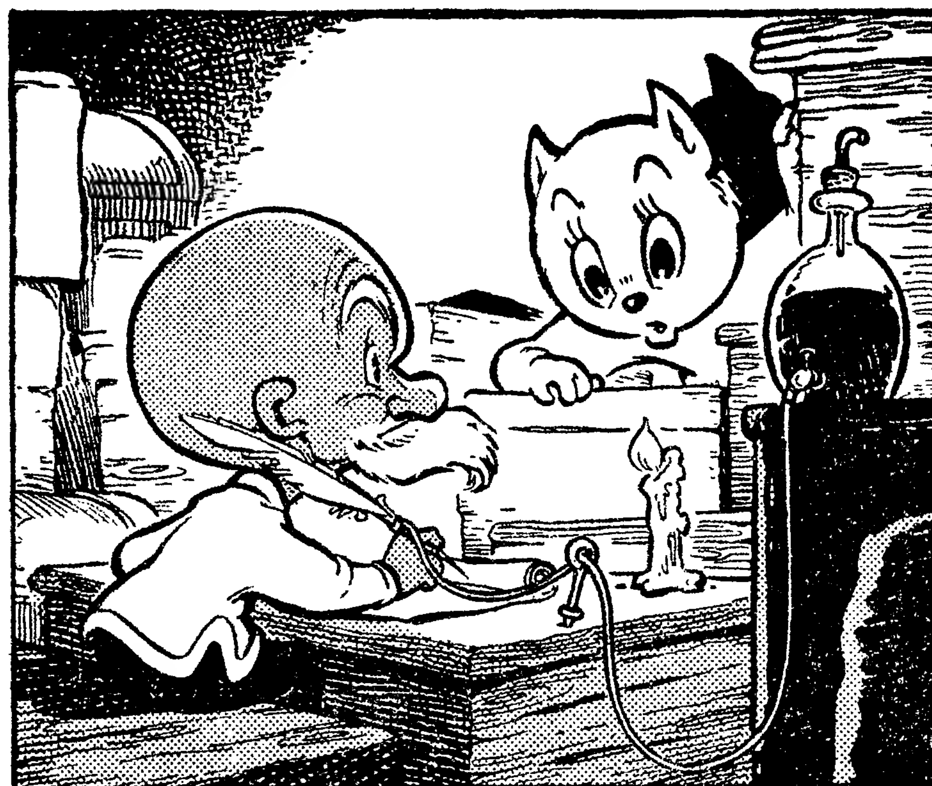
„Nee", riep Hieper giechelend, „dat heb je handig gedaan, baas!"

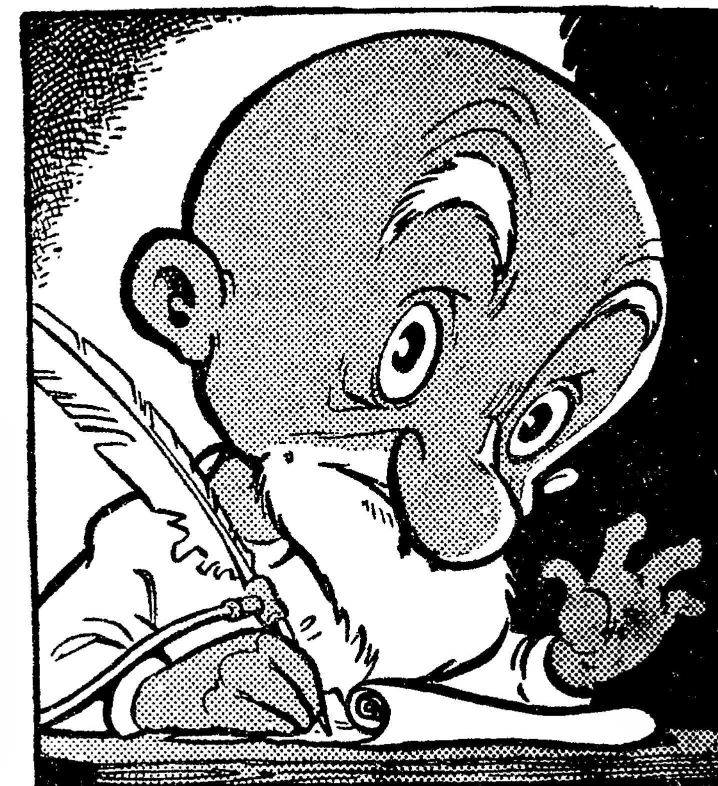
„Zeker", hernam de ander. „Als ik iets doe, doe ik het super! Die stomme commissaris zit op een dwaalspoor en daarom moeten we zorgen, dat we met één slag rijk zijn. We gaan de Rommeldamse Bank leeg halen!"

„Dat is een ideetje!" riep Hiep. „Jij bent toch maar knap, baas!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2547

Super wendde zich tot de daadsteller, die rustig in een hoek had staan toekijken. Hij wachtte tot het ijzeren ventje zijn denkraam goed had ingesteld en sprak toen fors: „Je moet zorgen, dat we met één slag rijk zijn, ouwe jongen! We gaan een grote...."

„We gaan een super-kraak zetten!" riep de robot met bronzen stem. „We gaan de bank leeghalen! Als ik iets doe, doe ik het super! En vlug!"

Zo sprekende wendde hij zich om en liep dreunend de kamer uit, gevolgd door de beide schurken.

Intussen stommelde Tom Poes op de zolder rond, op zoek naar een koffertje voor heer Ollie's verschoning. En terwijl hij daar zo tussen de rommel scharrelde, kreeg hij plotseling een lichtje in het oog.

Verbaasd schoof hij een paar kisten opzij om te kijken, wat dat voor een schijnsel was.

„Kwetal!" riep hij uit. „Jij hier? Hoe is dat mogelijk!"

„Heel gewoon", zei het ventje, van zijn geschrijf opkijkend, „de structuur van het magnetische electronenveld onder dit bouwsel is goed voor mijn siedels."

„O", zei Tom Poes onthutst. „Het is anders wel toevallig, want we hebben je hard nodig! Heer Bommel zit in grote moeilijkheden door de daadsteller!"

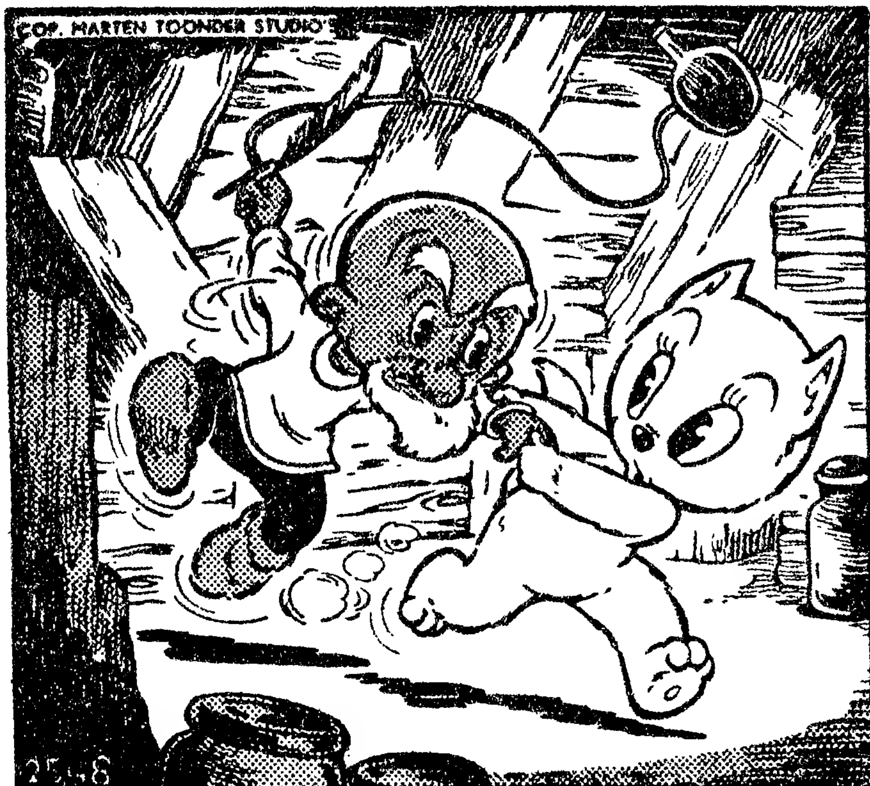
En daarop vertelde hij de breinbaas alles van zijn zorgen. De dwerg luisterde echter maar half.

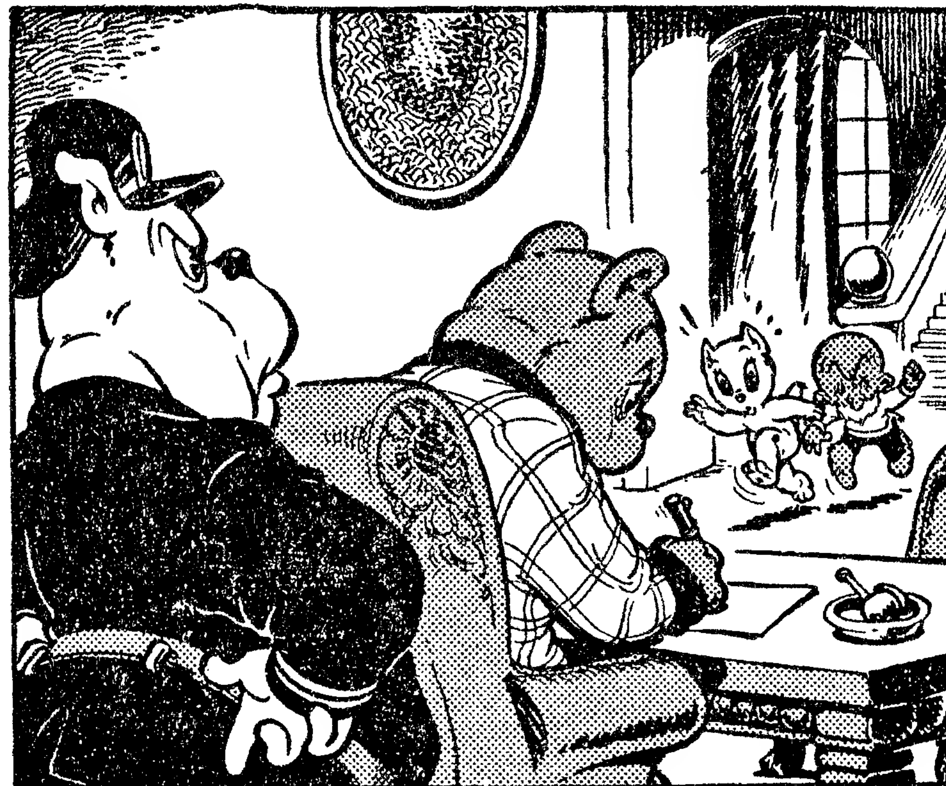
„Och", zei hij, „dit zijn maar kleinigheden voor iemand met heer Bommels denkraam. Die kan het zelf wel opknappen Beter dan ik, hoor! Ik ben lang niet zo knap — en ik heb op het ogenblik juist grote moeilijkheden met het uitvinden van een vulveder."

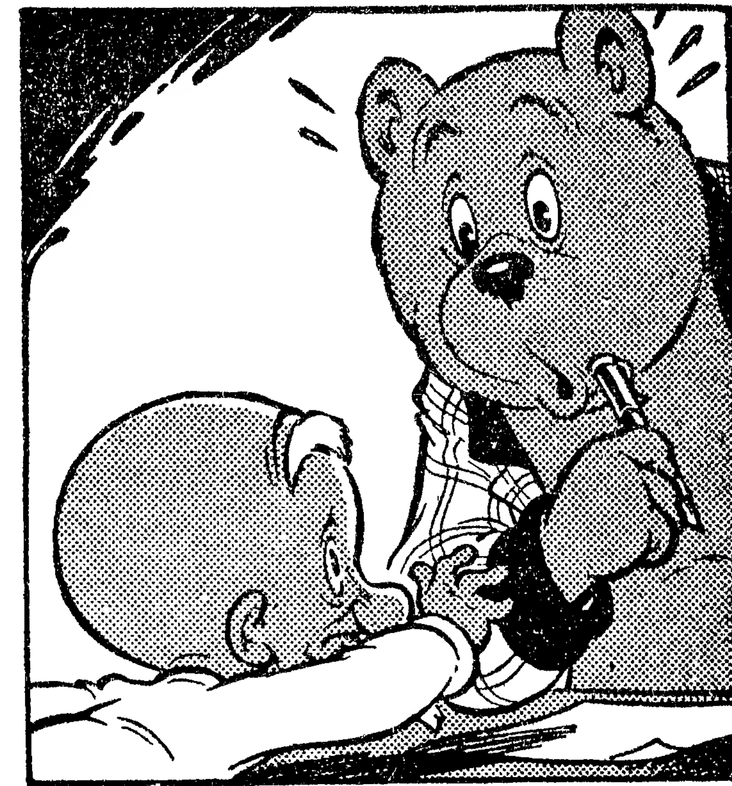
„Een wàt?" riep Tom Poes uit.

„Een zèlf-vullende schrijfveder!" legde het mannetje uit en het wees op een vreemd apparaat, dat hij aan een balk gehangen had.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2548

Tom Poes keek een ogenblik verbaasd naar het toestel waar Kwetal mee zat te schrijven.

„Noem je dat een vulveder?" vroeg hij. „Nu, die kan ik je wel beter laten zien. Kom maar mee!"

Hij trok het ventje van achter de kisten vandaan en rende met hem naar de trap.

„Ho! Pas toch op!" riep de dwerg. „Je trekt de plamoen los waarmee ik het inktvat aan de penneschacht heb bevestigd! Ach — nu is hij kapot! En het was toch al zo moeilijk om zo'n zelf-vullend schrijfroer te maken."

Tom Poes luisterde niet naar dit gejammer. Hij wilde de breinbaas overhalen om de daadsteller onschadelijk te maken en daarom nam hij hem mee naar de kamer waar heer Bommel en de commissaris op hem wachtten.

Heer Ollie was begonnen om een brief met instructies voor Joost te schrijven.

„Waarde Joost", schreef hij met bevende hand, „je beproefde meester moet zich, miskend en eenzaam, in gevangenschap begeven. Natuurlijk zal het recht zegevieren — maar dat kan even duren. En daarom draag ik je op...."

„Ja, wat draag ik hem op?" prevelde heer Bommel, droevig in het vertrek rondziende.

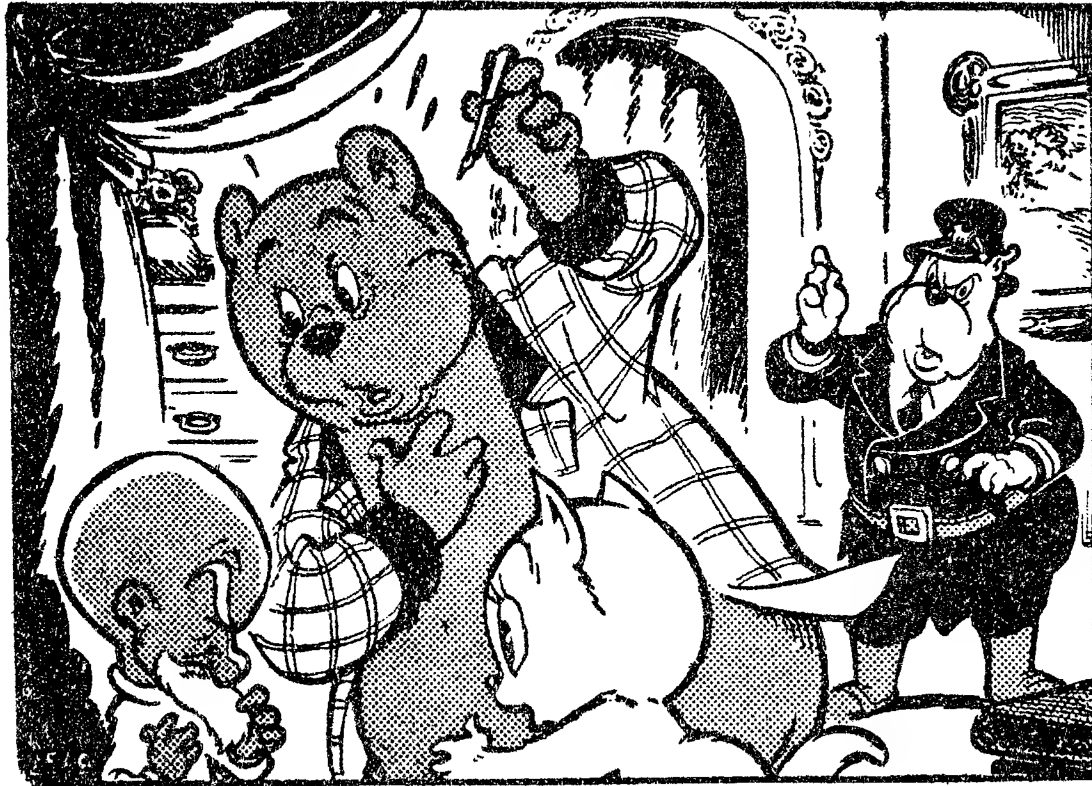
„Nou, komt er nog wat van?" vroeg de politiechef. „Ik kan hier niet blijven wachten!"

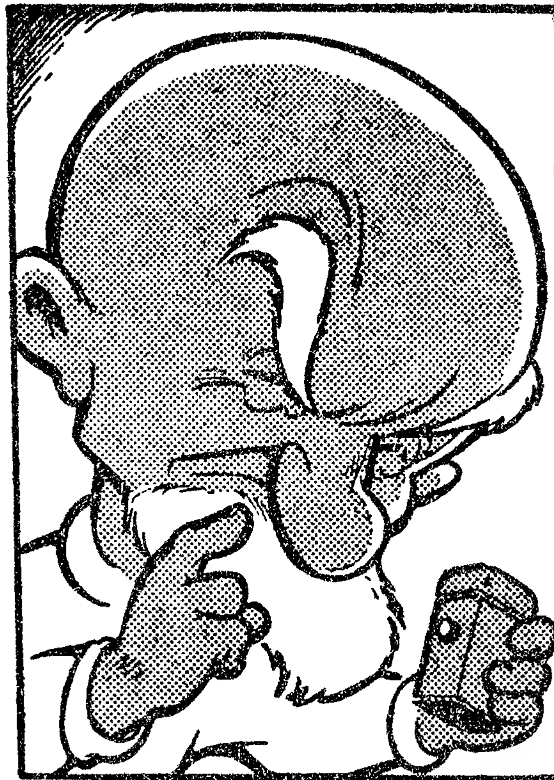
Op dat moment ging de deur open en trok Tom Poes de breinbaas naar binnen. En meteen gaf het kleine ventje een kreet en snelde op heer Bommels schrijfgerei af.

„Een vulveder!" riep hij uit. „Een èchte, doorgewerkte vulveder met een ingebouwde plamoen! Ach, wat hebt u toch een magistraal denkraam!"

Heer Ollie knikte met een lijdende glimlach, maar vóór hij iets kon zeggen zei Tom Poes: „Die mag jij hebben, als je ons helpt!"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2549

„Maak die daadsteller onschadelijk, heer Kwetal!” riep heer Bommel met zwakke stem. „Hij is door een schurk gestolen en nu is zijn denkraam alleen nog maar op slechtheid ingesteld. Maar de politie denkt, dat dat mijn schuld is....”

„Wat een mooie vulveder”, zei de dwerg, dromerig naar heer Ollie's pen kijkend. „Een ingebouwde inktplamoen en een afschroefbare puntbeschermer. Wat een magistraal instrument! Ach, ik wilde dat ik zo knap was als u!”

„Dat is niet iedereen gegeven”, zei heer Bommel, mat glimlachend ondanks zijn zorgen. „Ik zal u dat ding geven, wanneer u die robot....”

„Komt er nog wat van?” riep de commissaris ongeduldig. „Ik kan al dit gepraat niet toestaan. De rechter moet dit maar uitzoeken. Kom, de cel wacht!”

„Maak die robot onschadelijk!” riep Tom Poes.

„Wanneer heer Bommel daar op staat”, zei Kwetal. „Hij zou het zelf natuurlijk beter kunnen dan ik, maar als hij liever heeft, dat ik dat op mijn primitieve manier doe, zal ik natuurlijk gehoorzamen. U moet mijn geknoei echter verontschuldigen. Ik heb alleen maar een hoogfrequente corrulant bij me....”

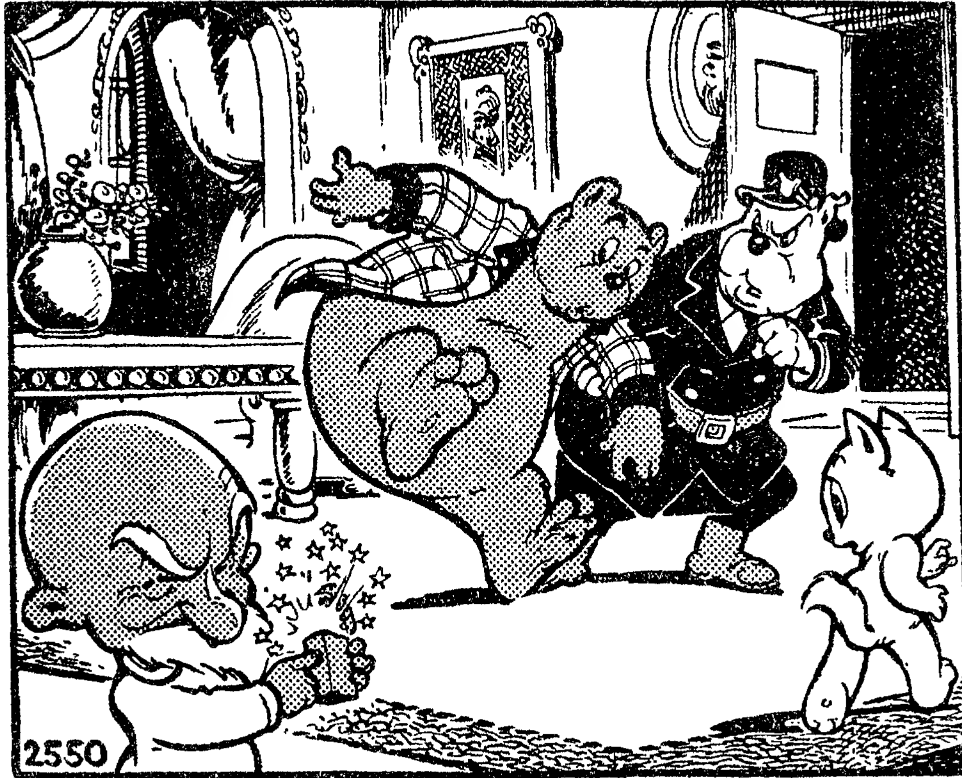
Zo sprekende haalde het ventje een klein nikkelen instrumentje uit de zak en klapte het open.

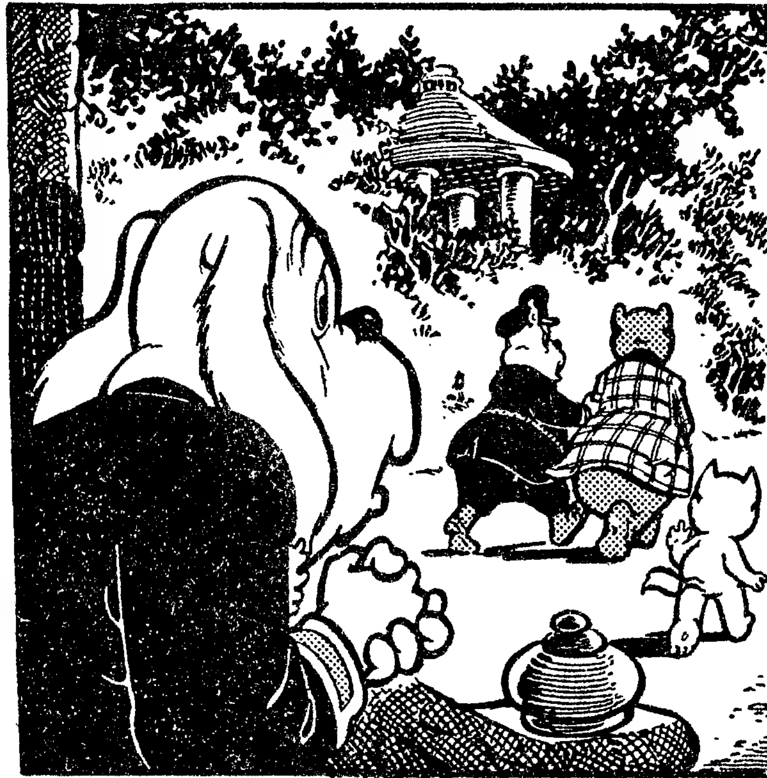
De daadsteller liep op dat moment een heel eind daar vandaan door een gang van het pakhuis, gevolgd door de schurken Super en Hieper. Het groepje was op weg naar de Rommeldamse Bank om daar een grote inbraak te plegen en het zag er naar uit, dat alles vlot en zonder zorgen zou verlopen.

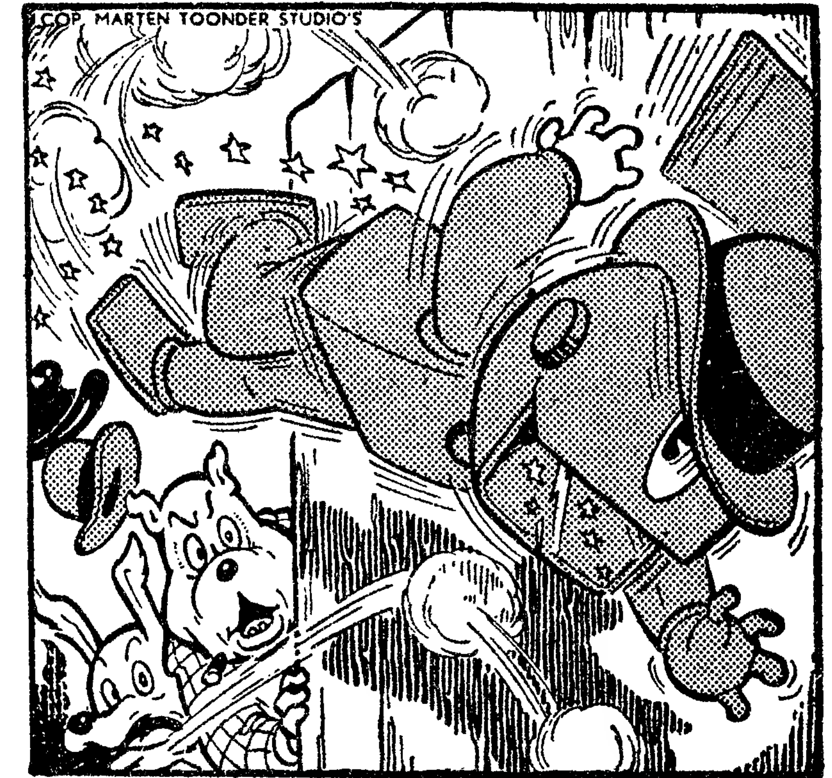
„Een mooie uitvinding, die robot, hè baas?” merkte Hieper tevreden op. „Je hebt hem helemaal in je hand!”

„Helemaal!” zei Super trots. Maar toen bleef hij verbaasd staan. Want de daadsteller begon plotseling op een vreemde manier te huppelen zonder daartoe bevel te hebben gekregen....

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2550

Kwetal draaide aan een knopje in zijn instrument zodat er wat vonkjes uitsloegen.

„Het is maar primitief", verontschuldigde hij zich. „Maar als ik zo draai, verstoor ik de epsilontrillingen van de moleculaire protolgroepen zodat er een hoogfrequente corrulatie optreedt. Heer Bommel zal begrijpen, dat iedere daadsteller zodoende buiten werking treedt. Dat is te zeggen, iedere daadsteller binnen een kring van honderd kilometer, want verder reikt het niet. Ach, het is maar héél eenvoudig en heer Bommel zou het veel beter kunnen. Maar als hij...."

„Nu is het genoeg!" riep de commissaris, die aan het eind van zijn geduld raakte. Hij vatte heer Ollie bij een arm en trok hem de kamer uit naar de buitendeur.

Daar stond de bediende Joost handenwringend zijn spijt te betuigen.

„Verschoon mij, heer Olivier", riep de trouwe knecht schreiend. „Ik heb de commissaris verteld, dat die stelende robot van u was — maar ik wist niet wat ik deed! Ik moet wel mal geweest zijn, met uw welnemen!"

Heer Bommel hield getroffen de pas in. Maar toen schudde hij het hoofd en trad in de buitenlucht.

„Men wordt, als heer zijnde, verraden door degenen die men het meest vertrouwt", mompelde hij. „Ach ja, eigenlijk zou men alles zelf moeten doen!"

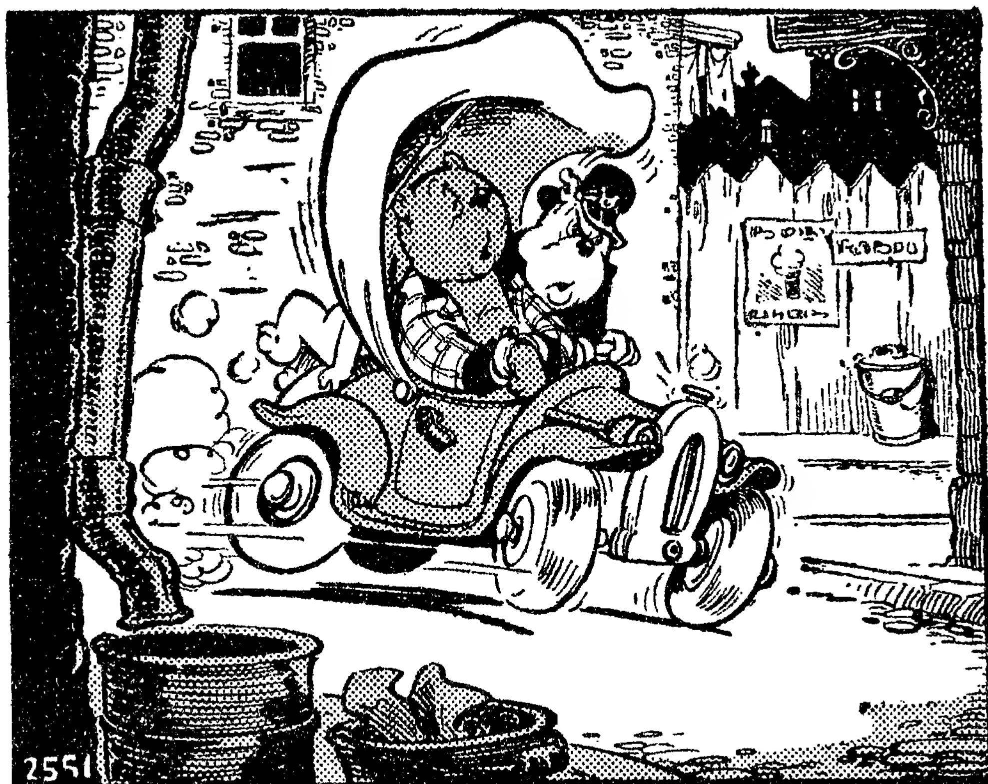
Intussen geraakte de daadsteller steeds meer onder de invloed van Kwetals instrumentje. Zijn epsilontrillingen werden ernstig gestoord en zo kwam het, dat hij zich nu vonkenschietend en zigzaggend door het gangetje bewoog.

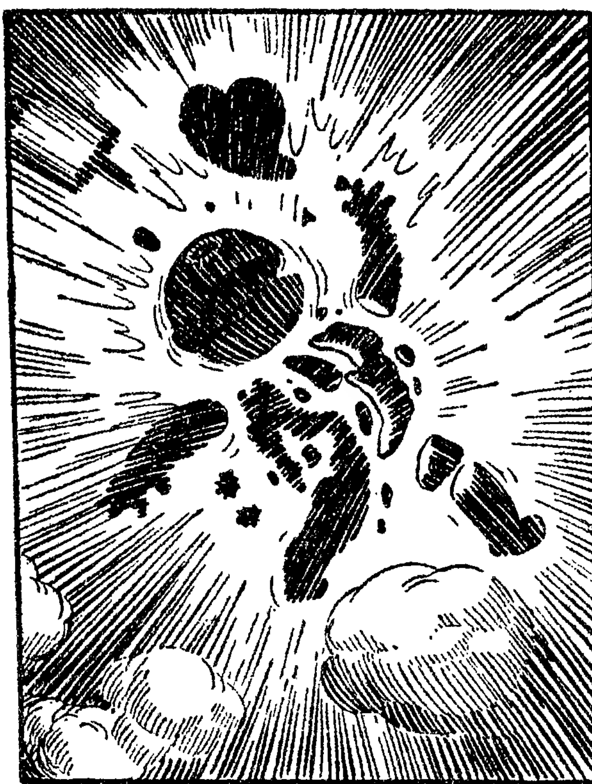
Super en Hieper stonden er wat onthutst naar te kijken, zonder te begrijpen wat er aan de hand was.

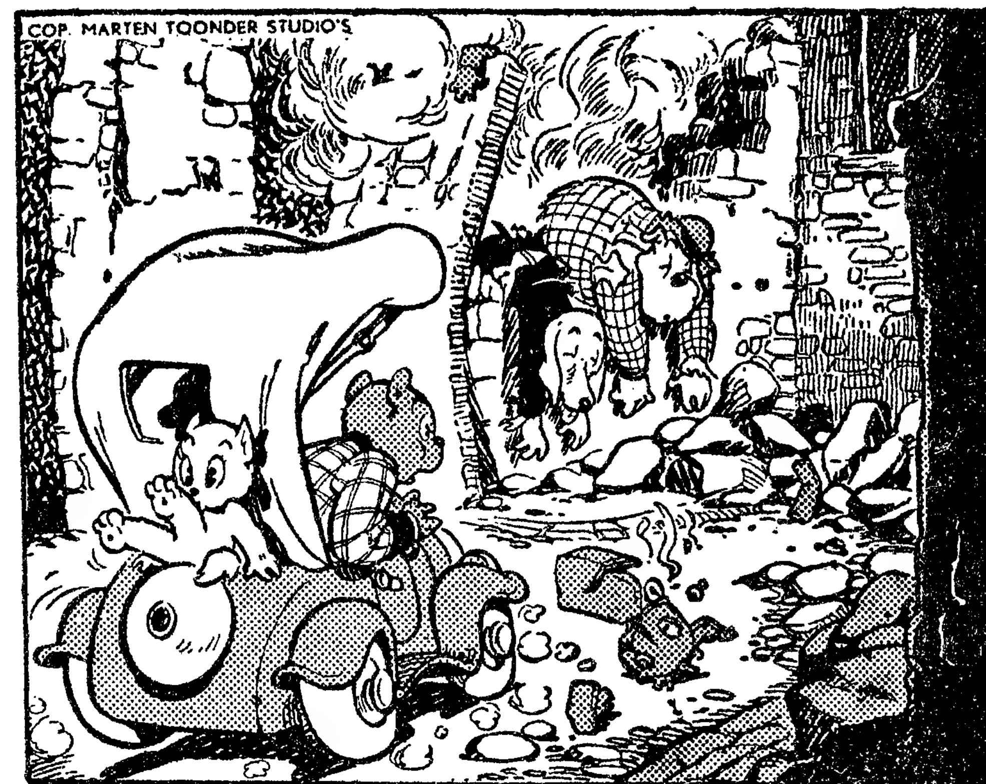
„Z-zou hij z-ziek zijn, baas?" vroeg Hiep ongerust.

„Welnee", gromde Super. „Hij is blij — dat is alles."

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2551

Commissaris Bulle Bas nam geen risico's. Om zijn arrestant veilig naar het bureau te kunnen rijden, had hij hem de handboeien aangedaan en hem in zijn eigen ouwe Schicht gezet.

„Dat zit gemakkelijker dan op een politiemotor", zei hij goedig. „En het loopt ook niet zo in de gaten." Maar dat was voor heer Bommel maar een schrale troost.

„Wat vreselijk!" riep hij jammerend. „Wat een toestand! Als mijn goede vader dit eens had moeten meemaken. Zijn zoon, zijn Ollie, als een misdadiger, met kettingen aan door de stad gesleept! Wat een vreselijk lot!"

„Ik ben er ook nog", zei Tom Poes troostend. Hij was achter op de auto gaan zitten om zijn vriend in deze moeilijke ogenblikken bij te staan.

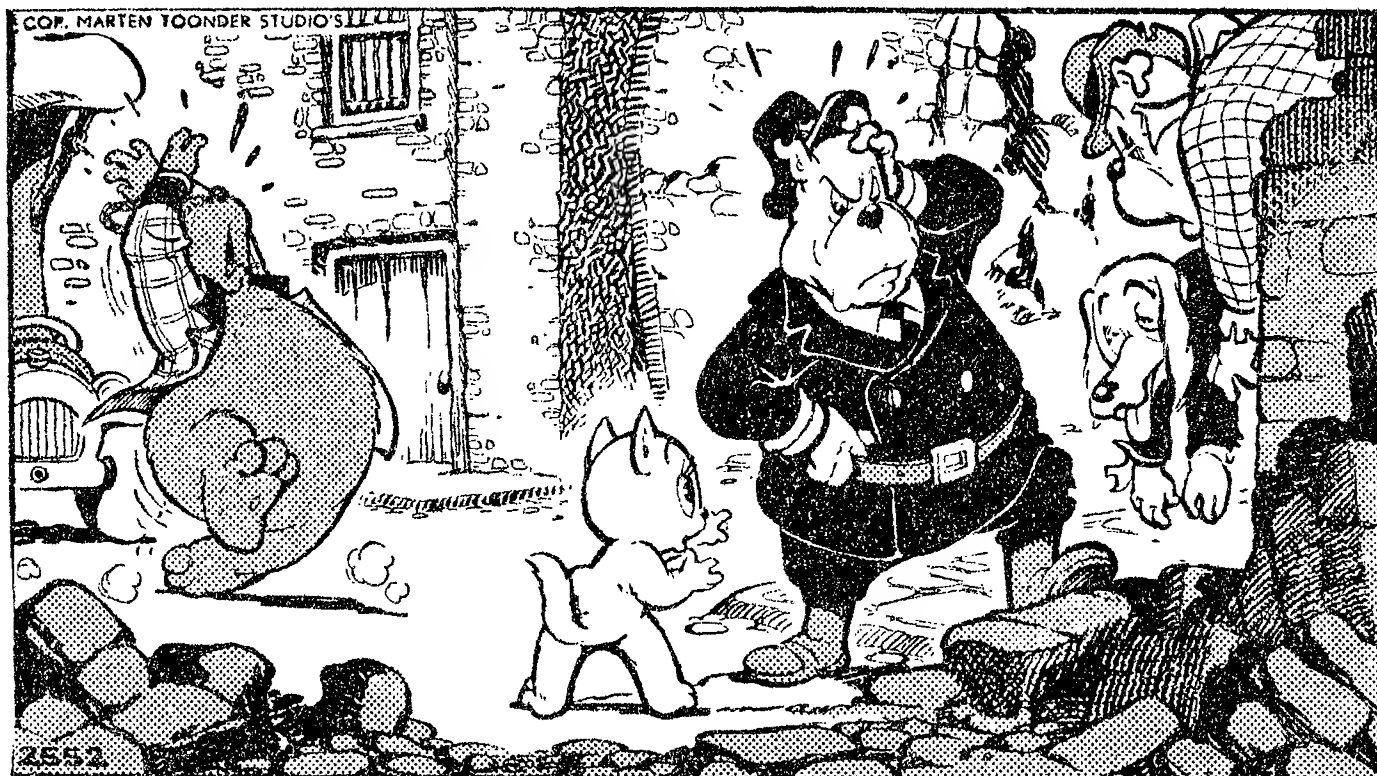
„U zult zien, dat alles nog in orde komt", vervolgde hij. „Dat apparaatje van Kwetal zal nu zo langzamerhand wel werken — en ik heb zo het idee, dat de commissaris dan zijn fout wel zal inzien!"

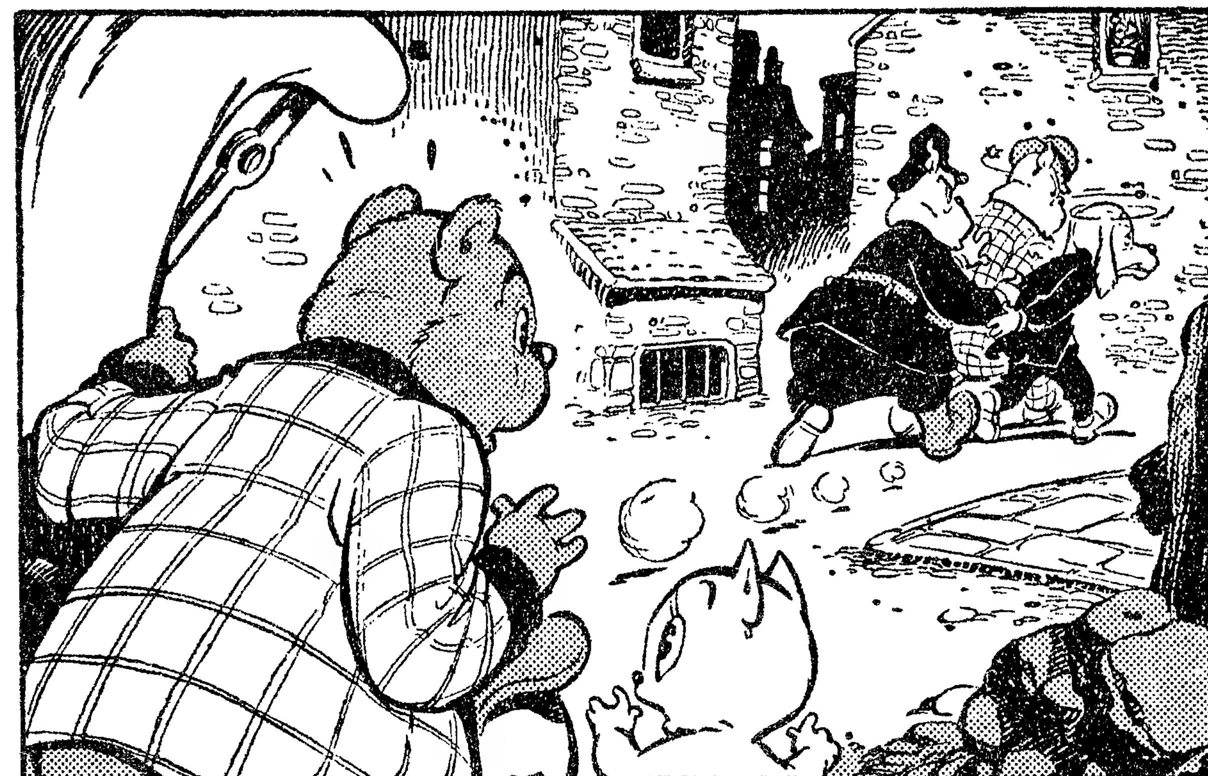
„Wat fout?!" riep de politiechef boos. „Het recht moet zijn loop hebben!"

Nu, dat had het. Want op dat moment kreeg het instrument van Kwetal contact met het denkraam van de daadsteller en nu trad er een hoogfrequente corrulatie op. Met een ontzaglijke knal sprong de robot uit elkander, zodat er een gat in de muur van het pakhuis sloeg en de stukken metaal op straat vlogen. Het toeval wilde, dat de oude Schicht juist op dat moment door het steegje reed, zodat Bulle Bas een goed uitzicht had op het gebeuren.

Hij remde krachtig en staarde ontdaan naar de gestalten van Super en Hieper, die door de ontploffing bewusteloos naar buiten werden geslingerd.

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2552

De commissaris bleef enige ogenblikken onthutst naar de overblijfselen van de robot voor zijn wielen zitten kijken. Daarop gleed zijn blik naar de bewusteloze gestalten van Super en Hieper en met een zacht gemompel stapte hij uit de auto.

„Het spoor leidt onverwachts in een andere richting", prevelde hij, het hoofd krabbend. „Het schijnt me toe, dat deze twee heren met dat stelende machinemannetje te maken hebben — maar wat?"

„Die twee heren zijn schurken!" riep Tom Poes kwaad. „Ze hebben de daadsteller gestolen — dat heb ik u al een paar keer verteld."

„Maar dan eh.... hm! Dan is heer Bommel dus onschuldig!" riep de politiechef verslagen uit. „Wie had dat kunnen denken? De schijn was toch tegen hem!"

Op dat moment liet heer Ollie zich uit zijn auto glijden. Hij hief zijn geboeide handen rinkelend omhoog en trad op de ambtenaar toe.

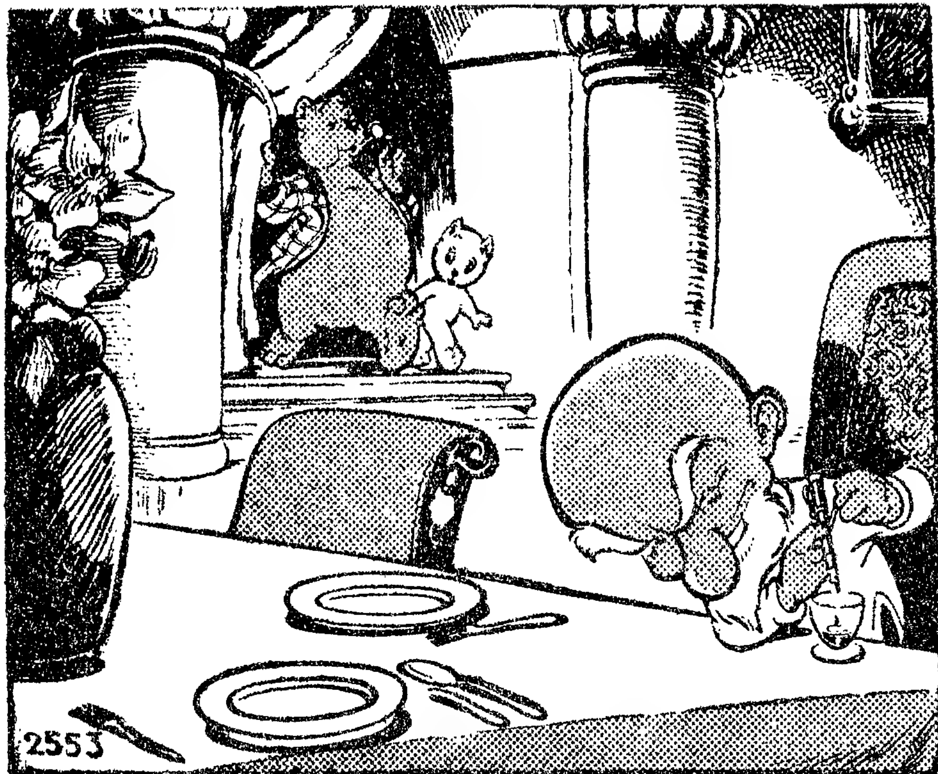
„Het schijnt, dat de schijn altijd tegen mij is!" riep hij op schrille toon. „Een heer gaat nu eenmaal eenzaam en onbegrepen door het leven — net als mijn goede vader me altijd al zei. Maar ik sta er op, dat u die ketting losmaakt, want dit gaat te ver. Daar zult u meer van horen, als u begrijpt wat ik bedoel!"

De commissaris gehoorzaamde brommend. „Een kleine politiële vergissing", mompelde hij. „Dat kan iedereen gebeuren, nietwaar? Ik stel voor, dat we er niet verder over praten. U gaat rustig naar huis en ik geleid deze misdadigers voor. Is dat afgesproken? Dan zal ik mijn verhaaltje over jou verscheuren. Even goede vrienden dus, Bommel! Tot vanavond in de kleine club, hoor! Ik geef een rondje!"

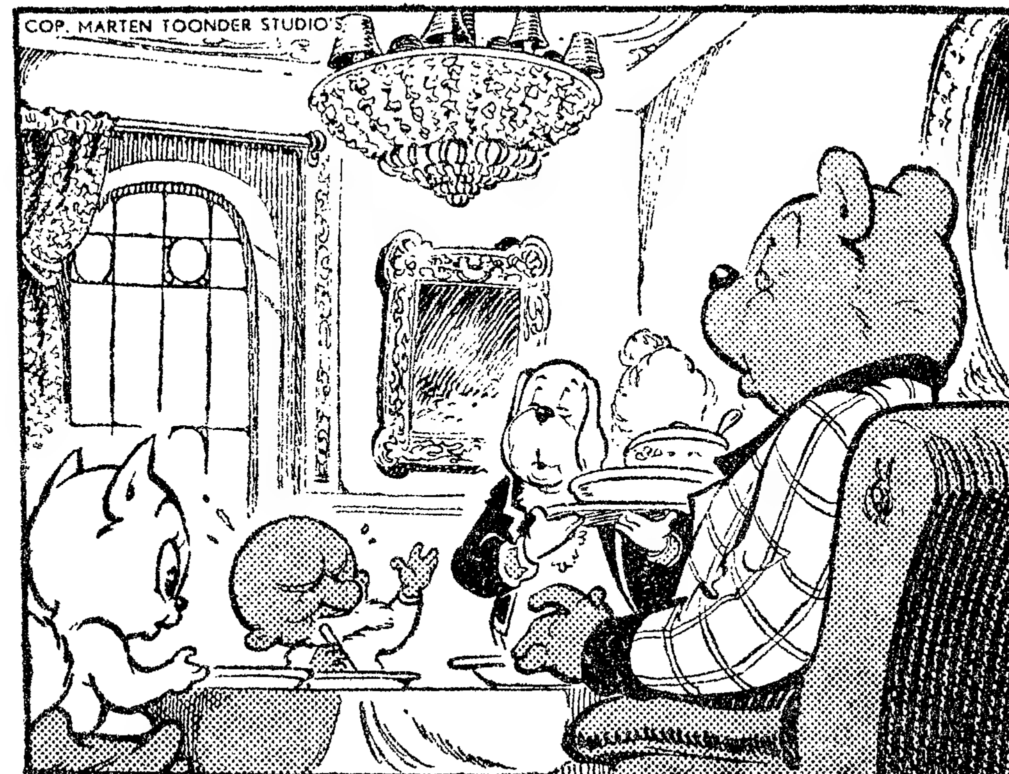
Zo sprekende knipte de ijverige beambte de boeien om de polsen van de langzaam bijkomende schelmen en begon ze voor zich uit te drijven naar het bureau.

Heer Bommel keek het groepje na. „Toch wel een aardig iemand, die Bas", zei hij wat onzeker. „Wat jij, Tom Poes?"

HEER BOMMEL *en de daadsteller* 2553

Toen heer Bommel en Tom Poes terugkwamen op slot Bommelstein, had Joost juist de tafel gedekt. Hij hield nu eenmaal van regelmaat en ook wanneer men zijn meester naar de gevangenis bracht, ging hij voort om op gezette tijden de maaltijden op te doen.

Alleen op die wijze was het mogelijk het eten gereed te hebben, wanneer een avontuur op zijn einde liep. (De oplettende lezertjes zullen dit reeds lang begrepen hebben, maar het leek goed het even vast te stellen.)

De dwerg Kwetal zat achter het blanke tafellaken met heer Bommels vulpen te spelen en hij lachte toen zijn gastheer binnenkwam.

Mag ik dit prachtige schrijfinstrument nu houden?" vroeg hij.

„Dat mag je", zei heer Ollie opgewekt. „De robot is onschadelijk gemaakt — en een heer komt altijd zijn beloften na Maar je mag nooit meer een daadsteller maken, hoor! Daar komt alleen maar narigheid van!"

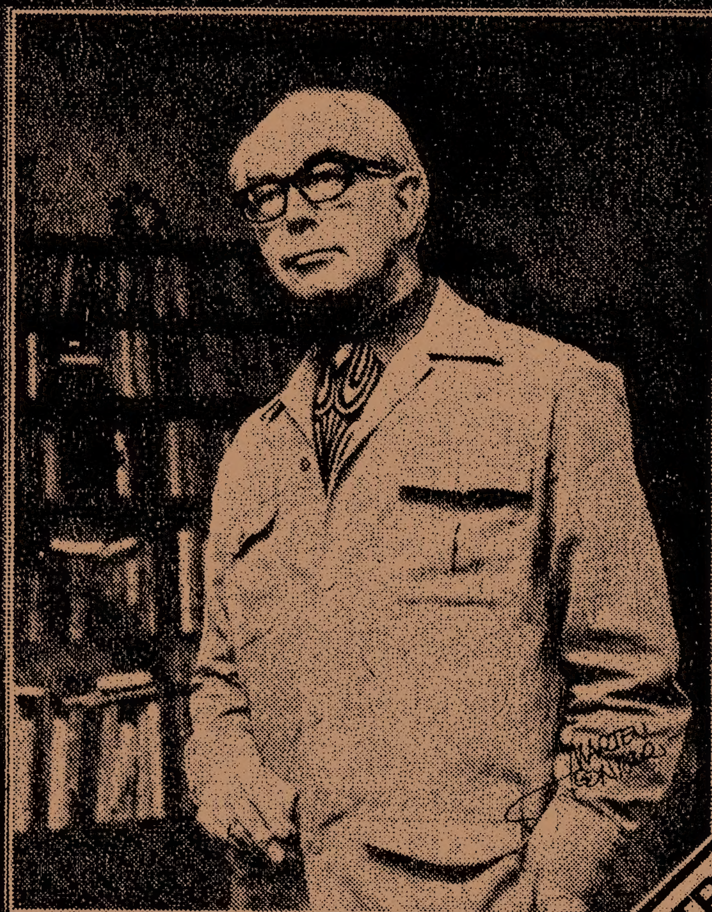
„Ach ja", sprak de breinbaas zuchtend. „Het was een vergissing. De wereld wemelt van lieden, die voor alles een oplossing hebben. Zij moeten dus machtige denkramen hebben en daarom heb ik de daadsteller gemaakt. Maar ik zie nu in, dat de denkramen van anderen dan ikzelf te magistraal zijn — mijn raampje is te klein om alles goed te kunnen begrijpen."

„Het is goed, dat je dit inziet, jonge vriend", zei heer Bommel goedig. „Dat soort werk kun je beter aan een heer overlaten, wat jij, Tom Poes?"

„Hm", zei Tom Poes, „ik geloof, dat een heer en een daadsteller ook niet zo goed samen gaan, heer Ollie. Een heer moet niet te veel doen."

„Wat bedoel je, als je begrijpt wat ik bedoel?" vroeg heer Bommel uit de hoogte Maar gelukkig bracht Joost op dat moment de maaltijd naar binnen, zodat Tom Poes het niet verder behoefde uit te leggen.

EINDE VAN DIT VERHAAL.

TOM POES II

Het doet ons groot verdriet dat, kennelijk illegale, uitgevers onlangs toch nog zijn doorgegaan met hun onwettige praktijken en met 3 nieuwe deeltjes ('Het Lijm Teem', 'De Volvetters' en 'Het Wegwerk') op de markt zijn gekomen. Hun niet goed te keuren daden (al zijn de boekjes prachtig van kwaliteit) die vroeger voor idealistisch doorgingen, blijken niet meer te rechtvaardigen (zo dat ooit al het geval was) want niet alleen dat zij maar liefst ƒ 4,25 voor hun boekjes vragen, zij moeten nu ook op de hoogte zijn geweest van het royale gebaar dat zowel Marten Toonder als direkteur Geert Lubberhuizen van De Bezige Bij hebben gemaakt, door hun toestemming te geven voor het legaal herdrukken van de oude Tom Poes-verhalen. Proberen deze lieden op het laatste moment nog een ferm graantje mee te pikken met hun lukratieve onwetmatigheden. Of geloven zij soms niet dat de oude verhalen nu echt, op het oude vertrouwde krantenformaat, herdrukt gaan worden? De kwade lieden hebben overigens wel 3 zeldzame verhalen herdrukt. Wordt daar meer aan verdiend?

AAN DE BAKERMAT VAN TOM POES

DE FIJNE TREKJES moeten het 'm doen IN HET STRIPVERHAAL

Jubileumbezoek bij een populair HEER

(Van onze speciale verslaggever)

OP de rechterbenedenhoek van de achterpagina staat vandaag de 2500ste Tom Poes. Het parmantige witte ventje, met zijn eigenwijze snoet, heeft als secondant van zijn beroemde vriend Heer Bommel, meer dan zeven jaar lang de lezers van de VOLKSKRANT aan het ontbijt geamuseerd met zijn capriolen op het randje van de krant. In 2500 afleveringen — maar eigenlijk al veel eerder — is hij vertrouwd geworden bij groot en klein, bij hoogleraren en zakenlieden, advocaten en politiemannen. Zo vertrouwd, dat kinderen hem met gesloten ogen zouden kunnen uittekenen. En toch . . . is hij niets; bestaat hij louter bij de gratie van idee en verbeelding, een handvol woorden en een tekenpen met blank papier. Elke ochtend moet hij zijn eigen bestaan bewijzen.

„De Daadsteller"

Dat is het verrassende voor de „Argus", die Tom Poes wil betrappen op zijn tocht van wit papier naar springlevend wezen — de wording van een stripverhaal, — te zien namelijk, dat deze tovenaarsleerling met vaart en karakter zijn eigen leven leidt en tegelijk niet bestaat, kan denken en doen en tegelijk niet meer is dan een 2500 maal herhaald getekend figuurtje, tot leven gebracht door het technisch raffinement van de tekenfilm.

Tom Poes zou echter nooit Tom Poes geworden zijn zonder verhaal, zonder springlevende dialogen tussen hem en Heer Bommel, zonder wat Marten Toonder — zijn geestelijke vader — met een twinkeling achter zijn brilleglazen „fijne trekjes" noemt. Schrijver en tekenaar: deze twee kwaliteiten vormen één van de vele gespletenheden van natuur, die Marten Toonder dagelijks moet overwinnen. (Enkele andere: artist en zakenman, sprookjesverteller en filmer, kluizenaar en werkgever van veertig man personeel). Tom Poes is allereerst het product van een schrijver; het verhaal is het belangrijkst.

Wij, lezers, hebben de voorbije jaren tientallen Tom Poes-verhalen gelezen. We hebben gegriezeld over Horror de Ademloze en gegniffeld over het Vibreerputje. Dat alles heeft Marten Toonder voor ons moeten bedenken: Solfertje en het Lijm Teem, de Grootgroeiers en het Denkraam, Kwetal, de Breinbaas, de betoverde prinses Bertha en het Slaagsysteem. Voor een glimlach ontbijtplezier — kind met de kinderen — zijn Tom Poes en Heer Bommel ons elke morgen komen amuseren en hun uitdrukkingen maakten bij ons school, als u begrijpt wat ik bedoel. En later wordt misschien het geheim ontraadseld van Tom Poes' lange levensduur.

De 2500ste

In 1949 keken we al niet meer op van de 500ste aflevering: de Oude Schicht was stukgeraakt bij de Pier-race; we zien Heer Bommel mal doen in de garage: „Hm . . .ik bedoel . . .eh . . .wilt u hem maken?". Op 12 Juni 1950 — duizendste aflevering — vieren Tom Poes en Heer Bommel een klein feestje, „in alle bescheidenheid, zonder krantenlieden, zonder buren of bewonderaars, vergeten en alleen met z'n tweeën". En in de 2000ste aflevering roept Klokker — het mannetje van de Klok — „Elf uur, elf uur! Wat doe je met je tijd? Friemelpraat en frutsels! Elf uur! Elf uur!"

Wat doet Marten Toonder met zijn tijd? Kijk, ergens boven zijn tekentafel in de Blaricumse hoeve „Arx Quietis" — kippen scharrelen op het erf en alle vogelkelen trillen een ochtendlied — buigt hij zich over de 2500ste aflevering, die u in deze krant vindt. Het is nummer 6 van „Heer Bommel en de Daadsteller", begonnen op Maandag 2 Mei (2495) met: „Op een mooie dag in het voorjaar reden Tom Poes en Heer Bommel en de Oude Schicht de vrije natuur in". Eigenlijk zit 't zo:

Een week of wat voor een verhaal eindigt staat er op een van de blocnotes van Marten Toonder een krabbel: „De Daadsteller. Thema: Als ik 't voor het zeggen had", voorzien van enkele onsamenhangende, met lussen omhaalde woorden. Dit betekent, dat een van de vonkjes van een ideeën-rijk man voorgoed heeft vlam gevat. Na een ochtend piekeren staat een korte samenvatting op papier.

Deze synopsis wordt in een redactievergadering van de Marten Toonder Studio's in Amsterdam besproken. Het scenario wordt uitgewerkt in een draaiboek met scènes, voor elke aflevering drie en, wat de tekenwijze aangaat meestal verdeeld volgens de filmtechniek: totaal-beelden, halve totale en close-ups. In de studio tekent Ben van 't Klooster de eerste striptekening in potlood. Hopelijk is ze op tijd klaar.

Na deze fase begint opnieuw het werk van Marten Toonder. De eerste tekening wordt door hem in detail gecorrigeerd. Bij strip 2500 betekent dit, dat het water op het dak van de Oude Schicht meer wordt geaccentueerd en dat Heer Bommel en Tom Poes op het laatste plaatje in een natuurlijker houding in de auto zitten. Soms wordt een plaatje uitgevlakt, maar meestal is correctie voldoende. Later op de dag — als Marten Toonder er een ochtend tekenen op heeft zitten — wordt het magere scenario uitgewerkt in de tekst, die onder nummer 2500 komt te staan. Misschien weer met friemelpraat en frutsels, want zulke monsterwoorden gaan bij Marten Toonder gewoon over tafel. (Dat zei me mevrouw Toonder, de sprookjesvertelster Phiny Dick, die zelf het verhaal „Birre Beer" schrijft, met het gebeurmannetje Plots en Sokkieplof; ook zij is dol op gekke woorden en tere namen. Met prachtige planten en antieke lampen heeft zij in huis een sfeer gebouwd waarin verhalen gedijen kunnen).

En ondertussen, terwijl de torenklok van Blaricum het middaguur slaat, zit achter een groot raam aan de Amsterdamse Bloemenmarkt, het Singel, een tekenaar met een trekpen en penselen. Nummer 2500 wordt in inkt gezet, van contour voorzien, gedetailleerd op de achtergrond. Dat is het laatste creatieve, wat er met Tom Poes geschiedt. Een snelle tocht naar de clichémaker volgt en een groen karton — de stype — met een blad blauwgestencilde kopij belandt op de krant, waar de strip de technische weg gaat van alle krantenmateriaal. Enkele uren later staat Tom Poes op zijn vertrouwde plaats. En in de studio is men inmiddels begonnen met de volgende aflevering, want de strip is in Nederland een industrie: Tom Poes verschijnt in zestig kranten over de gehele wereld, tot bij de Nederlandse emigranten in Australië, Nieuw-Zeeland en Canada, die hun vaderland konden missen, maar Tom Poes niet.

EEN blik uit de verte op Marten en Phiny Toonder: verhalenvertellers voor een publiek van millioenen. In de zithoek van hun ruime woonkamer ontstaan vaak de invallen voor nieuwe avonturen van Tom Poes.

DE gehele ochtend zit hier elke dag een Europees kindervriend te tekenen. Op deze schraagtafel, vol geheimzinnige flesjes en tubes, krijgt Tom Poes zijn verwonderde ogen en Heer Bommel zijn geruite jas. Dat eist concentratie. Als de telefoon nu maar stil blijft . . .

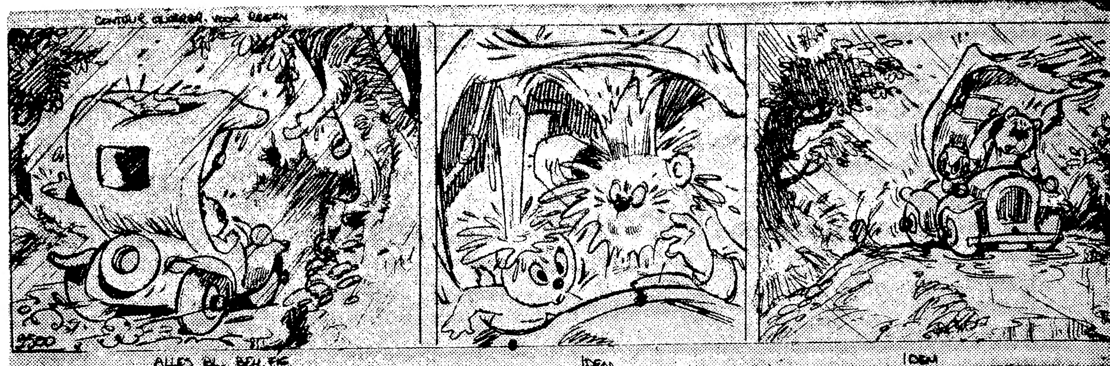
KIJKEND naar de potloodschets van de nieuwe aflevering van „Heer Bommel en de Daadsteller" laat Marten Toonder z'n gedachten eens gaan over het verhaaltje: wàt moet Heer Bommel roepen, als hij al dat water op z'n hoofd krijgt?

2500
A Oude Schicht (van achteren gezien) rijdt door de regen. het dakje is als een kuipbad met water gevuld
B dak bezwijkt. O.B. en T.P. krijgen waterval over zich heen (half-totale)
C motor is afgeslagen. O.B. zit druipend en tevergeefs te starten. T.P. droogt zich een weinig (donkere lucht met wind en regen) (totale)
2501
A O.B. en T.P. staan naast Oude Schicht. O.B heeft [illegible]

HET scenario voor aflevering 2500 is een A, B, C . . . Zestig tot negentig van deze mootjes is een Tom Poes-verhaal. De tekenaar ziet, dat plaatje B een half-totaalbeeld moet worden. En we komen ook al dat kuipbad tegen, dat geen „knipbad" mag worden, zegt de tekst.

Deze striptekeningen lijken hetzelfde. Maar zij betekenen twee fases in de groei van Tom Poes. Let maar op Heer Bommel (midden)

„Alles blauw, behalve figuren", is de aanwijzing voor de inkter bij de tekening van Marten Toonder. Hieronder enkele fragmenten tekst.

2500 Het begon te regenen niet zo maar als een beetje, maar in stralen zodat het fraaie uitzicht plotseling verdwenen werd door een neergutsende watermassa [illegible]

Bij greep de / KUIP – NIET KNIP — Op dat moment [illegible] een hevige onverwachte windvlaag van de bergen omlaag [illegible] Oude Schicht [illegible] [illegible] vertuig. Daar kon het bejaarde kapje niet tegen [illegible] [illegible]

PRESENTEERT: HEER BOMMEL EN DE DAADSTELLER

de daadsteller 2495-2553